

Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Τραπεζική Διοικητικής

Διπλωματική Εργασία της μεταπτυχιακής φοιτήτριας κας Γεωργίας
Μουαμελετζή υπό την επίβλεψη του καθηγητή κου Άγγελου Αντζουλάτου
στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών για Στελέχη

Θέμα: Διεθνές Εμπόριο

Πειραιάς, 27 Ιουνίου 2003

Ευχαριστώ πολύ τον καθηγητή κο Αγ. Αντζουλάτο για την ιδέα εκπόνησης της εργασίας αυτής και για την πολύτιμη βοήθειά του καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της

Επίσης ευχαριστώ όλους τους καθηγητές μου για την ποιότητα της δουλειάς τους στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Χρηματοοικονομική Ανάλυση για Στελέχη από το Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Τραπεζικής Διοικητικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς

Τέλος, ευχαριστώ τους συναδέλφους μου στον Τομέα Β' της Διεύθυνσης Διατραπεζικών Σχέσεων της Εμπορικής Τράπεζας για την συμπαράστασή τους και ιδιαίτερα τη Διευθύντρια του Τομέα κα Μ. Θεοδώρου για το πνεύμα συνεργασίας που έχει αναπτυχθεί μεταξύ μας.

Πρόλογος		Σελ.5
Μέρος 1^ο	Εισαγωγικό	Σελ.7
Κεφάλαιο 1:	Εισαγωγή	Σελ. 7
	1.1. Ανάγκες και κίνδυνοι εισαγωγέων, εξαγωγέων	Σελ. 7
	1.2. Διαμεσολάβηση μεταξύ εισαγωγέων, εξαγωγέων	Σελ. 12
Μέρος 2^ο	Τραπεζική διαμεσολάβηση στις εμπορικές διασυνοριακές συναλλαγές	Σελ. 14
Κεφάλαιο 2:	Τραπεζική διαμεσολάβηση στην πραγματοποίηση των εμπορικών διασυνοριακών συναλλαγών	Σελ.14
	2.1. Γενικά	Σελ. 14
	2.2. Αποστολή φορτωτικών εγγράφων έναντι πληρωμής	Σελ. 16
	2.3. Ενέγγυες Πιστώσεις	Σελ. 18
Κεφάλαιο 3:	Τραπεζική διαμεσολάβηση στη διευθέτηση των εμβασμάτων του διασυνοριακού εμπορίου	Σελ. 23
	3.1. Γενικά	Σελ. 23
	3.2. Πληρωμές – αποστολή εμβασμάτων στο εξωτερικό	Σελ. 23
	3.3. Εισπράξεις – εισαγωγή εμβασμάτων από το εξωτερικό	Σελ. 24
	3.4. Ανταποκριτικές σχέσεις μεταξύ των τραπεζών	Σελ. 25
Κεφάλαιο 4:	Τραπεζική διαμεσολάβηση στη χρηματοδότηση των διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών	Σελ. 28
	4.1. Γενικά	Σελ. 28
	4.2. Χρηματοδοτήσεις έναντι εξασφαλίσεων	Σελ. 31
	4.2.1 Χρηματοδοτήσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων	Σελ. 32
	4.2.2 Χρηματοδότηση των αποθεμάτων με ενέχυρο αποθετήρια αποθηκών	Σελ. 33
	4.2.3 Χρηματοδοτήσεις βάσει συμβάσεων παρακαταθήκης	Σελ. 33
	4.3. Δημιουργία, προεξόφληση τραβηκτικών	Σελ. 34
	4.4. Δημιουργία, προεξόφληση συναλλαγματικών αποδοχής τράπεζας	Σελ. 35
	4.4.1 Χρηματοδοτήσεις προς εξαγωγείς έναντι απαιτήσεων τους εισπρακτέων στο εξωτερικό	Σελ.36
	4.4.2 Χρηματοδοτήσεις προς εισαγωγείς για το άνοιγμα ενέγγυων πιστώσεων	Σελ. 38

	4.5. Πιστωτικά όρια για προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος	Σελ. 40
	4.6. Υπεράκτιο συνάλλαγμα	Σελ. 41
Κεφάλαιο 5:	Λοιπές Τραπεζικές Εργασίες διαμεσολάβησης στο διασυνοριακό εμπόριο	Σελ. 43
Μέρος 3ο	Μη τραπεζική διαμεσολάβηση στις εμπορικές διασυνοριακές συναλλαγές	Σελ. 44
Κεφάλαιο 6:	Εταιρείες πρακτόρευσης απαιτήσεων	Σελ. 44
	6.1. Γενικά	Σελ. 44
	6.2. Export Factoring	Σελ. 44
	6.3. Import Factoring	Σελ. 46
Κεφάλαιο 7:	Commercial Finance Companies	Σελ. 48
	7.1. Γενικά	Σελ. 48
	7.2. Χρηματοδοτήσεις προς εξαγωγείς	Σελ. 48
	7.3. Χρηματοδοτήσεις προς εισαγωγείς	Σελ. 49
Κεφάλαιο 8:	Εταιρείες Προεξοφλήσεων	Σελ. 50
Κεφάλαιο 9:	Εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης	Σελ. 50
Μέρος 4ο	Κρατικοί οργανισμοί στην προώθηση του εξωτερικού εμπορίου	Σελ. 51
Κεφάλαιο 10:	Οργανισμοί των Η.Π.Α.	Σελ. 53
	10.1. Export – Import Bank of the United States	Σελ. 53
	10.2. Private Export Funding Corporation	Σελ. 59
	10.3. Commodity Credit Corporation	Σελ. 60
	10.4. Foreign Credit Insurance Association	Σελ. 62
Κεφάλαιο 11:	Οργανισμοί στην Ιαπωνία	Σελ. 63
	11.1. Export – Import Bank of Japan	Σελ. 63
Κεφάλαιο 12:	Οργανισμοί στη Ν. Κορέα	Σελ. 63
	12.1. South Korea Eximbank	Σελ. 63
Κεφάλαιο 13:	Οργανισμοί στην Ελλάδα	Σελ. 64
	13.1. Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων	Σελ. 64
Κεφάλαιο 14:	Οργανισμοί στη Μ. Βρετανία	Σελ. 72
	14.1 Exports Credits Guarantee Department	Σελ. 72
Κεφάλαιο 15:	Οργανισμοί στη Γαλλία	Σελ. 74
	15.1 Compagnie Française d' Assurance pour la Commerce Extérieur	Σελ. 74

Κεφάλαιο 16:	Οργανισμοί στη Γερμανία	Σελ. 76
	16.1. Hermes	Σελ. 76
	16.2. Ausfuhrkredit G.m.b.H.	Σελ. 77
	16.3. Kreditanstalt fur Wiederaufbau	Σελ. 78
Μέρος 5ο	Υπερεθνικοί Οργανισμοί στη προώθηση του εξωτερικού εμπορίου	Σελ. 80
Κεφάλαιο 17:	Υπερεθνικοί Οργανισμοί στη προώθηση του εξωτερικού εμπορίου	Σελ. 80
	17.1. Γενικά	Σελ. 80
	17.2. European Bank for Reconstruction and Development	Σελ. 80
	17.2.1 <i>Περιφερειακό Πρόγραμμα Διευκόλυνσης του Εμπορίου</i>	Σελ. 81
Μέρος 6ο	Κίνδυνοι, εργαλεία αντιμετώπισης	Σελ. 86
Κεφάλαιο 18:	Κίνδυνοι	Σελ. 86
	18.1. Κίνδυνοι κατά την πραγματοποίηση της συναλλαγής	Σελ. 86
	18.1.1. <i>Κίνδυνοι για τον εξαγωγέα</i>	Σελ. 86
	18.1.2. <i>Κίνδυνοι για τον εισαγωγέα</i>	Σελ. 88
	18.2. Κίνδυνοι κατά τη χρηματοδότηση της συναλλαγής	Σελ. 89
	18.3. Κίνδυνοι χώρας αντισυμβαλλομένου	Σελ. 91
	18.4. Συναλλαγματικοί κίνδυνοι	Σελ. 92
	18.4.1. <i>Περιορισμοί στη διακίνηση του συναλλάγματος</i>	Σελ. 92
	18.4.2. <i>Διακυμάνσεις των τιμών των συναλλαγματικών ισοτιμιών</i>	Σελ. 94
Επίλογος		Σελ. 98

Πίνακες:

Πίνακας: 1	Ανάγκες – κίνδυνοι εξαγωγέων, εισαγωγέων
Πίνακας: 2	Διαμεσολάβηση μεταξύ εισαγωγέων και εξαγωγέων
Πίνακας: 3	Αποστολή φορτωτικών έναντι αποστολής συναλλαγματικής
Πίνακας: 4	Ενέγγυες πιστώσεις
Πίνακας: 5	Ανάγκες χρηματοδότησης
Πίνακας: 6	Χρηματοδότηση του εξαγωγέα έναντι απαιτήσεων εισπρακτέων στο εξωτερικό, βάσει προκαταβολών
Πίνακας: 7	Χρηματοδότηση του εξαγωγέα έναντι λογαριασμών του εισπρακτέων στο εξωτερικό, μέσω προεξόφλησης συναλλαγματικών
Πίνακας: 8	Χρηματοδότηση του εισαγωγέα για το άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης, με δημιουργία συναλλαγματικών αποδοχής τράπεζας
Πίνακας: 9	Export factoring
Πίνακας: 10	Import factoring
Πίνακας: 11	Διαμεσολάβηση από την Eximbank των Η.Π.Α.
Πίνακας: 12	Πιστωτικές διευκολύνσεις από Ελληνικές προς ξένες τράπεζες, βάσει εγγύησης ΟΑΕΠ
Πίνακας: 13	Κρατικοί οργανισμοί που δραστηριοποιούνται για την προώθηση του εξωτερικού εμπορίου
Πίνακας: 14	Εισαγωγή σε χώρα δραστηριοποίησης της EBRD, μέσω του περιφερειακού προγράμματος διευκόλυνσης του εμπορίου
Πίνακας: 15	Εξαγωγή από χώρα δραστηριοποίησης της EBRD, μέσω του περιφερειακού προγράμματος διευκόλυνσης του εμπορίου

Διαγράμματα:

- ♦ Εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ, εισαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ, για τις χώρες του G7, για την περίοδο 1955 – 2001.
- ♦ Εισαγωγές – εξαγωγές ως προς το ΑΕΠ, για τις χώρες του G7, για την περίοδο 1979 – 2000.

Πρόλογος

Η εργασία αυτή έχει θέμα το διεθνές εμπόριο. Παρουσιάζει το διαμεσολαβητικό ρόλο των χρηματοοικονομικών οργανισμών (τραπεζικών, μη τραπεζικών, ιδιωτικών, δημόσιων) στις διασυνοριακές συναλλαγές. Σκοπός της παρουσίασης είναι να προβληθεί η οικονομική σημασία του διαμεσολαβητικού αυτού ρόλου: διευκολύνοντας την πραγματοποίηση της διασυνοριακής συναλλαγής, κατευθύνοντας αποταμιευτικούς πόρους προς τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου και αναλαμβάνοντας μέρος του κινδύνου των συναλλασσομένων, οι χρηματοοικονομικοί οργανισμοί που μεσολαβούν μεταξύ εισαγωγέων και εξαγωγέων, προωθούν το εξωτερικό εμπόριο. Λόγω της ύπαρξής τους μπορούν να πραγματοποιηθούν συναλλαγές, που στην περίπτωση της άμεσης συναλλαγής μεταξύ του εισαγωγέα και του εξαγωγέα, δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν.

Η εργασία απαρτίζεται από έξι μέρη. Στο πρώτο και εισαγωγικό μέρος γίνεται μια περιγραφή των αναγκών των εισαγωγέων και των εξαγωγέων καθώς και των κινδύνων που αυτοί αντιμετωπίζουν στα πλαίσια των διασυνοριακών συναλλαγών. Ο διαμεσολαβητικός ρόλος των χρηματοοικονομικών οργανισμών στο διεθνές εμπόριο προκύπτει συνεπεία της εξυπηρέτησης των αναγκών των συναλλασσομένων και της συμμετοχής στην ανάληψη των κινδύνων που συνεπάγονται οι διασυνοριακές συναλλαγές. Στο δεύτερο μέρος της εργασίας παρουσιάζεται ο διαμεσολαβητικός ρόλος των τραπεζών στο διεθνές εμπόριο και συγκεκριμένα: στην πραγματοποίηση των εμπορικών διασυνοριακών συναλλαγών, στη διευθέτηση των πληρωμών και των εισπράξεων μεταξύ δύο συναλλασσομένων που εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες, στη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζονται μη τραπεζικοί χρηματοοικονομικοί οργανισμοί που διαμεσολαβούν στις εμπορικές διασυνοριακές συναλλαγές. Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζεται ο διαμεσολαβητικό ρόλος κρατικών φορέων στη προώθηση του εξωτερικού εμπορίου. Στο πέμπτο μέρος γίνεται αναφορά στον διαμεσολαβητικό ρόλο των υπερεθνικών οργανισμών. Στο έκτο και

τελευταίο μέρος της εργασίας, γίνεται μια εκ νέου εκτενέστερη ανάλυση των κινδύνων των συναλλασσομένων στο διεθνές εμπόριο και των τρόπων με τους οποίους μπορούν να αντιμετωπιστούν αυτοί οι κίνδυνοι, δεδομένης της διαμεσολάβησης των ως άνω αναφερομένων οργανισμών και άρα της διάχυσης τους σε περισσότερα μέρη.

Μέρος 1^ο

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

1.1. Ανάγκες και κίνδυνοι εισαγωγέων, εξαγωγέων

Το εξωτερικό εμπόριο ξεκινά υπό την προϋπόθεση ότι οι έμποροι που προτίθεται να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε ξένες αγορές μπορούν να βρουν αγοραστές στο εξωτερικό και όσοι επιθυμούν να κάνουν εισαγωγές, ότι μπορούν να βρουν προμηθευτές στο εξωτερικό. Κατ' αρχήν εισαγωγείς και εξαγωγείς αντιμετωπίζουν την ανάγκη επαρκούς πληροφόρησης για εύρεση πιθανών αντισυμβαλλόμενων στο εξωτερικό.

Όσοι δραστηριοποιούνται σε αγορές ξένων χωρών έχουν, επίσης, ανάγκη πληροφόρησης σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στις αγορές αυτές. Οι πολιτικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα του αντισυμβαλλόμενου, το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της, το εμπορικό δίκαιο και οι συναλλακτικές συνήθειες, ακόμα και οι κλιματολογικές συνθήκες και τα ήθη και έθιμα, καθορίζουν, σε μεγάλο βαθμό, το αν θα πραγματοποιηθεί μια διασυνοριακή εμπορική συναλλαγή ή / και τον τρόπο με τον οποίο η συναλλαγή μπορεί να πραγματοποιηθεί.

Ιδιαίτερης σημασίας είναι η ανάγκη πληροφόρησης των εμπόρων σχετικά με την φερεγγυότητα και την χρηματοοικονομική ευρωστία του αντισυμβαλλόμενου. Πολύ περισσότερο στις περιπτώσεις όταν δεν υπάρχει μεταξύ τους προηγούμενη συναλλακτική εμπειρία, αλλά και σε κάθε περίπτωση, οι έμποροι έχουν ανάγκη επαρκούς και αξιόπιστης πληροφόρησης σχετικά με τον αντισυμβαλλόμενό τους. Το αμοιβαίο όφελος από μια συναλλαγή εξαρτάται κύρια από το πόσο οι αντισυμβαλλόμενοι έχουν την πρόθεση και την δυνατότητα να τηρήσουν τους όρους της μεταξύ τους εμπορικής συμφωνίας.

Επιπλέον της ανάγκη για πληροφόρηση σχετικά με τις ξένες αγορές και σχετικά με τον αντισυμβαλλόμενο στο εξωτερικό, οι έμποροι έχουν ανάγκη χρηματοδότησης των διεθνών δραστηριοτήτων τους. Κατά τη διάρκεια παραγωγής των εμπορευμάτων και ετοιμασίας της παραγγελίας στη χώρα του εξαγωγέα, κατά τη διάρκεια μεταφοράς της παραγγελίας, κατά τη διάρκεια αποθήκευσης της (σε αποθήκες στη χώρα του εξαγωγέα, του εισαγωγέα ή σε τελωνεία) και μέχρι τη διάθεσή των προϊόντων στην αγορά της χώρας του εισαγωγέα και την πώλησή τους στους τελικούς καταναλωτές, υπάρχει η ανάγκη χρηματοδότησης της όλης παραγωγικής διαδικασίας. Ο εξαγωγέας χρειάζεται κεφάλαια για τη χρηματοδότηση της παραγωγής των προϊόντων και για τη χρηματοδότηση των λογαριασμών του εισπρακτέων στο εξωτερικό. Ο εισαγωγέας χρειάζεται χρηματοδότηση για την πληρωμή των υποχρεώσεων του προς τους προμηθευτές του στο εξωτερικό, για την περαιτέρω επεξεργασία των εισαγόμενων προϊόντων (όταν αυτά χρησιμοποιούνται ως εισροές στη παραγωγή άλλων αγαθών) και χρηματοδότηση των πωλήσεών του στο εσωτερικό.

Η διασυνοριακή συναλλαγή συνεπάγεται κινδύνους για τους αντισυμβαλλομένους. Γεγονότα ανωτέρας βίας είναι πιθανό να εμποδίζουν τον εξαγωγέα να ετοιμάσει και να φορτώσει την παραγγελία με προορισμό της χώρα του εισαγωγέα, να εμποδίσουν τον εισαγωγέα να παραλάβει ή / και να αποπληρώσει την παραγγελία. Τα γεγονότα αυτά μπορεί να οφείλονται σε φυσικές καταστροφές όπως σε σεισμούς, σε θεομηνίες κ.λ.π. Μπορεί, επίσης, να οφείλονται σε πολιτικές αιτίες: σε πολέμους, σε εμφύλιες συρράξεις, σε ανταρσίες, σε γενικές απεργίες κ.λ.π. Για παράδειγμα η αφαίρεση της άδειας εισαγωγής του εισαγωγέα από κρατική αρχή μπορεί να οφείλεται σε πολιτικές αναταραχές που προκάλεσαν την αλλαγή του πολιτικού σκηνικού. Μια οικονομική κρίση μπορεί να έχει ως συνέπεια την κήρυξη δικαιοστασίου, ή την εφαρμογή συναλλαγματικών περιορισμών που εμποδίζουν την μετατροπή του εγχώριου νομίσματος σε συνάλλαγμα ή απαγορεύουν την εξαγωγή συναλλάγματος από τη χώρα. Τα παραπάνω μπορεί να αποτελούν αιτίες για τις οποίες ο εισαγωγέας προτίθεται, αλλά αδυνατεί να αποπληρώσει την παραγγελία του από το εξωτερικό.

Η συναλλαγή μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο και κατά τη διάρκεια της μεταφοράς της. Φυσικές αιτίες όπως πυρκαγιά, πλημμύρα, βύθιση φορτηγού πλοίου, ατύχημα φορτηγού αυτοκίνητου, αλλά και κακόβουλες πράξεις, μπορούν να προκαλέσουν καταστροφή, αλλοίωση, απώλεια, κλοπή των εμπορευμάτων κατά τη διάρκεια μεταφοράς της παραγγελίας από τη χώρα του εξαγωγέα στη χώρα του εισαγωγέα.

Επιπλέον ο εισαγωγέας αναλαμβάνει τον κίνδυνο του εξαγωγέα: ότι ο τελευταίος θα αποστείλει τα προϊόντα της παραγγελίας σύμφωνα με τους όρους του μεταξύ τους εμπορικής συμφωνίας. Ο εισαγωγέας διατρέχει τον κίνδυνο να διαπιστώσει, μετά την παραλαβή της παραγγελίας του από το εξωτερικό, ότι παρέλαβε διαφορετικά προϊόντα, για παράδειγμα προϊόντα χαμηλότερης ποιότητας, από αυτά που είχε ζητήσει με τη σύναψη του εμπορικού συμβολαίου. Επίσης διατρέχει τον κίνδυνο να παραλάβει την παραγγελία του με σημαντική καθυστέρηση. Τα παραπάνω μπορούν να προκαλέσουν οικονομική ζημιά στον εισαγωγέα ο οποίος θα αναγκαστεί να αναστείλει προγραμματισμένες πωλήσεις του. Επιπλέον ο εισαγωγέας θα ζημιωθεί και από τυχόν απώλεια των χρημάτων της προκαταβολής του προς τον εξαγωγέα.

Ο εξαγωγέας αναλαμβάνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου του εισαγωγέα. Κινδυνεύει η παραγγελία του από το εξωτερικό να ακυρωθεί πριν την αποστολή της στη χώρα του εισαγωγέα και αφού έχει αρχίσει η παραγωγική της διαδικασία. Μια ακύρωση της παραγγελίας μπορεί να συνεπάγεται σημαντικό κόστος για τον εξαγωγέα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που αυτός παράγει προϊόντα βάσει ειδικών προδιαγραφών. Ο εξαγωγέας θα επιβαρυνθεί σημαντική ζημιά αν ο εισαγωγέας αρνηθεί να παραλάβει και άρα να αποπληρώσει την παραγγελία, αφού αυτή έχει φθάσει στον τόπο του προορισμού της στο εξωτερικό. Ακόμα και αν τελικά ο εξαγωγέας βρει και διαθέσει τα προϊόντα της παραγγελίας σε άλλους αγοραστές στη χώρα του εισαγωγέα, θα επιβαρυνθεί τη ζημιά που θα προκύψει λόγω καθυστέρησης της πώλησης και ίσως λόγω εκπτώσεων στην τιμή. Ο εξαγωγέας αντιμετωπίζει, επίσης, τον κίνδυνο μη πληρωμής του από τον αγοραστή των προϊόντων του στο εξωτερικό. Λόγω αδυναμίας πληρωμής του εισαγωγέα (πτώχευση, υπερημερία) ή λόγω αθέτησης τους μεταξύ τους συμφωνίας

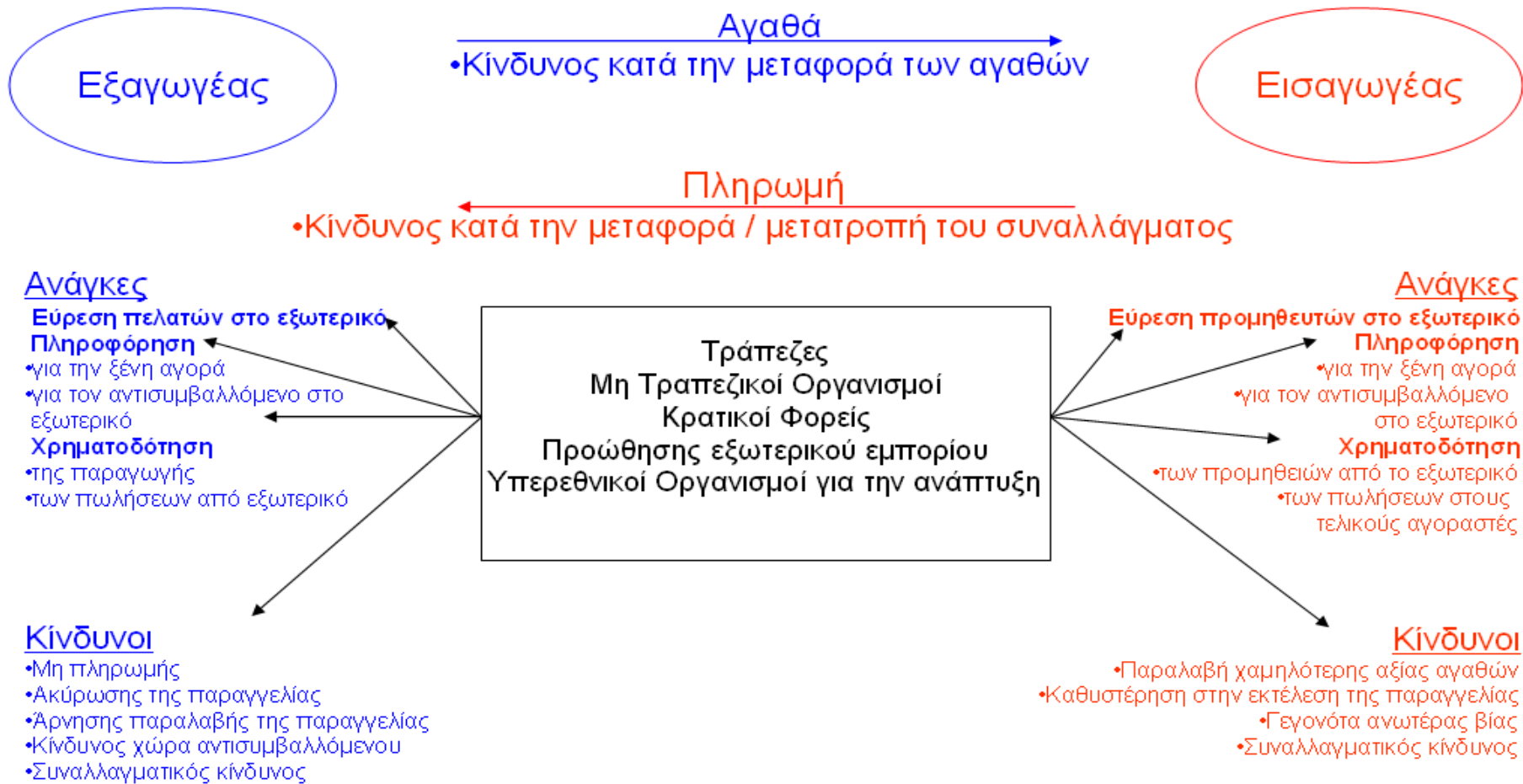
(εξαπάτηση), οι απαιτήσεις του εξαγωγέα από τον εισαγωγέα μπορεί να καταστούν επισφαλείς.

Σε σχέση με μια συναλλαγή μεταξύ δύο αντισυμβαλλομένων που εδρεύουν στην ίδια χώρα, οι διασυνοριακές συναλλαγές συνεπάγονται επιπλέον κινδύνους για τους αντισυμβαλλομένους. Κάθε συμβαλλόμενος αναλαμβάνει, επιπλέον του κινδύνου του αντισυμβαλλομένου του, και τον κίνδυνο της χώρας του αντισυμβαλλομένου. Ακόμα και όταν ένας έμπορος προτίθεται και δύναται να εκπληρώσει τους όρους της εμπορικής του συμφωνίας με έναν αντισυμβαλλόμενο του στο εξωτερικό, ενδέχεται να μην μπορεί να το κάνει λόγω μια πολιτικής ή οικονομικής κρίσης που επικρατεί στο εσωτερικό της χώρας του. Επίσης το διεθνές εμπόριο συνεπάγεται ανάληψη συναλλαγματικού κινδύνου, λόγω της διακύμανσης των τιμών των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Ο εισαγωγέας αναλαμβάνει συναλλαγματικό κίνδυνο όταν, συνεπεία της δραστηριότητάς του στο εξωτερικό, δημιουργεί υποχρεώσεις πληρωτέες σε συνάλλαγμα. Ο εξαγωγέας αναλαμβάνει συναλλαγματικό κίνδυνο όταν τιμολογεί τα προϊόντα του σε ξένο νόμισμα.

Η άντληση πληροφόρησης από έγκυρες πηγές για την αξιοπιστία και την οικονομική ευρωστία του αντισυμβαλλόμενου, είναι δυσκολότερη όταν ο αντισυμβαλλόμενος δραστηριοποιείται σε ξένη χώρα. Τέλος και η διευθέτηση τυχόν διαφωνίας είναι δυσκολότερη και συνεπάγεται μεγαλύτερο κόστος σε χρόνο και σε χρήμα όταν πρόκειται για αντιδικία μεταξύ δύο εμπόρων σε διαφορετικές χώρες.

Οι επιπλέον κίνδυνοι και οι δυσκολίες για τους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στο διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, δικαιολογούν τη διαμεσολάβηση, μεταξύ εξαγωγέων και εισαγωγέων, οργανισμών. Οι οργανισμοί αυτοί δραστηριοποιούνται με στόχο την παροχή υπηρεσιών στα πλαίσια του εξωτερικού εμπορίου. Παρέχουν σε εισαγωγείς και εισαγωγείς πληροφόρηση, χρηματοδότηση και εργαλεία εξασφάλισής τους έναντι των κινδύνων που αντιμετωπίζουν. Στον *πίνακα 1* που ακολουθεί γίνεται μια σχηματική απεικόνιση των αναγκών και των κινδύνων των εισαγωγέων και των εξαγωγέων και της διαμεσολάβησης των παραπάνω αναφερομένων οργανισμών.

Πίνακας 1: Ανάγκες - κίνδυνοι εξαγωγέων, εισαγωγέων

Πηγή: ανάλυση της συγγραφέως

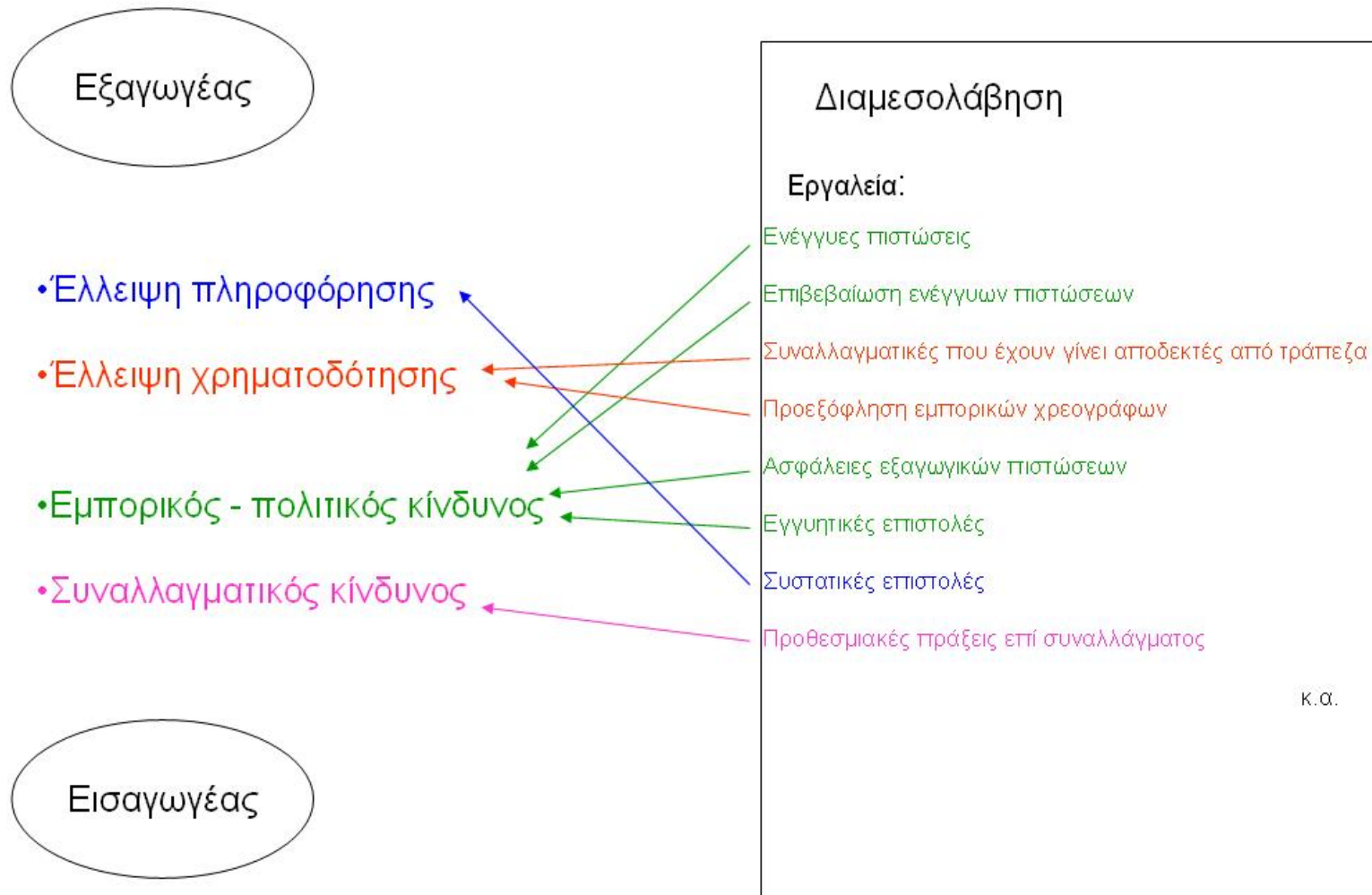
1.2. Διαμεσολάβηση μεταξύ εισαγωγέων, εξαγωγέων

Μεταξύ εισαγωγέων και εξαγωγέων δραστηριοποιούνται τραπεζικά ιδρύματα, μη τραπεζικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, κρατικοί φορείς προώθησης του εξωτερικού εμπορίου και υπερεθνικοί φορείς ανάπτυξης. Σκοπός της διαμεσολάβησης και της δραστηριοποίησής τους είναι η παροχή υπηρεσιών διευκόλυνσης προς τους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς. Διευκόλυνση παρέχεται στην πραγματοποίηση της συναλλαγής, στην διευθέτηση των πληρωμών μεταξύ των εμπόρων και στη χρηματοδότηση της συναλλαγής. Με τη δραστηριοποίησή τους, οι διαμεσολαβούντες οργανισμοί, συμβάλουν ώστε αποταμιευτικοί πόροι να κατευθυνθούν προς τη χρηματοδότηση του διεθνούς εμπορίου.

Οι οργανισμοί αυτοί παρέχουν πληροφόρηση σε όσους δραστηριοποιούνται σε αγορές στο εξωτερικό που τους είναι απαραίτητη στην εκτίμηση του κινδύνου της διασυνοριακής συναλλαγής. Επιπλέον αναλαμβάνουν οι ίδιοι μέρος του κινδύνου της εν λόγω συναλλαγής. Οι κίνδυνοι της εκτέλεσης και της χρηματοδότησης της διασυνοριακής συναλλαγής επιμερίζονται και διαχέονται σε περισσότερα μέρη. Κάθε μέρος που συμμετέχει στη συναλλαγή αναλαμβάνει μέρος μόνο του συνολικού κινδύνου, ενώ κανένα μέρος, από μόνο του, δεν θα ήταν διατεθειμένο να αναλάβει το συνολικό κίνδυνο της συναλλαγής. Συνέπεια της διάχυσης και του επιμερισμού των κινδύνων, είναι η πραγματοποίηση συναλλαγών που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθούν.

Οι υπηρεσίες διευκόλυνσης που οι εν λόγω οργανισμοί προσφέρουν στην πραγματοποίηση και στην χρηματοδότηση των συναλλαγών του διεθνούς εμπορίου και η συμμετοχή τους στον κίνδυνο των εν λόγω συναλλαγών, δικαιολογούν και την οικονομική σημασία τους: την ύπαρξή τους και την αμοιβή τους από τους βασικούς αντισυμβαλλομένους, τους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς. Στον *πίνακα 2* που ακολουθεί παρουσιάζονται μερικά από τα εργαλεία των διαμεσολαβούντων οργανισμών για την κάλυψη των αναγκών των εισαγωγέων και των εξαγωγέων.

Πίνακας 2: Διαμεσολάβηση μεταξύ εισαγωγέων και εξαγωγέων

Πηγή: ανάλυση της συγγραφέως

Μέρος 2^ο

Τραπεζική Διαμεσολάβηση στις Εμπορικές Διασυνοριακές Συναλλαγές

Κεφάλαιο 2: Τραπεζική διαμεσολάβηση στην πραγματοποίηση των εμπορικών διασυνοριακών συναλλαγών

2.1. Γενικά

Έστω μια τυπική συναλλαγή μεταξύ ενός εξαγωγέα προϊόντων (προμηθευτή) και ενός εισαγωγέα (αγοραστή – πελάτη). Η πραγματοποίηση της συναλλαγής μπορεί να γίνει απ' ευθείας μεταξύ του εισαγωγέα και του εξαγωγέα, ως κάτωθι :

a) Αποστολή εμπορευμάτων επί ανοικτό λογαριασμό (on an open account basis) :

Ο εξαγωγέας στέλνει τα αγαθά στον εισαγωγέα μέσω μιας μεταφορικής εταιρείας. Παράλληλα, αλλά ξεχωριστά, στέλνει στον εισαγωγέα τα έγγραφα που του δίνουν την κυριότητα των προϊόντων καθώς και το τιμολόγιο βάσει του οποίου ο αγοραστής θα πρέπει να αποζημιώσει τον πωλητή είτε επί την παραλαβή των προϊόντων της παραγγελίας, είτε μέσα σε μια προκαθορισμένη χρονική περίοδο.

b) Αποστολή εμπορευμάτων επί παρακαταθήκη (on consignment) :

Ο εξαγωγέας αποστέλλει την παραγγελία στον εισαγωγέα, αλλά διατηρεί ο ίδιος την κυριότητα των εμπορευμάτων. Ο εισαγωγέας αναλαμβάνει την αποθήκευση και την διάθεση των εμπορευμάτων στην τοπική αγορά. Όταν τα προϊόντα πωληθούν στον τελικό αγοραστή τους, ο εισαγωγέας έχει υποχρέωση να αποζημιώσει τον εξαγωγέα.

c) Αποστολή εμπορευμάτων έναντι προκαταβολής (against payment in advance) :

Ο εισαγωγέας προκαταβάλει τοις μετρητής την αξία των προϊόντων της παραγγελίας στον εξαγωγέα, ο οποίος στη συνέχεια στέλνει τα προϊόντα στον εισαγωγέα μέσω μιας μεταφορικής εταιρείας. Συνήθως έναντι προκαταβολής εξάγονται προϊόντα που έχουν παραχθεί βάσει ειδικών προδιαγραφών.

Είναι φανερό πως οι παραπάνω περιγραφόμενοι τόποι πραγματοποίησης της συναλλαγής μπορούν να ακολουθηθούν μόνο εφόσον μεταξύ του εξαγωγέα και του εισαγωγέα υπάρχει σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Ο έμπορος που αποφασίζει να πουλήσει τα εμπορεύματά του σε έναν αγοραστή στο εξωτερικό είτε επί ανοικτό λογαριασμό, είτε επί παρακαταθήκη πρέπει να έχει προηγουμένως επαρκή και αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με την τιμιότητα και την οικονομική ευρωστία του αγοραστή - εισαγωγέα. Σε κάθε περίπτωση διατρέχει τον κίνδυνο ο αντισυμβαλλόμενός του, εισαγωγέας να αθετήσει τη μεταξύ τους συμφωνία και να μην το αποζημιώσει για τα εμπορεύματα που του απέστειλε.

Ο εισαγωγέας που πληρώνει προκαταβολικά την παραγγελία του από το εξωτερικό, πρέπει να έχει πληροφόρηση σχετικά με την αξιοπιστία του προμηθευτή του – εξαγωγέα.

Ο εισαγωγέας διατρέχει τον κίνδυνο ο αντισυμβαλλόμενός του, εξαγωγέας, να μην του αποστείλει τα εμπορεύματα τα οποία έχει προπληρώσει σύμφωνα με την αρχική τους συμφωνία.

Στις περιπτώσεις όταν η σχέση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ του εξαγωγέα και του εισαγωγέα δεν βασίζεται είτε σε προηγούμενη μεταξύ τους συναλλακτική εμπειρία είτε σε άλλο λόγο (π.χ. εμπορικές συναλλαγές μεταξύ εταιρειών που ανήκουν στον ίδιο Όμιλο επιχειρήσεων), είναι πολύ δύσκολο να υπάρχει επαρκή πληροφόρηση μεταξύ εμπόρων που δραστηριοποιούνται σε αγορές διαφορετικών χωρών.

Οι τράπεζες, διαμεσολαβώντας μεταξύ των εμπόρων κατά την πραγματοποίηση της συναλλαγής, αναλαμβάνουν μέρος του κινδύνου αντισυμβαλλομένου, διευκολύνοντας τους εξαγωγείς στην απόφαση τους να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε αγορές του εξωτερικού και τους εισαγωγείς στην απόφαση τους να κάνουν τις προμήθειές τους από αγορές του εξωτερικού.

Δύο ευρέως διαδεδομένα τραπεζικά εργαλεία πραγματοποίησης των διεθνών συναλλαγών είναι η αποστολή φορτωτικών έναντι πληρωμής (εναλλακτικά : έναντι

αποδοχής συναλλαγματικής για πληρωμή σε μελλοντική ημερομηνία) και οι ενέγγυες πιστώσεις.

2.2. Αποστολή φορτωτικών εγγράφων έναντι πληρωμής (*documentary export collections*)

Ο εξαγωγέας συλλέγει όλα τα φορτωτικά έγγραφα της εν λόγω συναλλαγής (έγγραφα αποδεικτικά της φόρτωσης των μεταφερόμενων εμπορευμάτων ήτοι φορτωτικές, πιστοποιητικά ασφάλισης, εμπορικό τιμολόγιο, προξενικό τιμολόγιο, πιστοποιητικό ελέγχου καλής κατάστασης των προϊόντων) και εκδίδει μια συναλλαγματική υπέρ του εισαγωγέα. Παραδίδει τα φορτωτικά έγγραφα και τη συναλλαγματική στην τράπεζά του και της δίνει οδηγίες σχετικά με το πώς αυτή θα πρέπει να διευθετήσει την αποζημίωσή του από τον εισαγωγέα. Η τράπεζα του εξαγωγέα (the collecting bank) αποστέλλει τα παραπάνω αναφερόμενα έγγραφα και τη συναλλαγματική στην τράπεζα του εισαγωγέα. Η τελευταία ειδοποιεί σχετικά τον εισαγωγέα. Ο εισαγωγέας παραλαμβάνει από την τράπεζά του τα έγγραφα που του δίνουν την κυριότητα των εμπορευμάτων και παράλληλα είτε εξοφλεί την επ' ονόματί του συναλλαγματική (documents against payment, or D/P draft), είτε την αποδέχεται για πληρωμή σε μελλοντική ημερομηνία (documents against acceptance, or D/A draft).

Η τράπεζα του εξαγωγέα, ενεργώντας ως εξουσιοδοτημένος αντιπρόσωπός του, εκτελεί την συναλλαγή σύμφωνα με τις οδηγίες του εξαγωγέα. Αποστέλλει για λογαριασμό του πελάτη της τα φορτωτικά έγγραφα στην Τράπεζα του εισαγωγέα, χωρίς η ίδια να κάνει έλεγχο της γνησιότητας, πληρότητας και καταλληλότητάς τους. Η τράπεζα εξετάζει μόνο το εάν τα εν λόγω έγγραφα είναι αυτά που αναφέρονται στις οδηγίες του πελάτη της. Τα έγγραφα αποστέλλονται μέσω της τράπεζας με ευθύνη του εξαγωγέα.

Η τράπεζα του εισαγωγέα αναλαμβάνει να παραδώσει στον πελάτη της τα έγγραφα που δίνουν την κυριότητα των εμπορευμάτων, μόνο εφόσον ο τελευταίος είτε εξοφλήσει, είτε αποδεχθεί την συναλλαγματική. Η τράπεζα του εισαγωγέα μπορεί να έχει πάρει σχετικές οδηγίες από την τράπεζα του εξαγωγέα να παραδώσει στον εισαγωγέα την

συναλλαγματική μόνο όταν τα εμπορεύματα έχουν φθάσει στο σταθμό του τελικού προορισμού τους (arrival draft).

Η διαμεσολάβηση των τραπεζών στην παραπάνω περιγραφόμενη συναλλαγή διασφαλίζει το ότι η φυσική παράδοση των εμπορευμάτων και η μεταβίβαση της κυριότητάς τους από τον εξαγωγέα – πωλητή στον εισαγωγέα – αγοραστή γίνεται αφού ο εισαγωγέας είτε εξοφλήσει την παραγγελία, είτε αποδεχθεί την υποχρέωσή του που απορρέει από την εν λόγω παραγγελία. Ωστόσο ο εξαγωγέας διατρέχει τον κίνδυνο να αποστείλει τα εμπορεύματά του στον εισαγωγέα και ο τελευταίος να αρνηθεί να παραλάβει την παραγγελία. Σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να επιβαρυνθεί με το κόστος αποθήκευσης, ασφάλισης, μεταφοράς και ανεύρεσης νέου αγοραστή για τα προϊόντα του.

Πίνακας 3: Αποστολή φορτωτικών έναντι αποδοχής συναλλαγματικής

2.3. Ενέγγυες Πιστώσεις (Letters of Credit)

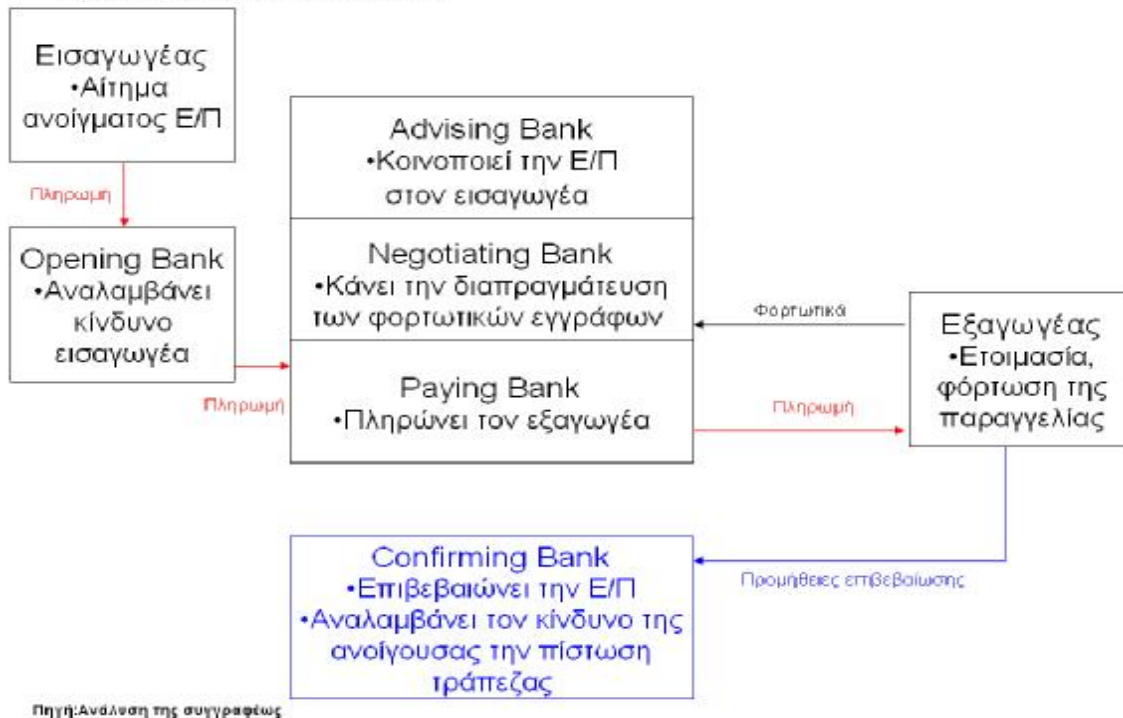
Ο εισαγωγέας ζητά από την τράπεζά του να ανοίξει μια ενέγγυα πίστωση σε μια τράπεζα στο εξωτερικό (συνήθως την τράπεζα του εξαγωγέα) υπέρ του εξαγωγέα. Αυτή η πίστωση έχει τη μορφή ενός γράμματος που απευθύνει η ανοίγουσα την πίστωση τράπεζα στον πωλητή - εξαγωγέα για λογαριασμό του αγοραστή - εισαγωγέα. Η ανοίγουσα την πίστωση τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση, για λογαριασμό του πελάτη της εισαγωγέα, να αποζημιώσει τον εξαγωγέα, υπό την προϋπόθεση ότι ο εξαγωγέας θα τηρήσει τους όρους της πίστωσης (που είναι προκαθορισμένοι και άρα του είναι εκ των προτέρων γνωστοί). Η δέσμευση του εισαγωγέα, αγοραστή να αποζημιώσει τον εξαγωγέα, πωλητή υποκαθίσταται από την δέσμευση της τράπεζας που ανοίγει την πίστωση να αποζημιώσει τον εξαγωγέα, σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης, κατά τρόπον ώστε η πίστωση να ενέχει τη μορφή εγγύησης από την τράπεζα του εισαγωγέα υπέρ του πελάτη της, ότι ο τελευταίος δεν θα αθετήσει την υποχρέωσή του πληρωμής. Ο εξαγωγέας που κάνει πωλήσεις στο εξωτερικό βάσει ενέγγυων πιστώσεων που έχουν ανοιχθεί επ' ονόματί του, δημιουργεί απαιτήσεις εισπρακτέες όχι από τους αγοραστές του στο εξωτερικό, αλλά από τράπεζες στο εξωτερικό.

Η ανοίγουσα την πίστωση τράπεζα (the opening bank) αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου τον πιστωτικό κίνδυνο του πελάτη της - εισαγωγέα. Ο εξαγωγέας δεν χρειάζεται να έχει πληροφόρηση σχετικά με την αξιοπιστία και την οικονομική ευρωστία του εισαγωγέα. Μπορεί βάσει ενεγγύων πιστώσεων να κάνει πωλήσεις στο εξωτερικό σε άγνωστους σε αυτόν αντισυμβαλλόμενους ή και σε αντισυμβαλλόμενους με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα. Η τράπεζα στην οποία ανοίγεται η πίστωση (the advising bank) έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει τον εξαγωγέα σχετικά με την πίστωση που έχει ανοιχθεί επ' ονόματί του. Σύμφωνα με τις οδηγίες της ανοίγουσας την πίστωση τράπεζας, η τράπεζα στην οποία έχει ανοιχθεί την πίστωση είτε αναλαμβάνει να πληρώσει τον εξαγωγέα (και να αποζημιωθεί από την ανοίγουσα την πίστωση τράπεζα), είτε να δώσει οδηγίες σε μια άλλη τράπεζα να προβεί σε πληρωμή προς τον εξαγωγέα (the paying bank).

Ο εξαγωγέας, για να εισπράξει το προϊόν της πίστωσης, πρέπει να προσκομίσει στην τράπεζα προς διαπραγμάτευση τα φορτωτικά έγγραφα που προβλέπονται στους όρους της πίστωσης. Η τράπεζα δεν ευθύνεται για τη γνησιότητα των φορτωτικών εγγράφων, ούτε έχει λόγο για το εάν αυτά είναι κατάλληλα σύμφωνα με τους όρους του εκάστοτε εμπορικού συμβολαίου μεταξύ εξαγωγέα και εισαγωγέα. Η τράπεζα, που κάνει την διαπραγμάτευση των φορτωτικών που της προσκομίζει ο εξαγωγέας, ελέγχει το κατά πόσο τα φορτωτικά έγγραφα που της προσκομίζει ο εξαγωγέας είναι συνεπή με τους όρους της πίστωσης (π.χ. έλεγχος της αξίας του τιμολογίου, έλεγχος της ημερομηνίας φόρτωσης της παραγγελίας όπως αυτή αναφέρεται στη φορτωτική πλοίου, αεροπλάνου κ.α.). Η τράπεζα που κάνει τη διαπραγμάτευση των φορτωτικών (the negotiating bank) μπορεί να είναι η τράπεζα στην οποία έχει ανοιχθεί η πίστωση, η τράπεζα η οποία θα πληρώσει τον δικαιούχο της πίστωσης ή και άλλη τράπεζα (π.χ. μια τράπεζα η οποία έχει αγοράσει τις συναλλαγματικές που έχουν εκδοθεί στα πλαίσια μιας ενέγγυας πίστωσης). Τα φορτωτικά έγγραφα στέλνονται στη τράπεζα που έχει ανοίξει την ενέγγυα πίστωση, η οποία ελέγχει εάν αυτά είναι συνεπή με τους όρους της πίστωσης και πληρώνει την πίστωση κατοχυρώνοντας ταυτόχρονα απαίτηση έναντι του πελάτη της, εισαγωγέα που έχει αιτηθεί το άνοιγμα της πίστωσης.

Η Τράπεζα του εισαγωγέα αναλαμβάνει να ανοίξει την ενέγγυα πίστωση για λογαριασμό του πελάτη της είτε έναντι κατάθεσης μετρητών από αυτόν, είτε έναντι πιστωτικού ορίου που του έχει χορηγηθεί από την τράπεζα για το σκοπό αυτό.

Πίνακας 4: Ενέγγυες πιστώσεις (Ε/Π)

Είδη Ενέγγυων Πιστώσεων (Ε/Π):

- Ανέκκλητη Ενέγγυα Πίστωση

Η Ε/Π δεν μπορεί να ανακληθεί ή να τροποποιηθεί από τον εισαγωγέα που έχει αιτηθεί το άνοιγμά της, ούτε από την ανοίγουσα τράπεζα, χωρίς προηγουμένως να έχουν δώσει για το σκοπό αυτό την έγκρισή τους όλα τα εμπλεκόμενα μέρη: ο εισαγωγέας, ο εξαγωγέας και οι διαμεσολαβούσες τράπεζες.

- Επιβεβαιωμένη Ενέγγυα Πίστωση

Στην περίπτωση που ο εξαγωγέας δεν γνωρίζει ή δεν εμπιστεύεται την τράπεζα του εισαγωγέα που έχει ανοίξει την Ε/Π (the opening bank), μπορεί να ζητήσει από την τράπεζα που του κοινοποιεί την Ε/Π (the advising bank), ή από την τράπεζα που τον πληρώνει (the paying bank) επιβεβαίωση της ανέκκλητης ενέγγυας πίστωσης (confirmed irrevocable letter of credit). Σε περίπτωση αδυναμίας πληρωμής του εισαγωγέα και της τράπεζας του εισαγωγέα, ο εξαγωγέας θα αποζημιωθεί από την τράπεζα που έχει

επιβεβαιώσει την πίστωση (the confirming bank). Η τράπεζα που ανοίγει την πίστωση αναλαμβάνει τον κίνδυνο του πελάτη της – εισαγωγέα και η τράπεζα η οποία επιβεβαιώνει την πίστωση αναλαμβάνει τον κίνδυνο της τράπεζας του εισαγωγέα. Η τράπεζα που επιβεβαιώνει την πίστωση δεν αναλύει τη φερεγγυότητα και την ικανότητα πληρωμής του εισαγωγέα, αλλά αναλύει την οικονομική κατάσταση της τράπεζας του εισαγωγέα και τον κίνδυνο χώρας της τράπεζας του εισαγωγέα.

- **Ανανεούμενη Ενέγγυα Πίστωση**

Ο εισαγωγέας που αγοράζει σε μόνιμη βάση από τον ίδιο προμηθευτή του στο εξωτερικό, μπορεί να ανοίξει μια ανανεούμενη Ε/Π για την εξόφληση περιοδικών και επαναλαμβανόμενων παραγγελιών του από τον ίδιο προμηθευτή. Κάθε φορά που γίνεται πληρωμή της Ε/Π στον δικαιούχο - εξαγωγέα ένα νέο ποσό γίνεται διαθέσιμο βάσει της ίδιας πίστωσης. Εναλλακτικά ο εισαγωγέας θα ήταν υποχρεωμένος να ανοίγει μια νέα Ε/Π για κάθε ξεχωριστή παραγγελία.

- **Ανανεούμενη Σωρευτική Ενέγγυα Πίστωση**

Εάν ένα ποσό που είναι διαθέσιμο στον δικαιούχο - εξαγωγέα για μια ορισμένη χρονική περίοδο βάσει μιας ανανεούμενη Ε/Π δεν καταβληθεί σε αυτόν, τότε το ποσό μετακυλύεται χρονικά και προστίθεται στο ποσό που του είναι διαθέσιμο την επόμενη περίοδο.

- **Προθεσμιακή Ενέγγυα Πίστωση**

Η Ε/Π πληρώνεται σε προκαθορισμένη μελλοντική ημερομηνία ή μέσα σε μια προκαθορισμένη χρονική περίοδο. Για τις εν λόγω Ε/Π συχνά εκδίδονται προθεσμιακές συναλλαγματικές.

- **Μεταβιβάσιμη Ενέγγυα Πίστωση**

Ο πρωταρχικός δικαιούχος της Ε/Π έχει το δικαίωμα να μεταβιβάσει την Ε/Π που έχει ανοιχθεί επ' ονόματί του σε άλλον δικαιούχο (π.χ. σε κάποιο προμηθευτή του). Ο νέος δικαιούχος της πίστωσης έχει τις ίδιες απαιτήσεις (π.χ. είσπραξη αντιτίμου) και τα ίδια καθήκοντα (προσκόμιση απαιτούμενων εγγράφων) βάσει της Ε/Π με τον αρχικό δικαιούχο.

Εναλλακτικά και για τον ίδιο σκοπό μπορεί ο πρωταρχικός δικαιούχος της πίστωσης να εκχωρήσει το προϊόν της πίστωσης σε κάποιον τρίτο (π.χ. σε κάποιο πιστωτή του).

– Back – to – back LC's

Ο εξαγωγέας επ' ονόματι του οποίου έχει ανοιχθεί μια ανέγκλητη Ε/Π, μπορεί να ζητήσει από την τράπεζά του με κάλυμμα την εν λόγω Ε/Π να εκδώσει νέα Ε/Π. Η νέα Ε/Π ανοίγεται με τους ίδιους όρους της πρωταρχικής Ε/Π, ώστε η απαίτηση που κατοχυρώνει η τράπεζα που της έχει εκχωρηθεί η πρώτη Ε/Π να είναι όμοια με την υποχρέωση που αναλαμβάνει με το ανοίξει τη δεύτερη Ε/Π.

– Red Clause LC's

Ε/Π η οποία περιλαμβάνει σχετικό όρο ώστε η Τράπεζα που κάνει τη διαπραγμάτευση της πίστωσης να μπορεί να χρηματοδοτήσει τον εξαγωγέα βάσει προκαταβολών.

Κεφάλαιο 3: Τραπεζική διαμεσολάβηση στη διευθέτηση των εμβασμάτων του διασυνοριακού εμπορίου

3.1. Γενικά

Οι τράπεζες αναλαμβάνουν για λογαριασμό των εισαγωγέων και των εξαγωγέων την κίνηση κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό καθώς και αγορές και πωλήσεις συναλλάγματος. Για τη διευθέτηση των διεθνών συναλλαγών, οι τράπεζες διατηρούν μεταξύ τους λογαριασμούς σε διάφορα νομίσματα.

Nostro (“our” account with other banks) ονομάζονται οι λογαριασμοί που τηρεί μια Τράπεζα σε άλλες τράπεζες

Vostro (“your” account with us) ονομάζονται ο λογαριασμοί άλλων τραπεζών που τηρούνται σε μια τράπεζα.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγματικών λογαριασμών που τηρεί μια τράπεζα σε μια άλλη τράπεζα στο εξωτερικό (*nostro* accounts) είναι το απόθεμά της σε συνάλλαγμα, το οποίο χρησιμοποιεί για να εκτελεί της εντολές πληρωμών των πελατών της προς το εξωτερικό. Μια τράπεζα μπορεί επίσης να εκτελεί εντολές πληρωμών πελατών της σε συνάλλαγμα με χρήση πιστωτικών ορίων που της έχουν χορηγηθεί για το σκοπό αυτό από άλλες τράπεζες στο εξωτερικό.

Καθ’ ύλην αρμόδια τμήματα για τις συναλλαγές στα πλαίσια του διασυνοριακού εμπορίου είναι τα τμήματα διατραπεζικών σχέσεων και τα τμήματα εκτέλεσης διεθνών πληρωμών των τραπεζών. Έμμεσα εμπλέκονται και τα τμήματα αγοραπωλησίας συναλλάγματος στα *dealing rooms* των τραπεζών.

3.2. Πληρωμές - Αποστολή εμβασμάτων στο εξωτερικό

Έστω ένας εισαγωγέας που πρέπει να αποζημιώσει έναν προμηθευτή του στο εξωτερικό σε συνάλλαγμα. Ο εισαγωγέας πληρώνει το ισόποσο αντίτιμο του συναλλάγματος στην τράπεζά του και τις δίνει οδηγίες να εμβάσει το συνάλλαγμα επ’ ονόματι του εξαγωγέα στην τράπεζά του. Η τράπεζα του εισαγωγέα δίνει οδηγίες στην Τράπεζα του εξαγωγέα

να πληρώσει τον εξαγωγέα με χρέωση του συναλλαγματικού λογαριασμού της που τηρεί σε αυτήν (nostro account).

Εναλλακτικά ο εισαγωγέας μπορεί να ζητήσει από την τράπεζά του να του εκδώσει μια επιταγή σε συνάλλαγμα. Η εν λόγω επιταγή σύρεται στον συναλλαγματικό λογαριασμό που τηρεί η τράπεζα του εισαγωγέα στην τράπεζα του εξαγωγέα. Ο εισαγωγέας αποστέλλει την επιταγή στον εξαγωγέα, ο οποίος την δίνει στη τράπεζά του προς είσπραξη. Η τράπεζα του πληρώνει την επιταγή με χρέωση του λογαριασμού της τράπεζας του εισαγωγέα (nostro account).

Έστω ότι ο εισαγωγέας έχει μια υποχρέωση προς τον εξαγωγέα στο δικό του νόμισμα (το νόμισμα της χώρας του εισαγωγέα). Η τράπεζα του εισαγωγέα με χρέωση του λογαριασμού του σε αυτήν, πιστώνει το λογαριασμό που τηρεί σε αυτήν η τράπεζα του εξαγωγέα (vostro account) και ταυτόχρονα της δίνει οδηγίες πληρωμής (όνομα, διεύθυνση τελικού δικαιούχου, εξαγωγέα). Η τράπεζα του εξαγωγέα κάνει ανάληψη των χρημάτων από το λογαριασμό της και πληρώνει τον εξαγωγέα είτε σε ξένο, είτε σε εγχώριο νόμισμα.

3.3. Εισπράξεις – Εισαγωγή εμβασμάτων από το εξωτερικό

Έστω ένας εξαγωγέας που τιμολογεί τα προϊόντα του σε ξένο νόμισμα και δημιουργεί απαιτήσεις σε συνάλλαγμα εισπρακτέες στο εξωτερικό. Η τράπεζα του εξαγωγέα λαμβάνει από την τράπεζα του εισαγωγέα κλειδαριθμημένο μήνυμα, που την πληροφορεί ότι ο συναλλαγματικός λογαριασμός που τηρεί σε αυτήν (nostro account) έχει πιστωθεί με ποσό, του οποίου τελικός δικαιούχος είναι ο εξαγωγέας. Με χρέωση του εν λόγω λογαριασμού της πληρώνει τον εξαγωγέα είτε σε ξένο, είτε σε εγχώριο νόμισμα βάσει μιας προσυμφωνημένης συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Εναλλακτικά ο εξαγωγέας μπορεί να παραλάβει μια επιταγή σε συνάλλαγμα, η οποία σύρεται σε λογαριασμό της τράπεζας του εισαγωγέα. Ο εξαγωγέας δίνει προς είσπραξη την επιταγή στην τράπεζά του. Η τράπεζα του εξαγωγέα στέλνει την επιταγή προς είσπραξη στην τράπεζα όπου αυτή σύρεται. Η επιταγή πληρώνεται είτε με χρέωση του

λογαριασμού που η τράπεζα του εισαγωγέα τηρεί στην τράπεζα του εξαγωγέα, είτε με πίστωση του λογαριασμού που η τράπεζα του εξαγωγέα τηρεί στην τράπεζα του εισαγωγέα.

Ο εξαγωγέας μπορεί να αποζημιωθεί μέσω προθεσμιακής συναλλαγματικής έκδοσής του που έχει αποδεχθεί είτε ο εισαγωγέας (trade acceptance), είτε η τράπεζα του εισαγωγέα (banker's acceptance). Ο εξαγωγέας μπορεί να ζητήσει από την τράπεζά του προεξόφληση της συναλλαγματικής. Η τράπεζα προεξοφλεί την συναλλαγματική βάση ενός επιτοκίου χορηγήσεων και διατηρεί δικαίωμα προσφυγής έναντι του εξαγωγέα – εκδότη σε περίπτωση που η συναλλαγματική δεν πληρωθεί από τον αποδέκτη – τελικό υπόχρεο.

3.4. Ανταποκριτικές Σχέσεις μεταξύ των Τραπεζών

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών τους που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, οι τράπεζες αναπτύσσουν μεταξύ τους ανταποκριτικές σχέσεις. Δύο ανταποκρίτριες τράπεζες ανταλλάσσουν κλειδαρίθμους (προκειμένου να μπορούν να στέλνουν η μια στην άλλη κλειδαριθμημένα μηνύματα telex, swift), βιβλία εξουσιοδοτημένων υπογραφών των λειτουργών τους που δεσμεύουν την τράπεζα, καταλόγους των λογαριασμών που τηρούν σε άλλες τράπεζες, τιμολόγια χρέωσης προμηθειών για εισπράξεις και πληρωμές και αναπτύσσουν μεταξύ τους στενότερη συνεργασία για την διευθέτηση των συναλλαγών των πελατών τους.

Μεγάλες τράπεζες που έχουν οι ίδιες παρουσία στο εξωτερικό και έχουν δημιουργήσει μεγάλα τμήματα διατραπεζικών σχέσεων, έχουν τη δυνατότητα διατήρησης επαρκών υπολοίπων σε συναλλαγματικούς λογαριασμούς που τηρούν σε ξένες τράπεζες (nostro accounts). Μπορούν έτσι να αναλαμβάνουν οι ίδιες τη διακίνηση των πληρωμών και των εισπράξεων των πελατών τους που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό.

Οι μικρότερες τράπεζες μπορούν να εξυπηρετούν τους πελάτες τους μέσω μιας μεγαλύτερης ανταποκρίτριάς τους τράπεζας. Μπορούν να πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους μέσω των λογαριασμών που τηρεί η μεγάλη ανταποκρίτριά τους με

άλλες τράπεζες στο εξωτερικό και η ίδιες να διατηρούν συναλλαγματικό λογαριασμό μόνο με την μεγάλη ανταποκρίτρια τράπεζα. Η μεγάλη τράπεζα κερδίζει από τη διαχείριση των υψηλών υπολοίπων των nostro λογαριασμών που τηρεί η μικρότερη τράπεζα σε αυτήν.

Παράδειγμα :

Μια Ελληνική τράπεζα αναλαμβάνει για λογαριασμό πελάτη της εισαγωγέα υφασμάτων από την Τουρκία να στείλει στον Τούρκο εξαγωγέα το αντίτιμο της συναλλαγής σε Usd. Η τράπεζα του εισαγωγέα στην Ελλάδα πιστώνει το λογαριασμό Usd που τηρεί σε μια Αμερικάνικη τράπεζα στη Νέα Υόρκη, με την οποία τηρεί λογαριασμό και η τράπεζα του εξαγωγέα στην Τουρκία. Η Αμερικάνικη τράπεζα είναι κοινή ανταποκρίτρια της Τουρκικής και της Ελληνικής τράπεζας. Η Ελληνική τράπεζα στέλνει στην Αμερικάνικη τράπεζα κλειδαριθμημένο μήνυμα με οδηγίες να εμβάσει το εν λόγω ποσό στην τράπεζα στην Τουρκία επ' ονόματι του εκεί εξαγωγέα και σε πίστωση λογαριασμού του. Η Αμερικάνικη τράπεζα χρεώνει το λογαριασμό που η Ελληνική τράπεζα τηρεί σε αυτή, πιστώνει το λογαριασμό που η Τουρκική τράπεζα τηρεί σε αυτή και στέλνει στην Τουρκική τράπεζα οδηγίες πληρωμής. Η Τουρκική τράπεζα πληρώνει τον πελάτη της, εξαγωγέα με χρέωση του λογαριασμού Usd που τηρεί στην τράπεζα της Νέας Υόρκης.

Οι μικρότερες τράπεζες μπορούν να ζητούν από μεγαλύτερες τράπεζες με τις οποίες έχουν ανταποκριτική σχέση να ανοίγουν ενέγγυες πιστώσεις για λογαριασμό τους. Με δεδομένο ότι μέσω του ανοίγματος μιας ενέγγυας πίστωσης (Ε/Π) η υποχρέωση ενός άγνωστου εισαγωγέα υποκαθίσταται από την υποχρέωση της τράπεζάς του, είναι συχνά άτοπο μια πολύ μικρή τράπεζα η οποία δεν είναι αναγνωρίσιμη στο εξωτερικό να ανοίγει Ε/Π για λογαριασμό των πελατών της εισαγωγέων. Ακόμα και Ε/Π που έχουν ανοιχθεί από καλές μεσαίου μεγέθους στην αγορά της χώρας τους τράπεζες, μπορούν να μην αποτελούν αποδεκτό μέσο πληρωμής για τον εξαγωγέα, ο οποίος διατρέχει τον κίνδυνο της τράπεζας και της χώρας του εισαγωγέα. Σε αυτές τις περιπτώσεις οι τράπεζες ζητούν

από μεγάλες ανταποκρίτριες τους τράπεζες στο εξωτερικό είτε να ανοίξουν μια Ε/Π για λογαριασμό τους, είτε να εγγυηθούν μια Ε/Π που έχει ήδη ανοιχθεί, είτε να επιβεβαιώσουν μια Ε/Π. Έτσι το όνομα της υπόχρεης μικρότερης τράπεζας υποκαθίσταται από αυτό της μεγαλύτερης ανταποκρίτριας και ο εξαγωγέας δέχεται να προχωρήσει στη συναλλαγή.

Κεφάλαιο 4: Τραπεζική διαμεσολάβηση στη χρηματοδότηση των διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών

4.1. Γενικά

Κάθε φορά που μια παραγγελία φορτώνεται για μεταφορά από το τόπο παραγωγής της, χώρα του εξαγωγέα, στη χώρα του αγοραστή, εισαγωγέα, δημιουργείται η ανάγκη χρηματοδότησης της συναλλαγής όσο διαρκεί η μεταφορά της. Επιπλέον ο εξαγωγέας χρειάζεται συνήθως κεφάλαια είτε για να παράγει, είτε για να αγοράσει το προς εξαγωγή εμπόρευμα. Ο εισαγωγέας χρειάζεται χρηματοδότηση των αποθεμάτων του από τη στιγμή που παραλαμβάνει και εξοφλεί μια παραγγελία από το εξωτερικό και μέχρι να διαθέσει τα εισαγόμενα εμπορεύματα στην τοπική αγορά. Τέλος τόσο ο εξαγωγέας που δημιουργεί απαιτήσεις εισπρακτέες στο εξωτερικό, όσο και ο εισαγωγέας, μέχρι να αποπληρωθεί από τον τελικό αγοραστή των εισαγόμενων προϊόντων, έχουν ανάγκη χρηματοδότησης των απαιτήσεών τους από τη δημιουργία λογαριασμών εισπρακτέων. Κάθε συναλλαγή μεταξύ του εξαγωγέα και του εισαγωγέα αναπαριστά μια αλυσίδα από χρηματοδοτήσεις: αρχικά δημιουργείται η ανάγκη χρηματοδότησης της παραγωγικής διαδικασίας ή και της αγοράς των προϊόντων, έπειτα δημιουργείται η ανάγκη χρηματοδότησης της μεταφοράς της παραγγελίας και της αποθήκευσης των εμπορευμάτων και τέλος η ανάγκη χρηματοδότησης της πώλησης στον τελικό καταναλωτή – πελάτη του εισαγωγέα.

Πίνακας 5: Ανάγκες χρηματοδότησης

Πηγή: Ανάλυση της συγγραφέως

Η επιλογή της μεθόδου ή των συνδυασμών μεθόδων χρηματοδότησης κάθε σταδίου της συναλλαγής εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως: η σχετική οικονομική ισχύ μεταξύ του εξαγωγέα και του εισαγωγέα, ο βαθμός της ύπαρξης αμοιβαίας μεταξύ τους εμπιστοσύνης, το νόμισμα τιμολόγησης της παραγγελίας, η διαθεσιμότητα χρηματοδοτικών κεφαλαίων από τις Τράπεζες των συναλλασσομένων, το κόστος χρηματοδότησης για κάθε συναλλασσόμενο, τα διαθέσιμα κεφάλαια σε κάθε χώρα για τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου. Οι παράγοντες αυτοί υποδεικνύουν αρχικά τη μέθοδο με την οποία θα πραγματοποιηθεί η συναλλαγή μεταξύ του εξαγωγέα και του εισαγωγέα και έπειτα το πώς θα γίνει η χρηματοδότηση της συναλλαγής. Ένας οικονομικά εύρωστος εξαγωγέας μπορεί να χρηματοδοτήσει με δικά του κεφάλαια ολόκληρη τη συναλλαγή και να περιμένει να αποζημιωθεί από τον εισαγωγέα όταν αυτός διαθέσει τα εμπορεύματα στην αγορά και αποζημιωθεί από τους τελικούς αγοραστές τους (αποστολή εμπορευμάτων επί παρακαταθήκη). Ένας οικονομικά εύρωστος εισαγωγέας μπορεί να πληρώσει προκαταβολικά την παραγγελία του χρηματοδοτώντας τον εξαγωγέα για την παραγωγή της (αποστολή εμπορευμάτων έναντι προκαταβολής).

Μεταξύ των δύο αυτών περιπτώσεων υπάρχουν ουσιαστικά άπειρες δυνατότητες και συνδυασμοί χρηματοδότησης της συναλλαγής από τον εξαγωγέα, τον εισαγωγέα και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που αναλαμβάνουν διαμεσολαβητικό ρόλο.

Στις περιπτώσεις που υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ του εξαγωγέα και του εισαγωγέα, ο εξαγωγέας στέλνει τα φορτωτικά έγγραφα, που αποδεικνύουν ότι ο κομιστής τους έχει εξουσιοδότηση να παραλάβει, να διακρατήσει και να διαθέσει στην αγορά τα εμπορεύματα στα οποία τα εν λόγω έγγραφα αναφέρονται, στον εισαγωγέα έναντι πληρωμής μιας συναλλαγματικής όψεως που έχει εκδώσει ο εξαγωγέας επί ονόματι του εισαγωγέα. Με δεδομένο ότι ο εισαγωγέας παραλαμβάνει πρώτα τη συναλλαγματική που του αποστέλλεται αεροπορικώς την οποία και πρέπει να πληρώσει, και έπειτα παραλαμβάνει την παραγγελία που αποστέλλεται συνήθως δια της θαλασσίας οδού, το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης της συναλλαγής αναλαμβάνεται από

τον εισαγωγέα. Εάν ο εισαγωγέας παραλάβει τα φορτωτικά έγγραφα έναντι αποδοχής προθεσμιακής συναλλαγματικής για πληρωμή σε μελλοντική ημερομηνία, η χρηματοδότηση της συναλλαγής γίνεται κυρίως από τον εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας μπορεί να δώσει τη συναλλαγματική για προεξόφληση στη τράπεζά του, η οποία αναλαμβάνει έτσι μέρος της χρηματοδότησης της συναλλαγής.

Η χρηματοδότηση των αντισυμβαλλόμενων σε διασυνοριακές συναλλαγές γίνεται κυρίως από τις Εμπορικές Τράπεζες, οι οποίες λόγω μεγέθους (δικτύου), παράδοσης (ανάπτυξη κατάλληλων χρηματοοικονομικών εργαλείων) και εξειδίκευσης (καταρτισμένα στελέχη) είναι οι πλέον κατάλληλοι οργανισμοί για το σκοπό αυτό.

- Για τη χρηματοδότηση του εμπορίου κεφαλαιουχικών αγαθών οι τράπεζες χορηγούν στους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς δάνεια μεσο – μακροπρόθεσμης διάρκειας. Για τη χορήγηση αυτών των δανείων οι τράπεζες ζητούν συνήθως εμπράγματα εξασφαλίσεις.

- Για τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου καταναλωτικών αγαθών οι τράπεζες χορηγούν σε εισαγωγείς και εξαγωγείς πιστωτικά όρια. Τα πιστωτικά όρια δίδονται για βραχυπρόθεσμες αυτοεξυπηρετούμενες χορηγήσεις. Ανάλογα με το σκοπό της πιστοδότησης η χρήση των ορίων μπορεί να αφορά: το άνοιγμα ενέγγυων πιστώσεων, την αγορά επιταγών πληρωτέων στο εξωτερικό, τη σύναψη προθεσμιακών συμβολαίων συναλλάγματος, τη χρηματοδότηση λογαριασμών εισπρακτέων. Τα όρια είναι διαθέσιμα για μια ορισμένη χρονική περίοδο και λειτουργούν μειούμενα και επαναχορηγούμενα. Η τράπεζα μπορεί να δεσμευτεί για την αυτόματη ανανέωση των ορίων.

4.2. Χρηματοδοτήσεις έναντι εξασφαλίσεων

Όταν μια τράπεζα αναλαμβάνει να χρηματοδοτήσει μια συναλλαγή ζητά καλύμματα έναντι του πιστωτικού κινδύνου που αναλαμβάνει. Σε περιπτώσεις που το μέρος που αιτείται τη χρηματοδότηση από την τράπεζα απολαμβάνει ισχυρής χρηματοοικονομικής θέσης και υψηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης, η Τράπεζα μπορεί να αναλάβει τη χρηματοδότησή του χωρίς να ζητήσει εξασφαλίσεις. Ωστόσο, τις περισσότερες φορές, οι εισαγωγικές και οι εξαγωγικές επιχειρήσεις, από τη φύση των εργασιών τους, λειτουργούν με περιορισμένο κεφάλαιο κίνησης. Ως μεσάζοντες λειτουργούν με χαμηλό περιθώριο κέρδους και με χαμηλό λόγο Καθαρής Θέσης ως προς το Σύνολο του Ενεργητικού. Οι τράπεζες αναλαμβάνουν τη χρηματοδότηση των συναλλαγών τους χρησιμοποιώντας, ως κάλυμμα, την αξία των εμπορευμάτων των εν λόγω συναλλαγών. Η ενεχυρίαση των εμπορευμάτων γίνεται μέσω εκχώρησης στην τράπεζα εγγράφων που αποδεικνύουν ότι ο κάτοχός τους έχει εξουσιοδότηση να παραλάβει, να διακρατήσει και να διαθέσει στην αγορά τα εμπορεύματα στα οποία τα εν λόγω έγγραφα αναφέρονται (commodity paper).

Εξασφαλίσεις που χρησιμοποιούνται στις χρηματοδοτήσεις των διασυνοριακών συναλλαγών :

- Εκχώρηση φορτωτικών: η φορτωτική είναι αποδεικτικό έγγραφο της φόρτωσης των προϊόντων που εκδίδεται από μεταφορική εταιρεία στο όνομα του εξαγωγέα.
- Εκχώρηση αποθετηρίων: τα αποθετήρια είναι ειδικές αποδείξεις που εκδίδονται από τις αποθήκες. Τα εμπορεύματα αναγράφονται σε ειδική απόδειξη εναποθήκευσης, το αποθετήριο.

Τα παραπάνω έγγραφα είναι συνήθως διαπραγματεύσιμοι τίτλοι που μπορούν να μεταβιβασθούν με οπισθογράφηση. Οι τίτλοι εκχωρούνται στην τράπεζα η οποία αποκτά την κυριότητα των εμπορευμάτων.

- Συμβάσεις παρακαταθήκης: η Τράπεζα επιτρέπει στον εισαγωγέα να παραλάβει τα εμπορεύματα και να τα διαθέσει προς πώληση, διακρατώντας η ίδια την κυριότητα των εμπορευμάτων και εκτελώντας χρέη θεματοφύλακα.

4.2.1 Χρηματοδοτήσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων

Μια φορτωτική πλοίου εκδίδεται στο όνομα του εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας την εκχωρεί στην τράπεζά του που χρηματοδοτεί την μεταφορά των αγαθών. Όσο διαρκεί η χρηματοδότηση η τράπεζα έχει την κυριότητα των εμπορευμάτων. Εάν η χρηματοδότηση δεν αποπληρωθεί, η τράπεζα με επίδειξη των φορτωτικών εγγράφων θα παραλάβει τα εμπορεύματα από την μεταφορική εταιρεία, θα τα διαθέσει προς πώληση και με το προϊόν της πώλησής τους θα ρευστοποιήσει την απαίτησή της.

Έστω ότι ο εξαγωγέας εκχωρεί τα φορτωτικά στην τράπεζα και πληρώνεται βάσει μιας ανέκκλητης ενέγγυας πίστωσης που έχει ανοιχθεί επ' ονόματί του. Εάν η ενέγγυα πίστωση δεν πληρωθεί και το προϊόν της πώλησης των εμπορευμάτων δεν επαρκεί για να αποζημιώσει την τράπεζα που πλήρωσε τον εξαγωγέα, η τράπεζα καταφεύγει εναντίον του εισαγωγέα για την είσπραξη της απαίτησής της.

Έστω ότι ο εξαγωγέας εκχωρεί στην τράπεζά του τα φορτωτικά έγγραφα και τη συναλλαγματική που έχει εκδώσει υπέρ του εισαγωγέα (ή της τράπεζας του εισαγωγέα) και ζητά από την τράπεζα να τον πληρώσει και να αποζημιωθεί με τη σειρά της από τον εισαγωγέα (ή την τράπεζά του). Εάν η συναλλαγματική δεν πληρωθεί και το προϊόν της πώλησης των εμπορευμάτων δεν επαρκεί για να αποζημιώσει την τράπεζα που πλήρωσε τον εξαγωγέα, η τράπεζα καταφεύγει εναντίον του εξαγωγέα για την είσπραξη της απαίτησής της.

Με δεδομένο ότι κάθε γνήσιο αντίτυπο μιας φορτωτικής μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον κομιστή του για να παραλάβει τα εμπορεύματα από τη μεταφορική εταιρεία, όταν μια τράπεζα κάνει μια χρηματοδότηση έναντι φορτωτικών εγγράφων θα πρέπει να διασφαλίσει ότι θα έχει στην κατοχή της όλα τα εκδοθέντα από τη μεταφορική εταιρεία αντίτυπα των φορτωτικών εγγράφων. Σε διαφορετική περίπτωση κινδυνεύει να χάσει το

κάλυμμα της πιστοδότησής της, εάν κάποιος που έχει στην κατοχή του ένα αντίτυπο των φορτωτικών ζητήσει και παραλάβει τα εμπορεύματα από τη μεταφορική εταιρία.

4.2.2 Χρηματοδότηση των αποθεμάτων με ενέχυρο αποθετήρια αποθηκών

Η εισαγωγική / εξαγωγική επιχείρηση αποθηκεύει τα αποθέματά της σε ειδικούς χώρους (οι οποίοι μπορεί να είναι υπό τον έλεγχο του τελωνίου). Τα αποθέματα καταγράφονται και εκδίδονται γι' αυτά ειδικές αποδείξεις εναποθήκευσης. Τα αποθετήρια εκχωρούνται στην τράπεζα, οι οποία αποκτά την κυριότητα των εμπορευμάτων και έναντι αυτών και για ένα ποσοστό της αξίας τους χορηγεί πιστώσεις. Εάν ο δανειζόμενος δεν ικανοποιήσει την υποχρέωσή του προς την τράπεζα, η τράπεζα παραλαμβάνει τα εμπορεύματα από την αποθήκη και τα εκποιεί για να εισπράξει την απαίτησή της.

Επειδή τόσο κατά τη μεταφορά, όσο και κατά την αποθήκευση των εμπορευμάτων υπάρχει κίνδυνος κλοπής, απώλειας, αλλοίωσης και καταστροφής τους από φυσικά αίτια, ανθρώπινη αμέλεια ή κακοήθεια, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντικό οι έμποροι να τα ασφαλίζουν. Οι τράπεζες που προς εξασφάλιση χρηματοδοτήσεών τους ενεχυριάζουν εμπορεύματα πρέπει να ζητούν τα εμπορεύματα αυτά να είναι επαρκώς και κατάλληλα ασφαλισμένα και να ζητούν να τους εκχωρούνται τα σχετικά ασφαλιστήρια συμβόλαια, ώστε σε περίπτωση ζημιάς να μπορούν να εισπράξουν την αποζημίωση της ασφαλιστικής εταιρείας.

4.2.3 Χρηματοδοτήσεις βάσει συμβάσεων παρακαταθήκης

Ο εισαγωγέας συνάπτει μια σύμβαση παρακαταθήκης με την τράπεζα που τον έχει χρηματοδοτήσει για την εισαγωγή. Η τράπεζα του παραδίδει τα διαπραγματεύσιμα φορτωτικά έγγραφα, με τα οποία ο εισαγωγέας μπορεί να παραλάβει τα εμπορεύματα από τη μεταφορική εταιρία. Αφού ο εισαγωγέας πουλήσει τα εμπορεύματα και εισπράξει το προϊόν της πώλησής τους, αποπληρώνει την πιστοδότηση που του έχει χορηγηθεί από την τράπεζα. Για όσο διάστημα διαρκεί η χρηματοδότηση, η τράπεζα διατηρεί την

κυριότητα των εμπορευμάτων. Στην ουσία η τράπεζα παραδίδει στον εισαγωγέα το κάλυμμά της για την πιστοδότηση που του έχει χορηγήσει. Ο εισαγωγέας οφείλει να της παραδώσει το προϊόν από την πώληση του εν λόγω καλύμματος (είτε μετρητά, είτε εκχώρηση λογαριασμών εισπρακτέων). Οι τράπεζες συνάπτουν συμβάσεις παρακαταθήκης μόνο σε πελάτες τους εισαγωγείς με υψηλή πιστοληπτική αξιολόγηση.

4.3. Δημιουργία, προεξόφληση τραβηκτικών

Στα πλαίσια των συναλλαγών του εξωτερικού εμπορίου, κάθε φορά που μια προθεσμιακή συναλλαγματική που έχει εκδώσει ο εξαγωγέας γίνεται αποδεκτή από τον εισαγωγέα δημιουργείται μια τραβηκτική (trade acceptance), η οποία αποτελεί υποχρέωση πληρωμής του εισαγωγέα. Η τραβηκτική είναι απαίτηση του εξαγωγέα, ο οποίος ζητά από την τράπεζα που αναλαμβάνει την είσπραξή της να την εμφανίσει όταν ωριμάσει προς πληρωμή σε αυτόν που την έχει αποδεχτεί (τον εισαγωγέα). Σε αυτή τη περίπτωση ο εξαγωγέας χρηματοδοτεί τον εισαγωγέα.

Εάν ο εξαγωγέας χρειαστεί κεφάλαια πριν από την ωρίμανση της απαίτησής του από την τραβηκτική, μπορεί να ζητήσει στην τράπεζά του να προεξοφλήσει την προθεσμιακή συναλλαγματική με ή χωρίς δικαίωμα προσφυγής εναντίον του εξαγωγέα. Η τράπεζα που προεξοφλεί την τραβηκτική πληρώνει στον εξαγωγέα την ονομαστική αξία της μείον τους προεξοφλημένους τόκους βάσει ενός επιτοκίου χορηγήσεων και για διάρκεια από την ημέρα της προεξόφλησης μέχρι την λήξη της τραβηκτικής. Στην ουσία η δανείστρια τράπεζα αγοράζει από τον εξαγωγέα την συναλλαγματική που έχει αποδεχθεί ο εισαγωγέας. Η χρηματοδότηση προς τον εξαγωγέα αποπληρώνεται με εξόφληση της συναλλαγματικής από τον εισαγωγέα.

4.4. Δημιουργία, προεξόφληση συναλλαγματικών αποδοχής Τράπεζας

Μια προθεσμιακή συναλλαγματική που έχει γίνει αποδεκτή από τράπεζα και σύρεται σε αυτήν ονομάζεται τραπεζική συναλλαγματική (banker's acceptance). Συνήθως οι τραπεζικές συναλλαγματικές δημιουργούνται στα πλαίσια διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών και όταν ο εξαγωγέας εξάγει τα προϊόντα του και αποζημιώνεται από τον εισαγωγέα σε μια προσυμφωνημένη μελλοντική ημερομηνία. Η συναλλαγματική αποτελεί απαίτηση είσπραξης του εκδότη της (εξαγωγέα) και υποχρέωση πληρωμής του αποδέχτη της (εισαγωγέα, τράπεζας του εισαγωγέα). Η τράπεζα που αποδέχεται την συναλλαγματική εγγυάται την εξόφλησή της. Μια συναλλαγματική που έχει εκδοθεί ή που έχει γίνει αποδεκτή από μια μεγάλη τράπεζα, αντιπροσωπεύει μια υποχρέωση ενός φερέγγυου και χρηματοοικονομικά εύρωστου οργανισμού. Οι πιθανότητες η συναλλαγματική αυτή να μην εξοφληθεί στη λήξη της είναι ελάχιστες.

Οι περισσότερες συναλλαγματικές δημιουργούνται συνεπεία των συναλλαγών μεταξύ εισαγωγέων και εξαγωγέων με τη μέθοδο του ανοίγματος Προθεσμιακών Ενέγγυων Πιστώσεων ή με τη μέθοδο της αποστολής των φορτωτικών έναντι αποδοχής πληρωμής σε μελλοντική ημερομηνία. Τα αξιόγραφα (συναλλαγματικές) εκδίδονται για τη χρηματοδότηση των παραπάνω συναλλαγών. Οι χρηματοδοτήσεις είναι αυτοεξυπηρετούμενες και γίνονται με κάλυμμα την αξία των εμπορευμάτων της υποκείμενης συναλλαγής.

Μια συναλλαγματική έκδοσης – αποδοχής τραπεζικής είναι ένα διαπραγματεύσιμο χρεόγραφο το οποίο μπορεί να γίνει αντικείμενο αγοραπωλησίας στη διατραπεζική αγορά. Η πώληση του χρεογράφου γίνεται με έκπτωση από την ονομαστική του αξία (βάσει προεξοφλητικής μεθόδου). Η αγοραπωλησίες τραπεζικών συναλλαγματικών μεταξύ των τραπεζών αντιπροσωπεύουν μια μεγάλη, οργανωμένη αγορά.

Με τη μέθοδο της έκδοσης, αποδοχής συναλλαγματικών οι τράπεζες μπορούν να χρηματοδοτούν μια συναλλαγή του εξωτερικού εμπορίου χωρίς οι ίδιες να διαθέτουν τα χορηγούμενα κεφάλαια, αλλά «δανείζοντας» το καλό τους όνομα στην εν λόγω συναλλαγή. Οι τραπεζικές συναλλαγματικές αποτελούν ένα όχημα με το οποίο

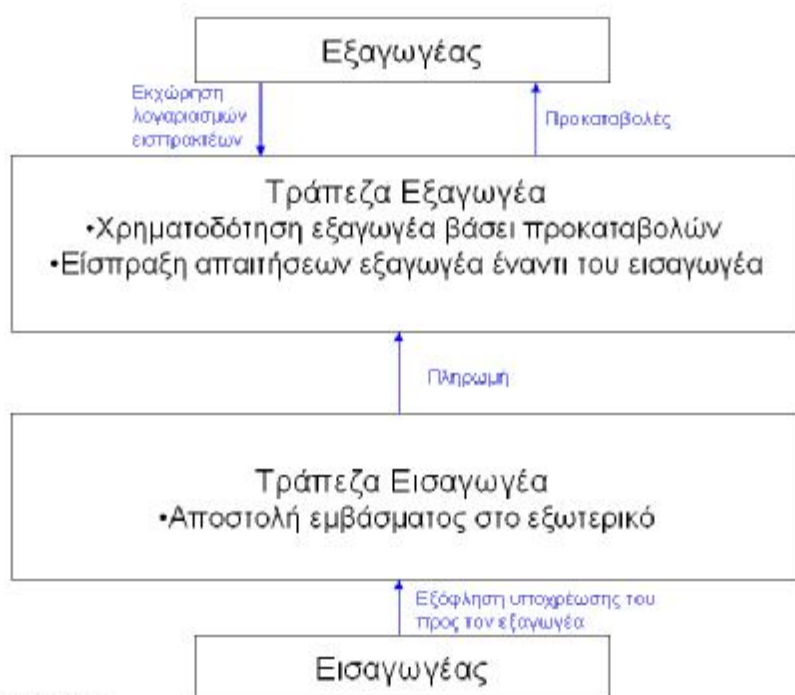
κατευθύνονται μη τραπεζικά κεφάλαια προς τη χρηματοδότηση των διασυνοριακών συναλλαγών. Η τράπεζα του εισαγωγέα αποδέχεται μια συναλλαγματική έκδοσης του εξαγωγέα (χρηματοδότηση εισαγωγέα). Η τράπεζα πουλά την εν λόγω συναλλαγματική στην διατραπεζική αγορά και αντλεί κεφάλαια με τα οποία εξοφλεί τον εξαγωγέα. Στη λήξη της συναλλαγματικής ο εισαγωγέας θα αποπληρώσει την υποχρέωση του προς την τράπεζα και αυτή με τη σειρά της θα πληρώσει την ονομαστική αξία της συναλλαγματικής στον αγοραστή της.

4.4.1 Χρηματοδοτήσεις προς εξαγωγείς έναντι απαιτήσεών τους εισπρακτέων στο εξωτερικό

Ο εξαγωγέας εκχωρεί τους λογαριασμούς του εισπρακτέους στο εξωτερικό στην τράπεζά του και χρηματοδοτείται έναντι αυτών βάσει προκαταβολών. Κάθε φορά που μια απαίτησή του πληρώνεται, η τράπεζα του εισαγωγέα εμβάζει το πληρωτέο ποσό στην τράπεζα του εξαγωγέα, η οποία χρησιμοποιεί το προϊόν της είσπραξης προς εξόφληση των προκαταβολών που έχει χορηγήσει στον εξαγωγέα. Οι τράπεζες ζητούν συνήθως προς εξασφάλιση των πιστοδοτήσεων αυτής της μορφής να τους εκχωρούνται τα φορτωτικά έγγραφα και να κρατούν τους τίτλους των εμπορευμάτων μέχρι να εισπράξουν τις απαιτήσεις τους από τους λογαριασμούς εισπρακτέους που τους έχουν εκχωρηθεί. Για το σκοπό αυτό τα φορτωτικά εκδίδονται υπέρ της τράπεζας ή υπέρ της μεταφορικής εταιρείας και μεταβιβάζονται στην τράπεζα με οπισθογράφιση, αλλά σε καμία περίπτωση τα φορτωτικά δεν εκδίδονται υπέρ του εισαγωγέα. Η τράπεζα αποφασίζει για το μέγεθος των προκαταβολών της προς τον εξαγωγέα βάσει ενός ποσοστού των λογαριασμών εισπρακτέων που της εκχωρούνται. Το ποσοστό αυτό εξαρτάται από το εάν η τράπεζα διατηρεί δικαίωμα προσφυγής εναντίον του εξαγωγέα. Εάν ο ξένος αγοραστής των εμπορευμάτων είναι διεθνώς αναγνωρίσιμη εταιρία που απολαμβάνει υψηλής πιστοληπτικής αξιολόγησης, ο αγοραστής των απαιτήσεων (δανείστρια Τράπεζα) μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμά του να στραφεί εναντίον του πωλητή των απαιτήσεων (χρηματοδοτούμενου εξαγωγέα) σε περίπτωση που δεν

πληρώσει ο υπόχρεος (εισαγωγέας). Παράγοντες βάσει των οποίων η τράπεζα καθορίζει το μέγεθος των προκαταβολών της σε σχέση με το μέγεθος του καλύμματός της είναι ο κίνδυνος του εξαγωγέα, ο κίνδυνος του εισαγωγέα, ο κίνδυνος της χώρας του εισαγωγέα, η φύση και το είδος των εμπορευμάτων που έχουν εκχωρηθεί ως κάλυμμα της πιστοδότησης.

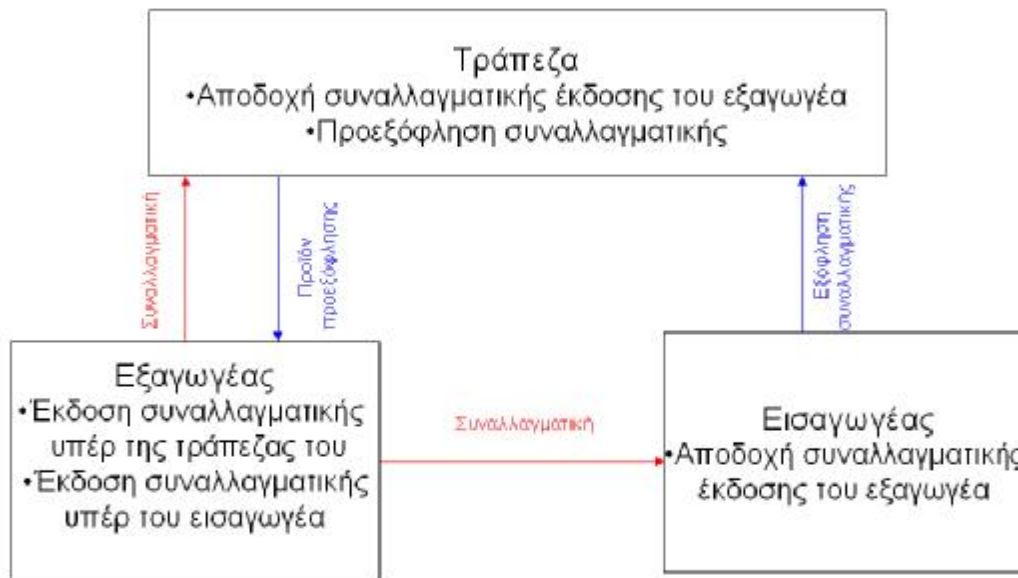
Πίνακας 6: Χρηματοδότηση του εξαγωγέα έναντι απαιτήσεων του εισπρακτέων από εξωτερικό βάσει προκαταβολών

Πηγή: Ανάλυση της συγγραφέως

Εναλλακτικά ο εξαγωγέας εκχωρεί τους λογαριασμούς του εισπρακτέους στην τράπεζά του και καταβάλει σε αυτή όλα τα απαιτούμενα έγγραφα (φορτωτικά, ασφαλιστήρια της μεταφοράς των εμπορευμάτων κ.α.) και εκδίδει δύο συναλλαγματικές ίδιας χρονικής διάρκειας. Τη μια συναλλαγματική την στέλνει προς αποδοχή στον εισαγωγέα και την άλλη την στέλνει προς αποδοχή στην Τράπεζά του. Η τράπεζα την αποδέχεται (δημιουργία τραπεζικής συναλλαγματικής), την προεξοφλεί ή την πουλάει στην διατραπεζική αγορά και χρηματοδοτεί τον εξαγωγέα. Η τράπεζα εξοφλεί την συναλλαγματική που έχει αποδεχθεί ή ίδια με την είσπραξη των απαιτήσεών της από τον εισαγωγέα (εξόφληση συναλλαγματικής που έχει εκδοθεί υπέρ του).

Πίνακας 7: Χρηματοδότηση του εξαγωγέα έναντι λογαριασμών του, εισπρακτών στο Εξωτερικό, μέσω προεξόφλησης συναλλαγματικών

Πηγή:Ανάλυση της συγγραφέως

4.4.2 Χρηματοδοτήσεις προς εισαγωγείς για το άνοιγμα Ενέγγυων Πιστώσεων.

Το άνοιγμα μιας πίστωσης μπορεί να χρηματοδοτηθεί με τη χορήγηση δανείου από την τράπεζα που ανοίγει την ενέγυα πίστωση (Ε/Π) προς τον υπόχρεο - εισαγωγέα. Εναλλακτικά το άνοιγμα της Ε/Π μπορεί να χρηματοδοτηθεί με τη δημιουργία συναλλαγματικών αποδοχής τράπεζας. Στην τελευταία περίπτωση η χρηματοδότηση χορηγείται από την τράπεζα στην οποία σύρεται η συναλλαγματική, η οποία και έχει αποδεχθεί την συναλλαγματική. Η τράπεζα αυτή μπορεί να είναι η ανοίγουσα την τράπεζα Ε/Π, η τράπεζα στην οποία πληρώνεται η Ε/Π ή η τράπεζα που έχει επιβεβαιώσει την Ε/Π (στις δύο τελευταίες περιπτώσεις απαιτείται η ανοίγουσα την Ε/Π τράπεζα να έχει διαθέσιμα πιστωτικά όρια με τη τράπεζα που κάνει την πληρωμή ή / και με την τράπεζα που επιβεβαιώνει την Ε/Π).

Παράδειγμα: Η τράπεζα του εισαγωγέα ανοίγει μια προθεσμιακή Ε/Π για λογαριασμό του και αποδέχεται τις συναλλαγματικές που έχουν εκδοθεί βάσει των όρων της Ε/Π (δημιουργία συναλλαγματικών αποδοχής τράπεζας). Ο εξαγωγέας μπορεί να ζητήσει

προεξόφληση των συναλλαγματικών από την ανοίγουσα την πίστωση τράπεζα, η οποία είναι πάντα πρόθυμη να το κάνει (αφού μπορεί με τη σειρά της να πουλήσει τις συναλλαγματικές στην διατραπεζική αγορά). Η ανοίγουσα την Ε/Π τράπεζα χρηματοδοτεί τη συναλλαγή. Ο εξαγωγέας εισπράττει το αντίτιμο απαιτήσεών του που δεν έχουν ακόμη ωριμάσει, χωρίς να κάνει χρήση πιστωτικών ορίων που του έχουν χορηγηθεί για το σκοπό αυτό. Το μέρος (εισαγωγέας, εξαγωγέας) που αναλαμβάνει την πληρωμή των τόκων κατά την προεξόφληση της συναλλαγματικής, αναλαμβάνει την πληρωμή του κόστους χρηματοδότησης της συναλλαγής.

Το άνοιγμα Ε/Π για την πραγματοποίηση μιας εμπορικής διασυνοριακής συναλλαγής διευκολύνει τη χρηματοδότηση της συναλλαγής, διότι σε αυτή την περίπτωση είναι ιδιαίτερα εύκολο να δημιουργηθούν συναλλαγματικές αποδοχής τράπεζας. Οι συναλλαγματικές, που είναι διαπραγματεύσιμοι τίτλοι σε οργανωμένες αγορές μεταξύ των τραπεζών, αποτελούν εργαλείο άντλησης κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση του εξωτερικών εμπορίου. Επιπλέον ο εξαγωγέας επ' ονόματι του οποίου έχει ανοιχθεί μια Ε/Π μπορεί ευκολότερα να αντλήσει χρηματοδοτικούς πόρους για την παραγωγή ή για την αγορά των προϊόντων που προτίθεται να εισάγει. Ο εξαγωγέας, με εργαλείο την ανοιχθείσα Ε/Π, προσδιορίζει για την τράπεζα το σκοπό της αιτούμενης χρηματοδότησης και την πηγή της αποπληρωμής της. Οι τράπεζες είναι περισσότερο πρόθυμες να ικανοποιήσουν αιτήματα χορηγήσεων των οποίων ο σκοπός της χρηματοδότησης και η πηγή της αποπληρωμής της είναι σαφή και προκαθορισμένα.

Πίνακας 8: Χρηματοδότηση του εισαγωγέα για το άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης με την δημιουργία συναλλαγματικών αποδοχής τράπεζας

Πηγή:Ανάλυση της συγγραφέως

4.5. Πιστωτικά όρια για προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος

Οι εισαγωγείς και οι εξαγωγείς συχνά επιθυμούν να αγοράσουν ή να πουλήσουν συνάλλαγμα προθεσμιακά. Για το σκοπό αυτό οι τράπεζες χορηγούν στους πελάτες τους πιστωτικά όρια για σύναψη προθεσμιακών πράξεων με την τράπεζα.

Όταν ένα πελάτης συνάπτει με την τράπεζα μια προθεσμιακή πράξη πώλησης συναλλάγματος, η τράπεζα αναλαμβάνει το ρίσκο της μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης από μέρος του πελάτη να πουλήσει το συμφωνημένο ποσό συναλλάγματος τη συμφωνημένη μελλοντική ημερομηνία. Αντίστοιχα όταν ένας πελάτης συνάπτει με την τράπεζα μια προθεσμιακή πράξη αγοράς συναλλάγματος, η τράπεζα αναλαμβάνει το ρίσκο της τυχόν μη εκπλήρωσης της υποχρέωσης από μέρος του πελάτη για αγορά του συμφωνημένου ποσού συναλλάγματος τη συμφωνημένη ημερομηνία. Στη περίπτωση που ο πελάτης αδυνατεί να εκπληρώσει υποχρέωσή του από την προθεσμιακή πράξη συναλλάγματος, προκύπτουν για την τράπεζα ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές

μεταξύ της συμφωνημένης και της τρέχουσας τιμής του συναλλάγματος την ημέρα παράδοσης.

Με δεδομένο ότι μια τράπεζα που διαθέτει στους πελάτες της τη δυνατότητα να αγοράζουν και να πωλούν συνάλλαγμα στην προθεσμιακή αγορά αναλαμβάνει ρίσκο, οι πελάτες αυτοί θεωρούνται πελάτες χορηγήσεων. Για τη σύναψη προθεσμιακών πράξεων συναλλάγματος τους χορηγούνται πιστωτικά όρια, το ύψος των οποίων καθορίζεται ανάλογα με τις ανάγκες του κύκλου εργασιών τους, αλλά και ανάλογα της πιστοληπτικής τους ικανότητας.

4.6. Υπεράκτιο συνάλλαγμα

Η αγορά των ευρώδολαρίων δημιουργήθηκε τη δεκαετία του '50, όταν τα τότε κομμουνιστικά κράτη της Ανατολικής Ευρώπης αποφάσισαν να αποσύρουν τις καταθέσεις τους σε δολάρια από την Αμερική και να τις μεταφέρουν στην Ευρώπη και συγκεκριμένα σε τράπεζες με έδρα το Λονδίνο. Τα ευρώδολάρια είναι καταθέσεις δολαρίων που επανακατατίθενται σε τράπεζες εκτός Αμερικής και χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση επιχειρήσεων, ιδιωτών και κρατικών φορέων. Η αρχική κατάθεση δολαρίων ποτέ δεν σταματά να υπάρχει στις ΗΠΑ. Αυτή η ίδια κατάθεση γίνεται αντικείμενο συναλλαγών στην Ευρώπη.

Ανάλογα με τα ευρώδολάρια, το υπεράκτιο συνάλλαγμα των διεθνών τραπεζικών κέντρων (offshore currencies) είναι βασικά μια κατάθεση σε ένα από τα κύρια διαπραγματεύσιμα νομίσματα που γίνεται αντικείμενο συναλλαγών (επανακατατίθενται ή / και χορηγείται ως δάνειο) σε χώρες άλλες από τις χώρες προέλευσης των νομισμάτων. Η μεγάλη ανάπτυξη της αγοράς των υπεράκτιο νομισμάτων προσέθεσε ρευστότητα στο παγκόσμιο χρηματοοικονομικό σύστημα.

Τα ευρωνομίσματα αποτελούν μια επιπλέον πηγή κεφαλαίων, η οποία χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση του διεθνούς εμπορίου. Εισαγωγείς και εξαγωγείς μπορούν να αντλήσουν κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των συναλλαγών τους από τις αγορές ευρωνομισμάτων επιτυγχάνοντας :

- Ανεύρεση διαθέσιμων κεφαλαίων σε περιόδους όταν λόγω μιας ακολουθούμενης περιοριστικής πολιτικής, ή λόγω ύπαρξης πιστωτικών περιορισμών για χρηματοδοτήσεις εισαγωγών ή άμεσων ξένων επενδύσεων στο εξωτερικό, δυσκολεύονται να χρηματοδοτήσουν τις συναλλαγές τους σε εγχώριο νόμισμα.
- Μειωμένο κόστος χρηματοδότησης σε περιόδους όταν το κόστος χρήματος εναλλακτικών των ευρωνομισμάτων χρηματοδοτικών πόρων είναι υψηλότερο.
- Αντιστάθμιση του συναλλαγματικού κινδύνου που αντιμετωπίζουν.
- Για παράδειγμα ένας έμπορος από την Νότια Αφρική, που εξάγει διαμάντια στην Αμερική και εισπράττει το προϊόν των απαιτήσεών του σε δολάρια, μπορεί να δανειοδοτήσει τη δραστηριότητά του δανειζόμενος σε ευρώδολάρια, ώστε το νόμισμα των υποχρεώσεών του να είναι το ίδιο με το νόμισμα των απαιτήσεών του (natural hedging). Εναλλακτικά ο εξαγωγέας θα μπορούσε να δανειστεί σε εγχώριο νόμισμα και να προβεί σε μια ανταλλαγή swap ώστε να πετύχει τη μετατροπή που δανείου του σε ευρώδολάρια.
- Ανεύρεση κεφαλαίων όταν οι εγχώριες αγορές χρήματος και κεφαλαίου δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένες. Ιδιαίτερα για τη χρηματοδότηση μεγάλων επενδυτικών σχεδίων (π.χ. εισαγωγές μηχανολογικού εξοπλισμού για ανέγερση βιομηχανικής μονάδας), όταν υπάρχει ανάγκη συγκέντρωσης μεγάλων κεφαλαίων, οι δανειζόμενοι μπορούν να βρουν πιο εύκολα και πιο φθηνά τα απαιτούμενα κεφάλαια μέσω της αγοράς ευρωνομισμάτων στο Λονδίνο, όπου μεγάλες Τράπεζες αναλαμβάνουν τη διοργάνωση μεγάλων κοινοπρακτικών δανείων. Επειδή οι Τράπεζες δεν είναι υποχρεωμένες να διακρατούν ένα ποσοστό των καταθέσεών τους σε ευρώδολάρια σε μορφή ρευστών διαθεσίμων, συνήθως ο δανεισμός δολαρίων στο Λονδίνο είναι φθηνότερος από το δανεισμό δολαρίων στη Νέα Υόρκη.

Συχνά κυβερνήσεις δανείζονται σε ευρωνομίσματα για να χρηματοδοτήσουν το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τους. Έτσι τα ευρωνομίσματα χρησιμοποιούνται

για τη χρηματοδότηση των εισαγωγών και άρα έμμεσα για τη χρηματοδότηση του διασυνοριακού εμπορίου.

Κεφάλαιο 5: Λοιπές τραπεζικές εργασίες διαμεσολάβησης στο διασυνοριακό εμπόριο

Συχνά οι τράπεζες:

- διαθέτουν τμήματα προώθησης του εμπορίου με στόχο να φέρουν σε επαφή τους εισαγωγείς με τους.
 - αναλαμβάνουν την επιμέλεια εκδόσεων με πληροφορίες χρήσιμες σε αντισυμβαλλόμενους (αναλύσεις οικονομικής κατάστασης, περιγραφές ρυθμίσεων, κανονισμών που ισχύουν σε κάθε χώρα)
 - παρέχουν πληροφόρηση για την πιστοληπτική ικανότητα πιθανών αντισυμβαλλομένων
 - δίνουν συστατικές επιστολές (letters of introduction) σε όσους επιθυμούν να κάνουν επαφές στο εξωτερικό προκειμένου να τους βοηθήσουν στην προώθηση συνεργασιών με τις αρμόδιες αρχές, με άλλες τράπεζες στο εξωτερικό, με πιθανούς προμηθευτές ή και πελάτες.
 - βοηθούν τις πολυεθνικές επιχειρήσεις στη πραγματοποίηση των ταμιακών προγραμμάτων τους με στόχο τη διοχέτευση των ρευστών διαθεσίμων τους από τις πλεονασματικές στις ελλειμματικές τους μονάδες ή τη συγκέντρωσή τους σε ένα λογαριασμό προκειμένου για την επένδυση τους με υψηλότερη απόδοση.
- Επίσης, πολύ μεγάλες Τράπεζες παρέχουν συμβουλευτικές, υποστηρικτικές υπηρεσίες σε πελάτες τους που θέλουν να αγοράσουν μια επιχείρηση στο εξωτερικό (συγχωνεύσεις, εξαγορές επιχειρήσεων που εδρεύουν σε διαφορετικές χώρες).

Μέρος 3^ο

Μη Τραπεζική Διαμεσολάβηση στις Εμπορικές Διασυνοριακές Συναλλαγές

Κεφάλαιο 6: Εταιρείες Πρακτόρευσης Απαιτήσεων (Factoring)

6.1. Γενικά

Οι εταιρείες πρακτόρευσης αγοράζουν τους λογαριασμούς εισπρακτέους άλλων επιχειρήσεων, χωρίς να μπορούν να προσφύγουν εναντίον αυτών. Δηλαδή, αναλαμβάνουν την υποχρέωση είσπραξης των απαιτήσεων και κάθε πιθανή ζημιά από την μη – είσπραξη αυτών των απαιτήσεων. Οι εταιρείες πρακτόρευσης δεν είναι οι ίδιες τραπεζικά Ιδρύματα και δεν αναλαμβάνουν πάντοτε τη χρηματοδότηση των πελατών τους. Μπορούν να αναλάβουν για λογαριασμό των πελατών τους, οι οποίοι κάνουν πωλήσεις επί πιστώσει, την ανάλυση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών τους, την λογιστική παρακολούθηση των λογαριασμών εισπρακτέων τους και την είσπραξη των απαιτήσεών τους όταν οι απαιτήσεις αυτές πληρωθούν / ωριμάσουν.

Στις περιπτώσεις που αναλαμβάνουν τη χρηματοδότηση των πελατών τους, πληρώνουν στους πελάτες τους το αντίτιμο των απαιτήσεων τη στιγμή που οι απαιτήσεις αυτές δημιουργούνται και τους χρεώνουν με τόκους ανάλογα με τη διάρκεια της χρηματοδότησης (χρονική περίοδο μέχρι την ημερομηνία αποπληρωμής των απαιτήσεων).

6.2. *Export Factoring*

Υπηρεσία που προσφέρεται στις εξαγωγικές επιχειρήσεις, στα πλαίσια της οποίας ο εξαγωγέας παραδίδει στην εταιρεία πρακτόρευσης τα φορτωτικά έγγραφα και εκχωρεί σε αυτήν τους λογαριασμούς τους εισπρακτέους στο εξωτερικό. Η εταιρεία πρακτόρευσης αναλαμβάνει την είσπραξη των απαιτήσεων από το εξωτερικό και

συνήθως κάθε πιθανή ζημία λόγω αδυναμίας πληρωμής τους, χωρίς να μπορεί να προσφύγει εναντίον του εξαγωγέα.

Ο εξαγωγέας πριν ολοκληρώσει τη συναλλαγή του με τον εισαγωγέα, ζητά έγκριση της πιστοδότησης από την εταιρεία πρακτόρευσης. Μόλις πάρει τη σχετική έγκριση, αποστέλλει τα προϊόντα του στον πελάτη του στο εξωτερικό και πουλά την απαίτησή του (λογαριασμός εισπρακτέος στο εξωτερικό) στην εταιρεία πρακτόρευσης. Η εταιρεία πρακτόρευσης αναλαμβάνει τον πιστωτικό κίνδυνο του πελάτη στο εξωτερικό (εμπορικό και πολιτικό κίνδυνο). Πληρώνει στον εξαγωγέα το αντίτιμο των απαιτήσεων που έχει αγοράσει από αυτόν, όταν αυτές εισπραχθούν ή όταν δημιουργηθούν (σ' αυτή την περίπτωση υπάρχει και χρηματοδότηση του εξαγωγέα από την εταιρεία πρακτόρευσης).

Η δυσκολία του εγχειρήματος της πρακτόρευσης απαιτήσεων εισπρακτέων στο εξωτερικό, έγκειται στο ότι οι εταιρείες πρακτόρευσης δυσκολεύονται να εκτιμήσουν την πιστοληπτική ικανότητα επιχειρήσεων στο εξωτερικό. Τα αρχεία που διαθέτουν με εκτιμήσεις της οικονομικής κατάστασης ξένων επιχειρήσεων δεν είναι τόσα πολλά, όσο τα σχετικά αρχεία που αφορούν σε εγχώριες επιχειρήσεις και η απαιτούμενη έρευνα είναι συχνά χρονοβόρα. Για την δραστηριοποίησή τους στο χώρο του *export financing* συχνά οι εταιρείες πρακτόρευσης ιδρύουν γραφεία – υποκαταστήματα στο εξωτερικό, αγοράζουν συμμετοχές σε αντίστοιχες εταιρείες στο εξωτερικό ή αναπτύσσουν με αυτές ανταποκριτικές σχέσεις. Συχνά οι εταιρείες πρακτόρευσης είναι θυγατρικές εταιρείες εμπορικών τραπεζών οπότε και έχουν πρόσβαση και σχετικά αρχεία των τραπεζών (στα τμήματα πιστοδοτήσεων και χρηματοδότησης εξωτερικού εμπορίου) προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες σχετικές με μια πιστοδότηση.

Οι εταιρείες πρακτόρευσης στο βαθμό που αναλαμβάνουν μέρος του κινδύνου της συναλλαγής (εμπορικό και πολιτικό ρίσκο, συναλλαγματικό ρίσκο) και που προσφέρουν υπηρεσίες διευκόλυνσης και χρηματοδότησης της συναλλαγής, βοηθούν τον εξαγωγέα να προωθήσει τις εργασίες στο εξωτερικό.

Η υπηρεσία του *export financing* διευκολύνει την πραγματοποίηση διεθνών συναλλαγών με αποστολή φορτωτικών έναντι αποδοχής συναλλαγματικής (*on an open – account basis*).

6.3. Import Factoring

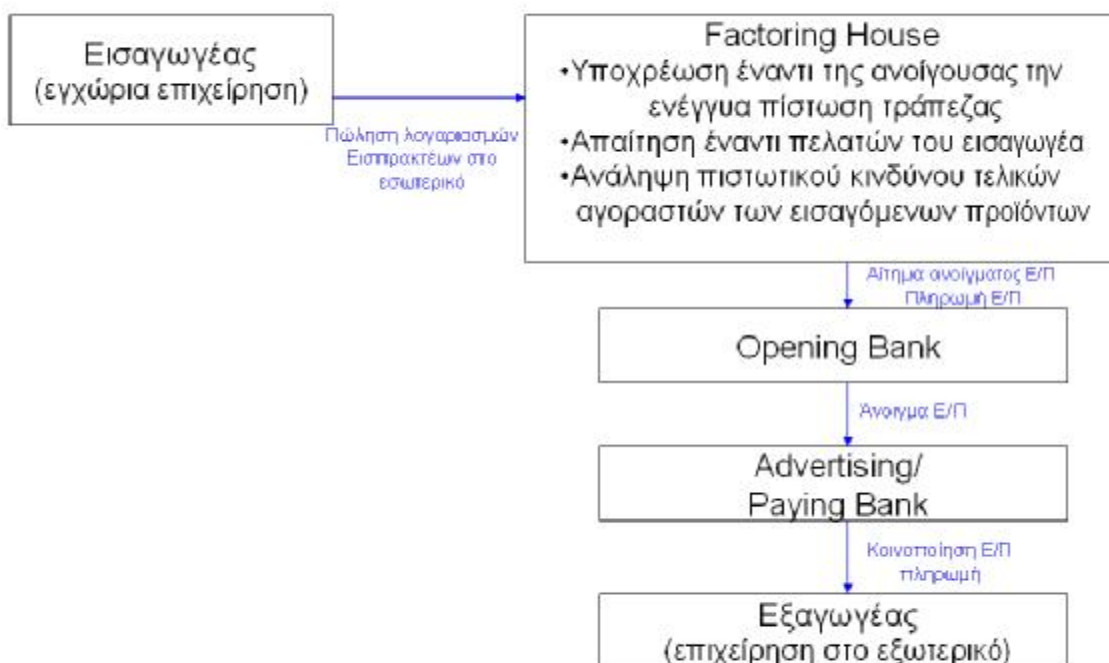
Η εταιρεία πρακτόρευσης ζητά για λογαριασμό του πελάτη της – εισαγωγέα από μια εγχώρια εμπορική τράπεζα να ανοίξει μια πίστωση σε μια τράπεζα στο εξωτερικό. Μεσολαβώντας μεταξύ τράπεζας και εισαγωγέα, η εταιρεία πρακτόρευσης στην ουσία εγγυάται το αίτημα ανοίγματος της πίστωσης (όταν η πιστοληπτική ικανότητα του εισαγωγέα είναι περιορισμένη και δεν μπορεί από μόνος του να ζητήσει στην τράπεζα του να του ανοίξει την πίστωση). Κατά την πραγματοποίηση της συναλλαγής (εισαγωγή αγαθών από το εξωτερικό) η εταιρεία πρακτόρευσης παραλαμβάνει αρχικά τα φορτωτικά (*bills of lading*) και έπειτα τα αποθετήρια των αποθηκών ή τις αποδείξεις παρακαταθήκης (*a trust or a warehouse receipt*). Μέχρι την πώληση των εισαγωγίμων προϊόντων στον τελικό αγοραστή τους, η εταιρεία διακρατεί την κυριότητα των προϊόντων (ενεχυρίαση υποκείμενης αξίας). Μόλις η πώληση γίνει και δημιουργηθεί η αντίστοιχη απαίτηση, η εταιρεία πρακτόρευσης, αγοράζει τους λογαριασμούς εισπρακτέους του εισαγωγέα (το *credit worthiness* του τελικού αγοραστή έχει προηγουμένα εκτιμηθεί από την εταιρεία πρακτόρευσης και η σχετική πιστοδότηση έχει

εγκριθεί). Η εταιρεία πρακτόρευσης αναλαμβάνει την είσπραξη των απαιτήσεων και τον πιστωτικό κίνδυνο του τελικού αγοραστή.

Στα πλαίσια της παραπάνω διαδικασίας, οι εταιρείες πρακτόρευσης μπορούν να κάνουν χρήση της δικής τους πιστοληπτικής αξιολόγησης και να ζητήσουν από την Τράπεζα είτε το άνοιγμα μιας προθεσμιακής πίστωσης, είτε τη χρηματοδότησή τους προκειμένου για το άνοιγμα της πίστωσης. Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι εταιρείες πρακτόρευσης προσπαθούν οι ημερομηνίες αποπληρωμής των υποχρεώσεων τους προς την Τράπεζα να συμπίπτουν με τις ημερομηνίες είσπραξης των απαιτήσεων των πελατών τους.

Πελάτες της εταιρείας πρακτόρευσης μπορεί να είναι επιχειρήσεις στο εξωτερικό που εισάγουν αγαθά από εγχώριες επιχειρήσεις. Σ' αυτή την περίπτωση οι ξένες εταιρείες δημιουργούν απαιτήσεις στο εσωτερικό. Αγοράζοντας τους λογαριασμούς εισπρακτέους των ξένων επιχειρήσεων – εξαγωγέων, οι εταιρείες πρακτόρευσης στην ουσία αγοράζουν τις υποχρεώσεις των εγχώριων επιχειρήσεων – εισαγωγέων.

Πίνακας 10: Import Factoring

Πηγή: Ανάλυση της συγγραφέως

Κεφάλαιο 7: Commercial Finance Companies

7.1. Γενικά

Οργανισμοί οι οποίοι προβαίνουν σε βραχυπρόθεσμες πιστοδοτήσεις προς επιχειρήσεις τις οποίες είτε επειδή θεωρούνται υψηλού ρίσκου, είτε για άλλους λόγους, δεν αναλαμβάνουν οι εμπορικές τράπεζες. Οι *commercial finance companies* εξειδικεύονται σε αυτοεξυπηρετούμενες χρηματοδοτήσεις έναντι εξασφαλίσεων.

Οι *commercial finance companies* βοηθούν τις εξαγωγικές και τις εισαγωγικές επιχειρήσεις στην εξεύρεση πόρων χρηματοδότησης είτε παρέχοντάς τους οι ίδιες χρηματοδότηση, είτε μεσολαβώντας μεταξύ εμπόρων και εμπορικών τραπεζών για την εξασφάλιση χρηματοδότησης.

7.2. Χρηματοδοτήσεις προς εξαγωγείς

Έστω ένας εξαγωγέας επ' ονόματι του οποίου έχει ανοιχθεί μια πίστωση. Ο εξαγωγέας προκειμένου να βρει κεφάλαια για να αγοράσει ή να παράγει τα αγαθά που πρόκειται να εξάγει, μπορεί να εκχωρήσει την ενέγγυα πίστωση που ανοίχθηκε επ' ονόματι του σε μια *commercial finance company* και αυτή να μεσολαβήσει για να ανοίξει ο εξαγωγέας πιστώσεις επ' ονόματι των προμηθευτών του.

Έστω ένας εξαγωγέας ο οποίος έχει κατοχυρώσει μια παραγγελία (συναλλαγή βάσει εμπορικού συμβολαίου) από το εξωτερικό. Προκειμένου να χρηματοδοτηθεί από μια *commercial finance company* μπορεί να εκχωρήσει σ' αυτήν είτε την ίδια την παραγγελία, είτε τα εμπορεύματα μέχρι αυτά να αποσταλούν, είτε τους λογαριασμούς εισπρακτέους που θα δημιουργηθούν όταν πραγματοποιηθεί η συναλλαγή.

Οι *commercial finance companies* δεν αγοράζουν τους λογαριασμούς εισπρακτέους του εξαγωγέα, αλλά του χορηγούν προκαταβολές έναντι απαιτήσεων του εισπρακτέων στο εξωτερικό.

Στο βαθμό που οι *commercial finance companies* αναλαμβάνουν υψηλότερου ρίσκου πιστοδοτήσεις από τις εμπορικές τράπεζες, χρεώνουν τους πελάτες τους με υψηλότερα έξοδα, προμήθειες και τόκους πληρωτέους.

7.3. Χρηματοδοτήσεις προς εισαγωγείς

Οι *commercial finance companies* μεσολαβούν μεταξύ εμπορικών τραπεζών και εισαγωγέων ώστε οι τελευταίοι να μπορούν να ανοίξουν μια πίστωση έπ' ονόματι ενός προμηθευτή τους στο εξωτερικό. Για το σκοπό αυτό εκχωρούν προς τις *commercial finance companies* τα προϊόντα που εισάγουν μέχρι την πώληση τους στον τελικό αγοραστή, παραγγελίες αγοραστών που τους έχουν κατοχυρωθεί βάσει συμβάσεων, τους εισπρακτέους λογαριασμούς τους.

Σε περιπτώσεις συναλλαγών με αποστολή φορτωτικών έναντι πληρωμής οι *commercial finance companies* χρηματοδοτούν τους εισαγωγείς ως εξής: ο χρηματοδοτούμενος εισαγωγέας παραλαμβάνει τα εμπορεύματα και τα εκχωρεί στην *commercial finance company*. Τα εμπορεύματα αποδεσμεύονται από τη *commercial finance company* προκειμένου να πωληθούν στον τελικό αγοραστή. Η αποπληρωμή της χρηματοδότησης γίνεται από το προϊόν της πώλησης.

Κεφάλαιο 8: Εταιρείες Προεξοφλήσεων (Forfaiting Houses)

Οργανισμοί που ειδικεύονται στην προεξόφληση εμπορικών χρεογράφων μεσοπρόθεσμης διάρκειας, χωρίς να έχουν το δικαίωμα προσφυγής εναντίον των πωλητών των χρεογράφων. Δραστηριοποιούνται αγοράζοντας και πουλώντας συναλλαγματικές που έχουν δημιουργηθεί συνέπεια διασυνοριακών εμπορικών συναλλαγών. Προεξοφλούν εμπορικά χρεόγραφα μεσοπρόθεσμης διάρκειας (trade acceptances, banker's acceptances, promissory notes).

Κεφάλαιο 9: Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing companies)

Οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης δραστηριοποιούνται στη χρηματοδότηση συναλλαγών στα πλαίσια του διεθνούς εμπορίου ως εξής: η εταιρεία αναλαμβάνει για λογαριασμό του πελάτη της / εισαγωγέα την αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών από το εξωτερικό και στη συνέχεια ενοικιάζει στον πελάτη της τα εν λόγω αγαθά (international leasing).

Μέρος 4^ο

Κρατικοί Οργανισμοί στην προώθηση του Εξωτερικού Εμπορίου.

Εισαγωγικά:

Με δεδομένο ότι οι εξαγωγές αποφέρουν σε μια χώρα οικονομικά και πολιτικά οφέλη, οι περισσότερες χώρες προσπαθούν να προωθήσουν τις εξαγωγές τους δίνοντας στις παραγωγικές μονάδες της οικονομίας κίνητρα για να αναπτύξουν εξαγωγική δραστηριότητα. Κίνητρα προώθησης των εξαγωγών αποτελούν: επιδοτήσεις στην παραγωγή εξαγωγίμων προϊόντων, επιχορηγήσεις στις χρηματοδοτήσεις για το εξαγωγικό εμπόριο, κρατικές εγγυήσεις έναντι πολιτικών κινδύνων που ενδέχεται να επηρεάσουν τις εξαγωγές, δάνεια και δωρεές προς μια χώρα η οποία θα χρησιμοποιήσει τους προσφερόμενους πόρους για εισαγωγές από τη προσφέρουσα χώρα, φοροαπαλλαγές προς επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό (π.χ. επιστροφή του ΦΠΑ, απαλλαγή της πληρωμής δασμών σε εισαγωγές πρώτων υλών για παραγωγή εξαγωγίμων προϊόντων), χρηματοδοτήσεις υποδομών που θα βοηθήσουν το εξωτερικό εμπόριο κ.α.

Ο εντεινόμενος ανταγωνισμός στις διεθνείς αγορές επιβάλλει στους συμμετέχοντες, όχι μόνο να προσφέρουν προϊόντα υψηλής ποιότητας σε χαμηλές τιμές, αλλά και να εξασφαλίζουν ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης των πωλήσεών τους. Για τη προώθηση του εξωτερικού εμπορίου δραστηριοποιούνται κρατικοί φορείς οι οποίοι παρέχουν χρηματοδοτική υποστήριξη σε εξαγωγείς προκειμένου αυτοί να προσφέρουν ανταγωνιστικά προϊόντα στις διεθνείς αγορές. Η χρηματοδοτική αυτή υποστήριξη μπορεί να έχει τη μορφή είτε της χορήγησης κεφαλαίων για δάνεια και προκαταβολές προς τους εξαγωγείς, είτε της χορήγησης χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, όπως εγγυήσεων και ασφαλίσεων (π.χ. κρατικοί οργανισμοί ασφάλισης των εξαγωγικών πιστώσεων). Οι κρατικοί φορείς που παρέχουν χρηματοδοτική υποστήριξη στους εξαγωγείς δεν

λειτουργούν ανταγωνιστικά με τις ιδιωτικές πηγές κεφαλαίων που κατευθύνονται προς το διεθνές εμπόριο (π.χ. Εμπορικές Τράπεζες), αλλά επικουρικά με αυτές, ώστε να εξασφαλιστούν για την προώθηση των εγχώριων πωλήσεων στο εξωτερικό χρηματοδοτήσεις μεγαλύτερου ύψους, χαμηλότερου κόστους και μακρύτερης διάρκειας.

Οι κρατικοί φορείς είτε αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη χρηματοδότηση των διεθνών συναλλαγών, είτε παρέχουν κίνητρα σε δανειστές (τράπεζες) προκειμένου να κατευθύνουν κεφάλαια για τη χρηματοδότηση του διεθνούς εμπορίου. Μέσω εγγυητικών επιστολών που εκδίδονται υπέρ τραπεζικών ιδρυμάτων που χρηματοδοτούν διεθνείς συναλλαγές, μέσω εξασφαλίσεων που προσφέρονται στους αντισυμβαλλόμενους για κινδύνους που αυτοί αναλαμβάνουν και μέσω άλλων χρηματοοικονομικών εργαλείων, κρατικοί οργανισμοί αναλαμβάνουν μέρος του κινδύνου της χρηματοδότησης της συναλλαγής. Αναλαμβάνοντας χρηματοπιστωτικούς κινδύνους που ιδιώτες δανειστές δεν είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν, οι οργανισμοί αυτοί κατευθύνουν αποταμιευτικούς πόρους προς τον εξωτερικό τομέα της οικονομίας.

Με στόχο την προώθηση των πωλήσεων εγχώριων προϊόντων στο εξωτερικό, πλέον της χρηματοδοτικής υποστήριξης, κρατικοί φορείς παρέχουν στους εξαγωγείς και άλλες τεχνικές υποστηρικτικές υπηρεσίες όπως βοήθεια για την ανεύρεση και ανάπτυξη νέων αγορών, πληροφορίες σχετικά με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε αγορές του εξωτερικού κ.α.

Παρακάτω παρατίθενται παραδείγματα οργανισμών - κρατικών φορέων που δραστηριοποιούνται με στόχο τη χρηματοοικονομική υποστήριξη των πωλήσεων εγχώριων προϊόντων στο εξωτερικό.

Κεφάλαιο 10: Οργανισμοί των Η.Π.Α.

10.1. Export – Import Bank of the United States (Eximbank)

Η Eximbank είναι ένας κυβερνητικός οργανισμός των ΗΠΑ που λειτουργεί για την προώθηση των αμερικανικών εξαγωγών.

Την περίοδο μετά τον β΄ παγκόσμιο πόλεμο, η Eximbank συνέβαλε στην ταχεία ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου και στην ανοικοδόμηση των καταστραμμένων οικονομιών της Ευρώπης και της Ασίας παρέχοντας δάνεια στις χώρες αυτές για τη χρηματοδότηση, μέσω εισαγωγών από τις ΗΠΑ, έργων υποδομής. Στα πλαίσια του σχεδίου Marshall, από το 1948, η Eximbank προέβη σε χρηματοδοτήσεις επενδύσεων σε αναπτυσσόμενες χώρες. Σήμερα η Eximbank λειτουργεί με στόχο την προώθηση των πωλήσεων Αμερικανικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές.

Η Eximbank είτε αναλαμβάνει η ίδια τη χρηματοδότηση των διεθνών συναλλαγών, είτε χορηγεί εγγυήσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προκειμένου αυτά να χορηγήσουν κεφάλαια για τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου. Τα δάνεια και οι εγγυήσεις της Eximbank απευθύνονται προς αμερικάνους εξαγωγείς, ξένους εισαγωγείς αμερικάνικων προϊόντων, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εντός και εκτός των ΗΠΑ.

Αντισυμβαλλόμενοι οι οποίοι ενδιαφέρονται να γνωρίζουν το πώς μπορεί να χρηματοδοτηθεί μια συναλλαγή στην οποία σχεδιάζουν να προβούν, μπορούν να αιτηθούν μια προκαταρκτική δέσμευση (Preliminary Commitment) από την Eximbank. Στην προκαταρκτική της δέσμευση η Eximbank γνωστοποιεί στους αντισυμβαλλόμενους τη μορφή, τους όρους και τις προϋποθέσεις της πιστοδότησης που διατίθεται να χορηγήσει (διάρκεια, κόστος χρηματοδότησης, απαιτούμενες εγγυήσεις, καλύμματα).

Κύρια προγράμματα από την Eximbank για την προώθηση των αμερικάνικων εξαγωγών:

1. Χορήγηση δανείων μακροπρόθεσμης διάρκειας (5-15 έτη) προς ξένους εισαγωγείς αμερικανικών κεφαλαιουχικών προϊόντων (π.χ. αεροσκαφών, εξοπλισμών εργοστασίων πυρηνικής ενέργειας κ.α.).

Ο ξένος εισαγωγέας αιτείται τη χορήγηση δανείου από την Eximbank. Η Eximbank εξετάζει τη πιστοληπτική ικανότητα του ξένου εισαγωγέα και τη σκοπιμότητα – βιωσιμότητα του επενδυτικού σχεδίου (για την υλοποίηση του οποίου απαιτούνται εισαγωγές εξοπλισμού, τεχνογνωσίας κ.α. από τις ΗΠΑ). Για την έγκριση του δανείου απαιτείται και ιδιωτική συμμετοχή (τουλάχιστον κατά 15%) στο υπό χρηματοδότηση επενδυτικό σχέδιο. Είναι πιθανό να ζητηθεί εγγύηση από την Τράπεζα του εισαγωγέα ή από τη Κεντρική Τράπεζα της χώρας του εισαγωγέα. Επίσης η Eximbank μπορεί να χορηγήσει εγγύηση στον εισαγωγέα προκειμένου αυτός βάσει της εγγύησης αυτής να βρει πόρους χρηματοδότησης της ίδιας του συμμετοχής στο επενδυτικό σχέδιο. Ο άμεσος δανεισμός από την Eximbank μπορεί να αφορά μόνο τις πιο μακροπρόθεσμες δόσεις αποπληρωμής ενός δανείου.

Με τη μορφή των άμεσων δανείων προς εισαγωγείς αμερικανικών προϊόντων χρηματοδοτούνται και οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων.

2. Χορήγηση Εγγυήσεων προς Αμερικάνικα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα που χρηματοδοτούν ξένους εισαγωγείς αμερικάνικων προϊόντων. Η εγγύηση δίνεται βάσει μιας σύμβασης δανείου μεταξύ της Αμερικάνικης Τράπεζας και του δανειολήπτη (ξένου εισαγωγέα), η οποία σύμβαση είναι αποδεκτή από την Eximbank. Η χορήγηση της εγγύησης γίνεται χωρίς όρους (αν και συχνά απαιτείται εγγύηση από την Τράπεζα του εισαγωγέα ή την κεντρική Τράπεζα της χώρας του εισαγωγέα) και μπορεί να φθάσει στο 100% του υποκείμενου δανείου.

3. Χορήγηση Εγγυήσεων προς Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα εκτός των ΗΠΑ που χρηματοδοτούν τις αμερικάνικες εξαγωγικές επιχειρήσεις. Μόνο στις περιπτώσεις εκείνες

που οι συναλλαγές του εξωτερικού εμπορίου δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από ημεδαπές πηγές κεφαλαίων (δηλαδή όταν τα αμερικάνικα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν είναι διατεθειμένα να αναλάβουν τον κίνδυνο της συναλλαγής), τότε η Eximbank χορηγεί εγγυήσεις προς ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ή προς αμερικάνικα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στο εξωτερικό, που χρηματοδοτούν αμερικάνικες εξαγωγές.

4. Χορήγηση Εγγυήσεων προς Αμερικάνικες Εμπορικές Τράπεζες που χρηματοδοτούν αμερικάνικες εξαγωγικές επιχειρήσεις βάσει απαιτήσεών τους εισπρακτέων στο εξωτερικό. Ο εξαγωγέας πουλά επί πιστώσει τα εμπορεύματά του σε πελάτες του στο εξωτερικό εκδίδοντας συναλλαγματικές (χρηματοδότηση του εισαγωγέα από τον εξαγωγέα). Προκειμένω να χρηματοδοτηθεί γι' αυτή του τη δραστηριότητα, ζητά από την Τράπεζά του στην Αμερική να αγοράσει τις συναλλαγματικές έκδοσής του που έχουν γίνει αποδεκτές από τον εισαγωγέα. Η Εμπορική Τράπεζα αγοράζει τις εν λόγω συναλλαγματικές, χωρίς να μπορεί να προσφύγει εναντίον του εξαγωγέα, σε περίπτωση που αυτές δεν πληρωθούν στη λήξη του από τον εισαγωγέα. Η Eximbank, για να παρακινήσει τις Εμπορικές Τράπεζες να διαθέσουν κεφάλαια για την αγορά των συναλλαγματικών (χρηματοδότηση απαιτήσεων εξαγωγέα έναντι του εισαγωγέα), δίνει σε αυτές την Εγγυήσή της έναντι των πολιτικών και εμπορικών κινδύνων που αναλαμβάνουν στα πλαίσια της εν λόγω συναλλαγής. Η Eximbank, μέσω της εγγυήσής της, παρακινεί ιδιωτικά κεφάλαια να διοχετευθούν για τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου.

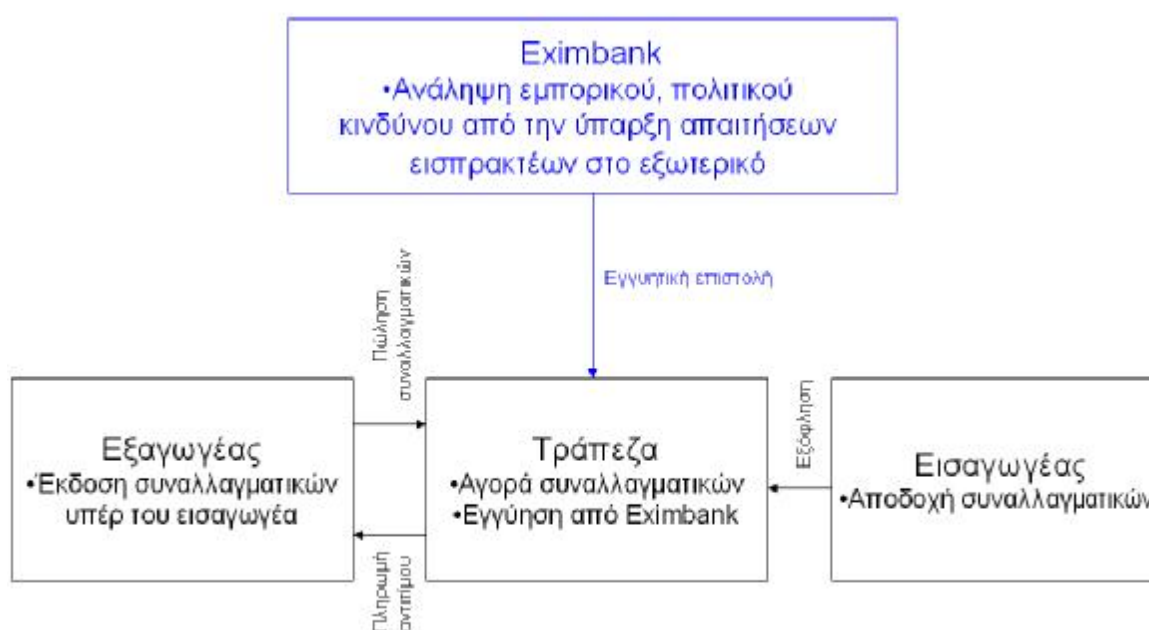
Ο διακανονισμός της συναλλαγής γίνεται ως εξής : ο εισαγωγέας πληρώνει τοις μετρητοίς το 15% της αξίας των εμπορευμάτων που παραλαμβάνει και εκδίδονται συναλλαγματικές για το υπόλοιπο της αξίας της συναλλαγής. Ο εξαγωγέας διακρατεί το 10% της αξίας των συναλλαγματικών. Έτσι, η εγγύηση της Eximbank αφορά το 75% της αξίας του εκδιδόμενου τιμολογίου. Η διακράτηση ίδιας συμμετοχή από τα χρηματοδοτούμενα μέρη και άρα η συμμετοχή τους, με ένα ποσοστό, στον κίνδυνο της

συναλλαγής, διασφαλίζει ότι θα κάνουν από πλευράς τους ότι είναι δυνατό για την καλή εκτέλεση και πληρωμή της συναλλαγής.

Η προμήθεια έκδοσης της εγγυητικής εξαρτάται από τη διάρκεια της χρηματοδοτούμενης συναλλαγής και από την χώρα προορισμού των εξαγωγών. Η Eximbank έχει κατηγοριοποιήσει όλες τις χώρες του κόσμου σε τέσσερις κατηγορίες ανάλογα με τις πολιτικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούν σε αυτές. Για τις εξαγωγές με προορισμό τις χώρες της κατηγορίας του χαμηλότερου κινδύνου χρεώνονται οι μικρότερες προμήθειες έκδοσης της εγγυητικής.

Σε κάποιες περιπτώσεις η Eximbank χορηγεί σε συγκεκριμένες Αμερικανικές Εμπορικές Τράπεζες όρια μέχρι των οποίων αυτές μπορούν να υπολογίζουν στην εγγύησή της για αποδοχή συναλλαγματικών εισπρακτέων από το εξωτερικό, χωρίς να πρέπει να ζητούν την προκαταβολική σχετική έγκρισή της. Στις περιπτώσεις αυτές η Eximbank βασίζεται στις αναλύσεις κινδύνου αντισυμβαλλομένου (εισαγωγέα) που κάνουν οι Εμπορικές Τράπεζες, οι οποίες αναλαμβάνουν μέρος του κινδύνου.

Πίνακας 11: Διαμεσολάβηση από την EximBank των ΗΠΑ

Πηγή:Ανάλυση της συγγραφείου

5. Αναχρηματοδότηση Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων εκτός των ΗΠΑ για χρηματοδοτήσεις που αυτά παρέχουν προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις που κάνουν

εισαγωγές από την Αμερική. Η χορήγηση των εν λόγω πιστωτικών ορίων γίνεται μόνο προς ορισμένες Τράπεζες στο εξωτερικό, για την εξαγωγή προκαθορισμένων προϊόντων από τις ΗΠΑ, με προορισμό συγκεκριμένες χώρες στο εξωτερικό και μόνο όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα ιδιωτικά κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των εν λόγω συναλλαγών. Στόχος της παρεχόμενης από την Eximbank πιστωτικής διευκόλυνσης είναι η ανάπτυξη αγορών στο εξωτερικό για συγκεκριμένα αμερικανικά προϊόντα.

6. Χορήγηση Εγγυήσεων επί μισθωμάτων χρηματοδοτικών μισθώσεων. Για τις εξαγωγές που γίνονται βάσει χρηματοδοτικών μισθώσεων από τους αμερικάνους εξαγωγείς (εκμισθωτές) προς τους αγοραστές αμερικανικών προϊόντων στο εξωτερικό (μισθωτές), η Eximbank παρέχει εγγυήσεις επί των μισθωμάτων. Τόσο τα μισθώματα, όσο και η εγγύηση της Eximbank επί των μισθωμάτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κάλυμμα για τη χρηματοδότηση του εξαγωγέα από την Τράπεζά του στην Αμερική.

7. Προεξόφληση συναλλαγματικών που έχουν εκδοθεί κατά την πραγματοποίηση διασυνοριακών συναλλαγών, διάρκειας μέχρι 365 μέρες. Η Eximbank λειτουργεί επικουρικά στην διατραπεζική αγορά των προεξοφλήσεων εμπορικών χρεογράφων (trade acceptances). Η προεξόφληση των εν λόγω συναλλαγματικών γίνεται με δικαίωμα προσφυγής εναντίον της Τράπεζας η οποία πουλά τις συναλλαγματικές, η οποία (Εμπορική Τράπεζα) αναλαμβάνει τον πιστωτικό και πολιτικό κίνδυνο της συναλλαγής.

8. Χορήγηση εγγυητικών επιστολών καλής πληρωμής σε Τράπεζες (δανειστές) που προβαίνουν σε βραχυπρόθεσμες, έναντι καλυμμάτων, χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό. Εξαγωγικές επιχειρήσεις που μπορούν να επωφεληθούν από την εγγύηση της Eximbank, μπορούν να αιτηθούν να συμμετάσχουν στο εν λόγω πρόγραμμα μέσω του δανειστή τους (Τράπεζας). Η Τράπεζα πρέπει να πιστοποιήσει στην Eximbank ότι δεν μπορεί να προβεί στη χρηματοδότηση του εξαγωγέα, χωρίς την σχετική της εγγύηση και να

αποδείξει τη φερεγγυότητα – πιστοληπτική ικανότητα του εξαγωγέα. Η Eximbank με την εγγύηση της προς την Τράπεζα αναλαμβάνει τον κίνδυνο του εξαγωγέα. Αν αυτός αθετήσει την υπόσχεση πληρωμής προς το δανειστή του (Τράπεζα), η εγγύηση της Eximbank καλύπτει το 90% του οφειλόμενου κεφαλαίου και των τόκων μέχρι την αναγγελία της εμπλοκής της πιστοδότησης. Η Τράπεζα αναλαμβάνει μόνο το υπόλοιπο 10% του πιστωτικού κινδύνου του εξαγωγέα (πλέον τυχόν οφειλών του από τόκους υπερημερίας). Η εγγυητική επιστολή μπορεί να αφορά είτε τη χορήγηση δανείου, είτε τη χορήγηση πιστωτικού ορίου για τη χρηματοδότηση πωλήσεων στο εξωτερικό. Η πιστοδότηση για την οποία παρέχεται η εγγύηση της Eximbank πρέπει να έχει δοθεί έναντι καλυμμάτων τουλάχιστον για το 90% της αξίας. Εξασφάλιση για την πιστοδότηση μπορεί να αποτελούν : αποθέματα, λογαριασμοί εισπρακτέοι ή άλλα καλύμματα. Για χρηματοδοτήσεις διάρκειας μέχρι 6 μηνών η προμήθεια έκδοσης της εγγυητικής είναι το 1% του ύψους της χορηγούμενης χρηματοδότησης. Για χρηματοδοτήσεις διάρκειας από 6 μήνες έως ένα έτος η προμήθεια φθάνει στο 1,5%.

Εκτός από χρηματοδοτικά κεφάλαια και εργαλεία χρηματοδότησης, η Eximbank προσφέρει για την προώθηση των αμερικανικών εξαγωγών μια σειρά από υποστηρικτικές εργασίες, όπως :

- Παροχή βοήθειας προς εξαγωγικές επιχειρήσεις στην ανεύρεση πόρων χρηματοδότησης του κόστους πωληθέντων τους
- Παροχή βοήθειας για την ανεύρεση πόρων χρηματοδότησης οικονομοτεχνικών, περιβαντολλογικών, μηχανολογικών κ.α. μελετών που αφορούν στην ανάληψη από αμερικάνικες εταιρείες μεγάλων έργων στο εξωτερικό
- Παροχή πληροφοριών (εκτίμηση κινδύνου χώρας και κινδύνου αντισυμβαλλομένου – επιχείρησης στο εξωτερικό) προς Εμπορικές Τράπεζες που συμμετέχουν στην χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου
- Παροχή συμβουλών προς εξαγωγείς και Τράπεζες για πηγές άντλησης κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση διεθνών συναλλαγών

- Διοργάνωση σεμιναρίων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετικά με μεθόδους χρηματοδότησης διεθνών συναλλαγών που απευθύνονται προς επιχειρηματίες και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

Τα παρεχόμενα από την Eximbank προγράμματα για την προώθηση των Αμερικάνικων εξαγωγών έχουν στόχο την χορήγηση, συμπληρωματικών των ιδιωτικών, κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου. Στα πλαίσια αυτά η Eximbank είναι διατεθειμένη να αναλάβει χρηματοδοτικούς κινδύνους που οι ιδιωτικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν. Η Eximbank αναλαμβάνει διαμεσολαβητικό ρόλο, ώστε να είναι δυνατή η χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων εξαγωγικών πιστώσεων ή / και για την εξασφάλιση χαμηλότερου κόστους χρηματοδότησης των εξαγωγικών πιστώσεων. Οι χορηγούμενες από την Eximbank εγγυήσεις λειτουργούν ως εργαλεία μετάθεσης του κινδύνου από τον φορέα που παρέχει την πιστοδότηση προς τον φορέα που την εγγυάται. Το κόστος του παρεχόμενου εργαλείου (προμήθειες έκδοσης των εγγυητικών επιστολών) είναι χαμηλό για τις Τράπεζες, δεδομένης της ωφέλειάς τους από την μείωση των αναλαμβανόμενων κινδύνων στα πλαίσια μιας δεδομένης χρηματοδότησης.

10.2. Private Export Funding Corporation (PEFCO)

Για την προώθηση του σκοπού λειτουργίας της η Eximbank συνεργάζεται και με τον χρηματοδοτικό φορέα Private Export Funding Corporation (PEFCO). Στις Η.Π.Α. συνήθως οι διασυνοριακές συναλλαγές χρηματοδοτούνται από ιδιωτικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε βραχυπρόθεσμο πιστωτικό ορίζοντα, από τον PEFCO σε μεσοπρόθεσμο και από την Eximbank σε μακροπρόθεσμο.

Ο PEFCO ιδρύθηκε το 1970 στις Η.Π.Α. από 55 Εμπορικές Τράπεζες και 7 βιομηχανικές επιχειρήσεις με σκοπό την διαμεσολάβηση ώστε ιδιωτικά κεφάλαια να κατευθυνθούν προς την χρηματοδότηση των Αμερικανικών εξαγωγών. Ο Οργανισμός χρηματοδοτεί ξένους εισαγωγείς αμερικανικών προϊόντων. Η Eximbank χορηγεί εγγυήσεις υπέρ των

υποχρεώσεων των εισαγωγέων. Στα πλαίσια της χρηματοδότησής τους, οι εισαγωγείς αποδέχονται συναλλαγματικές. Ο PEFCO αντλεί χρηματοδοτικούς πόρους μέσω της έκδοσης χρεογράφων, τα οποία διατίθενται στις διεθνείς κεφαλαιαγορές. Οι συναλλαγματικές που έχουν γίνει αποδεκτές από τους εισαγωγείς χρησιμοποιούνται ως κάλυμμα των εκδοθέντων από τον PEFCO χρεογράφων. Επιπλέον τα χρεόγραφα αυτά απολαμβάνουν της εγγύησης της Eximbank.

10.3. Commodity Credit Corporation

Ο οργανισμός λειτουργεί με στόχο τη στήριξη του αγροτικού τομέα της οικονομίας. Στα πλαίσια των σκοπών που εξυπηρετεί η λειτουργία του, περιλαμβάνεται και η ανάπτυξη στο εξωτερικό αγορών για τα αμερικάνικα γεωργικά προϊόντα.

Προγράμματα από τον CCC για την προώθηση των εξαγωγών του πλεονάσματος της αμερικάνικης παραγωγής γεωργικών προϊόντων :

1. Χρηματοδότηση των αμερικάνων γεωργών με διάρκεια έως και 36 μήνες για να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε αγοραστές στο εξωτερικό. Ο εξαγωγέας υποβάλλει στον οργανισμό το εμπορικό συμβόλαιο που έχει συνάψει με τον εισαγωγέα και αιτείται χρηματοδότησης. Εάν ο οργανισμός εγκρίνει τη χρηματοδότηση της εν λόγω συναλλαγής, οι αντισυμβαλλόμενοι προχωρούν στην πραγματοποίησή της ως εξής :

Ο εισαγωγέας ζητά από την Τράπεζά του να ανοίξει μια ανέγκλητη ενέγγυα προθεσμιακή πίστωση σε μια ξένη αμερικανική Τράπεζα υπέρ του Οργανισμού. Αφού ανοιχθεί η πίστωση, ο εξαγωγέας αποστέλλει την παραγγελία του στο εξωτερικό σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης. Υποβάλλει στην Τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα και αποζημιώνεται από τον οργανισμό. Ο οργανισμός με τη σειρά του θα αποζημιωθεί από τον ξένο εισαγωγέα βάσει της προθεσμιακής ενέγγυας πίστωσης. Η αμερικάνικη Τράπεζα που κοινοποιεί στον Οργανισμό το άνοιγμα της πίστωσης επ' ονόματί του, επιβεβαιώνει ένα μέρος, τουλάχιστον το 10%, της πίστωσης. Η αμερικάνικη Τράπεζα αναλαμβάνει τουλάχιστον το 10% του εμπορικού κινδύνου της συναλλαγής. Το υπόλοιπο μέρος του

εμπορικού κινδύνου και ολόκληρο τον πολιτικό κίνδυνο της συναλλαγής τον αναλαμβάνει ο οργανισμός.

2. Διαμεσολάβηση στην πώληση αγροτικών προϊόντων σε κρατικούς φορείς της χώρας εισαγωγής, έναντι πληρωμής στο νόμισμα της χώρας εισαγωγής. Ο κρατικός φορέας της χώρας εισαγωγής ανοίγει μια ανέγκλητη ενέγγυα πίστωση σε μια αμερικανική Τράπεζα υπέρ του εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας φορτώνει σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης, και αποζημιώνεται από την αμερικανική Τράπεζα που του έχει κοινοποιήσει τη πίστωση. Η Τράπεζα τον πληρώνει και αιτείται αποζημίωσή της από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Federal Reserve). Ο κρατικός φορέας της χώρας εισαγωγής παραλαμβάνει τα έγγραφα που του δίνουν την κυριότητα των προϊόντων της παραγγελίας και εμβάζει το αντίτιμο της παραγγελίας στο νόμισμα της χώρας του υπέρ της αμερικανικής κυβέρνησης. Η όλη συναλλαγή πρέπει να έχει τη σχετική έγκριση του Υπουργείου Γεωργίας.

3. Χορήγηση μακροπρόθεσμων πιστώσεων προς ξένους εισαγωγείς αμερικάνικων αγροτικών προϊόντων. Οι ξένοι εισαγωγείς που χρηματοδοτούνται από τον CCC δεσμεύονται να χρησιμοποιήσουν τα κέρδη τους από την εμπορία των αμερικάνικων γεωργικών προϊόντων για την περαιτέρω ανάπτυξη – προώθηση των πωλήσεων των αμερικάνικων αγροτικών προϊόντων στο εξωτερικό. Ο αμερικάνος εξαγωγέας αποζημιώνεται από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα μόλις φορτώσει την παραγγελία βάσει μια ενέγγυας πίστωσης που ανοίγεται σε μια Τράπεζα που υποδεικνύει ο οργανισμός.

4. Διαμεσολάβηση στην πώληση αμερικάνικων γεωργικών προϊόντων σε αναπτυσσόμενες χώρες έναντι υποχρέωσης των τελευταίων να προμηθεύουν με συγκεκριμένα αγαθά τις αμερικάνικες στρατιωτικές βάσεις που είναι εγκατεστημένες στο εξωτερικό.

10.4. Foreign Credit Insurance Association (FCIA)

Η FCIA είναι μια ένωση ασφαλιστικών εταιρειών που δραστηριοποιείται με στόχο την παροχή πλήρους ασφαλιστικής κάλυψης σε αμερικάνους εξαγωγείς έναντι των πολιτικών και εμπορικών κινδύνων που αυτοί αναλαμβάνουν. Η ένωση δημιουργήθηκε με στόχο να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των αμερικάνων εξαγωγέων προσφέροντάς τους ανάλογες πιστωτικές διευκολύνσεις με αυτές που προσφέρονται σε εξαγωγείς άλλων χωρών. Η ασφάλιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως εργαλείο για τη χρηματοδότηση της συναλλαγής. Ο εξαγωγέας εκχωρεί στην Τράπεζα τις απαιτήσεις του από την σύναψη ενός ασφαλιστικού συμβολαίου και η Τράπεζα το χρησιμοποιεί ως κάλυμμα για τη χρηματοδότηση του εξαγωγέα.

Κεφάλαιο 11: Οργανισμοί στην Ιαπωνία

11.1 Export – Import Bank of Japan

Η Export – Import Bank of Japan είναι ανεξάρτητο κυβερνητικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που, σε συνεργασία με μεγάλες διεθνείς εμπορικές τράπεζες, χορηγεί μέσο – μακροπρόθεσμης διάρκειας δάνεια σε JPY για τη χρηματοδότηση του εξωτερικού εμπορίου. Μέσω της Τράπεζας χρηματοδοτούνται : οι ιαπωνικές εισαγωγές προϊόντων ζωτικής σημασίας για την Ιαπωνική οικονομία, ιαπωνικές εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων και πλοίων, ιαπωνικές επενδύσεις στο εξωτερικό.

Κεφάλαιο 12: Οργανισμοί στη Νότια Κορέα

12.1. South Korea Eximbank

Η South Korea Eximbank δραστηριοποιείται με στόχο την προώθηση των εξαγωγών κεφαλαιουχικών αγαθών. Σε συνεργασία με άλλους χρηματοπιστωτικών οργανισμούς χορηγεί πιστοδοτήσεις μεσο – μακροπρόθεσμης διάρκειας. Στα προσφερόμενα από αυτή προγράμματα περιλαμβάνονται : άμεσος δανεισμός προς προμηθευτές (εξαγωγείς) και προς αγοραστές (ξένους εισαγωγείς), πιστωτικές διευκολύνσεις προς ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έκδοση εγγυητικών επιστολών, ασφάλιση των εξαγωγικών πιστώσεων.

Κεφάλαιο 13: Οργανισμοί στην Ελλάδα

13.1. Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ)

Ο Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που ιδρύθηκε με το Ν. 1796/88, διοικείται από ενεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο, και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Ο Οργανισμός δραστηριοποιείται με στόχο την ασφάλιση των πιστώσεων των πωλήσεων ελληνικών προϊόντων στην αλλοδαπή και λειτουργεί με Εγγυοδοτικό Κεφάλαιο ύψους 1,5 δις Ευρώ. Ο ΟΑΕΠ ασφαρίζει :

- Τους έλληνες εξαγωγείς για τις πιστώσεις που δίνουν σε αγοραστές των προϊόντων τους στο εξωτερικό. Η ασφάλιση παρέχεται έναντι των πολιτικών και εμπορικών κινδύνων μη πληρωμής των ελλήνων εξαγωγέων από τους ξένους οφειλέτες - πελάτες τους (Supplier' s credit).
- Τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που χρηματοδοτούν ξένους αγοραστές ελληνικών προϊόντων ή υπηρεσιών (Buyer' s credit).
- Τις ελληνικές τεχνικές εταιρίες για κατασκευές που αναλαμβάνουν στο εξωτερικό. Η ασφάλιση παρέχεται έναντι πολιτικών και εμπορικών κινδύνων κατά την περίοδο κατασκευής ή / και κατά την περίοδο αποπληρωμής του τεχνικού έργου.
- Τις ελληνικές επιχειρήσεις για τις επενδύσεις που αναλαμβάνουν στο εξωτερικό. Η ασφάλιση παρέχεται μόνο για τους πολιτικούς και όχι για τους επιχειρηματικούς κινδύνους με τους οποίους μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπη μια ελληνική επιχείρηση που αναλαμβάνει μια επένδυση στο εξωτερικό.

Πιο συγκεκριμένα τα Προγράμματα Ασφάλισης που παρέχονται από τον ΟΑΕΠ είναι τα εξής :

1. Προγράμματα Ασφάλισης Βραχυπρόθεσμων Εξαγωγικών Πιστώσεων

Με το ασφαλιστικό αυτό συμβόλαιο οι έλληνες εξαγωγείς μπορούν να ασφαλιστούν έναντι των εμπορικών και πολιτικών κινδύνων μη πληρωμής για τις βραχυπρόθεσμες πιστώσεις που παρέχουν σε πελάτες τους στο εξωτερικό. Η διάρκεια των παρεχόμενων πιστώσεων μπορεί να κυμαίνεται από 15 ημέρες έως και 24 μήνες. Ο ΟΑΕΠ προσφέρει δύο προγράμματα αυτού του τύπου.

Το «Πρόγραμμα Ασφάλισης Μεμονωμένων Φορτώσεων» αφορά την ασφάλιση συγκεκριμένων φορτώσεων, με προορισμό συγκεκριμένο πελάτη ή πελάτες, σε συγκεκριμένη χώρα ή χώρες. Το «Πρόγραμμα Ασφάλισης Global» αφορά όλες ανεξαρτήτως τις φορτώσεις που πραγματοποιεί ο ασφαλιζόμενος εξαγωγέας μέσα σε ένα χρόνο (ετήσια διάρκεια συμβολαίου), προς όλους τους πελάτες του, προς όλες τις χώρες που βρίσκονται αυτοί. Δηλαδή με το συμβόλαιο αυτό ο εξαγωγέας είναι υποχρεωμένος να ασφαλίσει όλες τις φορτώσεις του, προς όλους τους πελάτες του εξωτερικού, προς όλες τις χώρες (εξαίρεση αποτελούν οι πωλήσεις που κάνει με διακανονισμό πληρωμής «μετρητά έναντι εγγράφων» και βάσει ανοίγματος ανέγκλητης ενέγγυας πίστωσης). Για να αιτηθεί ένας εξαγωγέας ασφάλιση global θα πρέπει να έχει εξαγωγικό τζίρο τουλάχιστον 880.410,86.- Ευρώ. Το κόστος ασφάλισης για τα συμβόλαια global είναι περίπου κατά 50% χαμηλότερο έναντι του κόστους των συμβολαίων μεμονωμένων φορτώσεων.

Για κάθε ξένο αγοραστή υπολογίζεται ένα μέγιστο πιστωτικό όριο, μέχρι του οποίου ο ασφαλιζόμενος εξαγωγέας μπορεί να παρέχει πιστώσεις ανά πάσα χρονική στιγμή. Το εν λόγω πιστωτικό όριο είναι ανακυκλούμενο (revolving) και παύει να ισχύει για όσο χρονικό διάστημα υπάρχει ληξιπρόθεσμη οφειλή. Κάθε φορά που ένας έλληνας εξαγωγέας υποβάλει αίτημα ασφάλισής του για πωλήσεις που πραγματοποιεί προς ξένους αγοραστές, το τμήμα εμπορικών πληροφοριών και ανάληψης κινδύνων του ΟΑΕΠ, το οποίο είναι συνδεδεμένο on line με πάνω από 20 ξένες εταιρίες παροχής

εμπορικών πληροφοριών που βρίσκονται σε διάφορες χώρες, συλλέγει και αξιολογεί πληροφορίες για τη φερεγγυότητα και την οικονομική κατάσταση του ξένου εισαγωγέα και καθορίζει το ύψος του πιστωτικού ορίου για τον εν λόγω ξένο αγοραστή.

2. Πρόγραμμα Ασφάλισης Μέσο – Μακροπρόθεσμων Εξαγωγικών Πιστώσεων

Τα ασφαλιστικά αυτά συμβόλαια αφορούν την ασφάλιση εξαγωγικών πιστώσεων μεσοπρόθεσμης (2 έως 5 χρόνια) και μακροπρόθεσμης (πάνω από 5 χρόνια) διάρκειας, έναντι εμπορικών και πολιτικών κινδύνων μη πληρωμής. Οι επί πιστώσεις πωλήσεις αφορούν ενδιάμεσα ή κεφαλαιουχικά προϊόντα μεγάλης αξίας (μηχανήματα, καλώδια, τηλεπικοινωνιακό υλικό, αγωγούς κ.α.). Κάθε ασφαλιστήριο συμβόλαιο αυτού του είδους καθορίζεται ανά περίπτωση και συντάσσεται βάσει της κάθε φορά συγκεκριμένης υπάρχουσας εξαγωγικής σύμβασης.

3. Προγράμματα Ασφάλισης Πιστώσεων στον Αγοραστή

Ο ΟΑΕΠ ασφαλίζει μια ελληνική Τράπεζα (ή το υποκατάστημα μιας ξένης Τράπεζας στην Ελλάδα), η οποία δανείζει τον ξένο αγοραστή ελληνικών προϊόντων ή υπηρεσιών. Επί του παρόντος ο ξένος δανειοδοτούμενος αγοραστής μπορεί να είναι ένα ξένο κράτος και οι διαδικασίες υλοποίησης της σχετικής συμφωνίας γίνονται σε διακρατικό επίπεδο. Για το μέλλον υπάρχει σχετική πρόβλεψη ώστε ο δανειοδοτούμενος εισαγωγέας να μπορεί να είναι ξένος δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας που αγοράζει ελληνικά προϊόντα ή υπηρεσίες.

Στα πλαίσια εφαρμογής των Προγραμμάτων Εγγύησης Ανακυκλούμενων Πιστωτικών Διευκολύνσεων (Revolving Credit Facilities), τα οποία πραγματοποιούνται με πρωτοβουλία του ΥΠΕΘΟ, ο ΟΑΕΠ παρέχει Σύμβαση Εγγύησης σε Ελληνική Τράπεζα η οποία παρέχει πίστωση σε συγκεκριμένη ξένη Τράπεζα, με σκοπό την εξαγωγή ελληνικών προϊόντων με μεσοπρόθεσμη πίστωση.

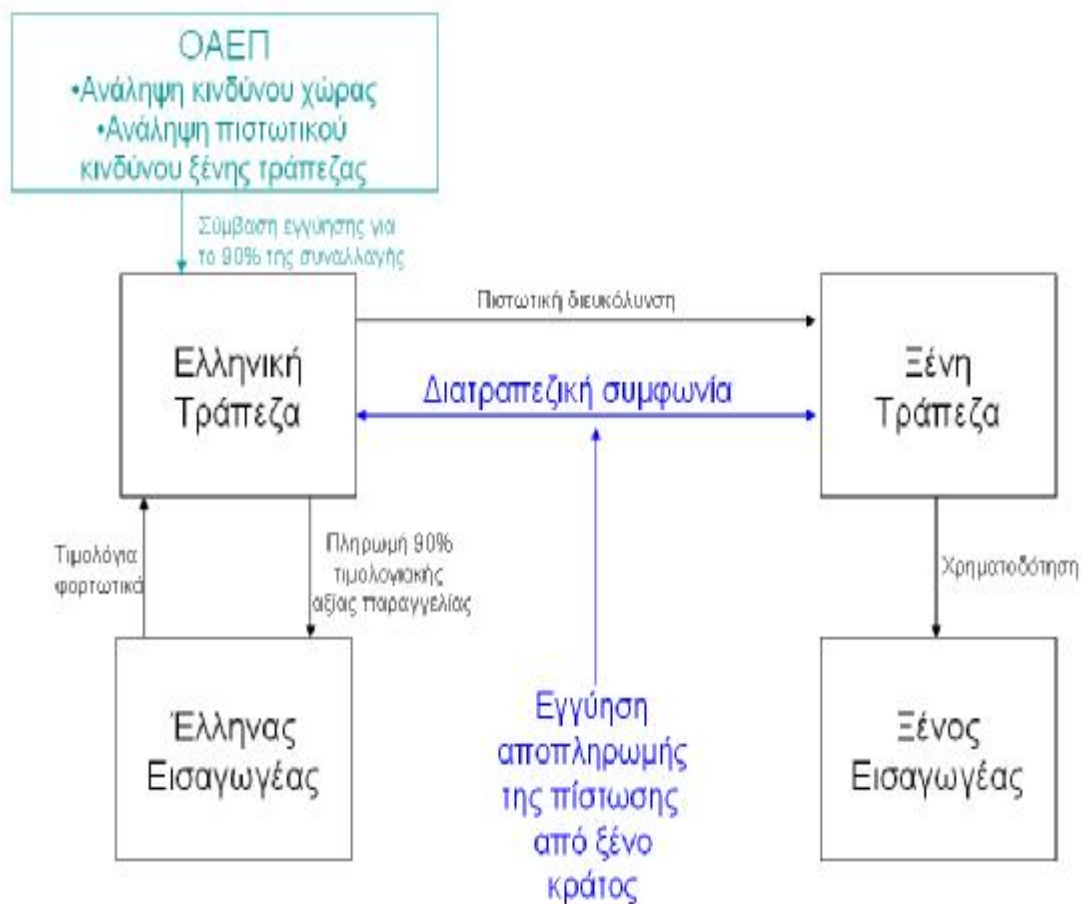
Για την υλοποίηση των Πιστωτικών Διευκολύνσεων που παρέχει η Ελλάδα σε αναπτυσσόμενες χώρες, βάσει σχετικών διμερών συμφωνιών συνεργασίας,

υπογράφεται μια «διατραπεζική συμφωνία» μεταξύ μιας συγκεκριμένης Ελληνικής Τράπεζας και μιας φερέγγυας Τράπεζας της ξένης χώρας. Η διατραπεζική αυτή συμφωνία περιλαμβάνει τους όρους της παρεχόμενης πιστωτικής διευκόλυνσης : το ύψος (πλαφόν) της πίστωσης, τη διάρκεια απορρόφησης της πίστωσης (συνήθως έξι μήνες), την περίοδο χάριτος (συνήθως 1 έτος), το επιτόκιο (συνήθως Libor + 2%), την περίοδο αποπληρωμής (συνήθως 2-3 έτη). Ταυτόχρονα με την υπογραφή της διατραπεζικής συμφωνίας, η ξένη χώρα, μέσω του Υπουργού Οικονομικών, παρέχει στην Ελληνική Τράπεζα μια γραπτή εγγύηση (letter of guarantee) για την αποπληρωμή της πίστωσης. Στη συνέχεια ο ΟΑΕΠ υπογράφει σύμβαση εγγύησης προς την Ελληνική Τράπεζα. Σε περίπτωση μη αποπληρωμής της πίστωσης από την οφειλέτρια ξένη Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα δικαιούται αποζημίωσης από τον ΟΑΕΠ βάσει της εγγύησής του.

Ο έλληνας εξαγωγέας, του οποίου τα προϊόντα περιλαμβάνονται στη σχετική λίστα που συντάσσεται από το ΥΠΕΘΟ, υποβάλλει στην Ελληνική Τράπεζα που έχει αναλάβει τη πιστωτική διευκόλυνση προς τη χώρα προορισμού των προϊόντων του τα τιμολόγια και τα φορτωτικά έγγραφα και εισπράττει τοις μετρητοίς περίπου το 86% - 87% της τιμολογιακής αξίας των εξαγχθέντων προϊόντων. Το ποσοστό αυτό προκύπτει ως εξής: ο ΟΑΕΠ καλύπτει την Ελληνική Τράπεζα για το 90% της αξίας της συναλλαγής, η Τράπεζα παρακρατεί επίσης το 2,5% για να το αποδώσει στον ΟΑΕΠ ως ασφάλιστρο και τη δική της προμήθεια. Όταν η πίστωση αποπληρωθεί από την ξένη Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα αποδίδει στους έλληνες εξαγωγείς το ποσοστό του 10%, αφού ο ΟΑΕΠ την κάλυψε για το 90%. Κάθε φορά που η ξένη Τράπεζα εξοφλεί εμπρόθεσμα και κανονικά την παρασχεθείσα πίστωση, ο εξαγωγέας έχει δικαίωμα να κάνει χρήσης και νέας ισόποσης πίστωσης (ανακυκλούμενη πίστωση).

Πιστωτικές διευκολύνσεις έχουν χορηγηθεί κυρίως σε χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης.

Πίνακας 12: Πιστωτικές διευκολύνσεις από Ελληνικές προς ξένες τράπεζες βάσει εγγύησης του ΟΑΕΠ

Πηγή: Ανάλυση της συγγραφέως

4. Πρόγραμμα Ασφάλισης Τεχνικών Έργων

Ο ΟΑΕΠ ασφαλίζει τις ελληνικές τεχνικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό έναντι των εμπορικών και πολιτικών κινδύνων μη πληρωμής της αξίας του έργου από τους δημόσιους φορείς – οφειλέτες των ξένων χωρών. Η ασφάλιση παρέχεται για την περίοδο κατασκευής ή / και για την περίοδο αποπληρωμής του έργου. Επειδή συνήθως τα εν λόγω τεχνικά έργα είναι αυτοχρηματοδοτούμενα (project finance), στα υποβαλλόμενα προς τον ΟΑΕΠ δικαιολογητικά περιλαμβάνονται, πλέον της σύμβασης μεταξύ της ελληνικής τεχνικής εταιρίας και του ξένου φορέα που θα παραλάβει και θα πληρώσει το έργο, μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας του εν λόγω έργου (feasibility studies).

5. Πρόγραμμα Ασφάλισης Επενδύσεων Εξωτερικού

Ο ΟΑΕΠ ασφαλίζει τους Έλληνες που αναλαμβάνουν άμεσες ξένες επενδύσεις στο εξωτερικό, έναντι των πολιτικών (και σε καμία περίπτωση των επιχειρηματικών) κινδύνων που αυτοί αντιμετωπίζουν. Η ασφάλιση αφορά μόνο τις νέες επενδύσεις στο εξωτερικό : σύσταση νέας βιομηχανίας ή εμπορικής εταιρίας στο εξωτερικό, συμμετοχή σε υπάρχουσα, λειτουργούσα εταιρία στο εξωτερικό, επέκταση ήδη υπάρχουσας επένδυσης.

Το ποσοστό κάλυψης που προσφέρουν τα ασφαλιστήρια συμβόλαια του ΟΑΕΠ κυμαίνεται από 70% έως 90%, ενώ σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ξεπεράσει το όριο του 90%. Το ποσοστό αυτό καθορίζεται ανάλογα με τις πληροφορίες για τη πιστοληπτική ικανότητα των ξένων αγοραστών και για την οικονομική και πολιτική κατάσταση των χωρών προορισμού, με τον τρόπο διακανονισμού των πληρωμών και τέλος ανάλογα με του κινδύνους για τους οποίους ζητείται η κάλυψη. Το ποσοστό κάλυψης εφαρμόζεται για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης σε περίπτωση επέλευσης ασφαλισμένου κινδύνου. Για μεν τις βραχυπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις το ποσοστό κάλυψης εφαρμόζεται επί του πιστωτικού ορίου που χορηγεί ο ΟΑΕΠ στον ξένο αγοραστή, ενώ για τις μεσοπρόθεσμες εξαγωγικές πιστώσεις, τα τεχνικά έργα και τις επενδύσεις εξωτερικού, το ποσοστό κάλυψης εφαρμόζεται επί της εκάστοτε ασφαλιζόμενης αξίας.

Το κόστος της ασφάλισης αποτελείται από δύο μέρη :

- Από το κόστος που καταβάλλεται με την υποβολή της αίτησης ασφάλισης. Για τα Προγράμματα Ασφάλισης Βραχυπρόθεσμων Εξαγωγικών Πιστώσεων το κόστος αυτό ισοδυναμεί με ένα μέρος (περίπου 50%) της δαπάνης του ΟΑΕΠ προς τις ξένες εταιρίες για την προμήθεια εμπορικών πληροφοριών για τους ξένους αγοραστές. Για τα υπόλοιπα προγράμματα καταβάλλεται κόστος ανοίγματος φακέλου που

αντιπροσωπεύει τις δαπάνες του οργανισμού για την συλλογή των εμπορικών πληροφοριών και την εξέταση των συμβάσεων πίστωσης από τη Νομική Υπηρεσία.

- Από τα ασφάλιστρα που καταβάλλονται για την κάλυψη έναντι εμπορικών κινδύνων (προβλέπεται κάλυψη έναντι «πακέτου» δύο εμπορικών κινδύνων: πτώχευση και υπερημερία ξένου αγοραστή) και για την κάλυψη έναντι πολιτικών κινδύνων (προβλέπεται κάλυψη έναντι «πακέτου» τεσσάρων πολιτικών κινδύνων: γεγονότα ανωτέρας βίας, απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος, ακύρωση άδειας, δικαιοστάσιο). Για τον υπολογισμό του ύψους των ασφαλίσεων λαμβάνονται υπόψη : η διάρκεια της πίστωσης, η πιστοληπτική ικανότητα του ξένου αγοραστή, οι συνθήκες που επικρατούν στη χώρα του αγοραστή.

Ενδεικτικά για τα προγράμματα ασφάλισης βραχυπρόθεσμων πιστώσεων τα ασφάλιστρα για κάλυψη του εμπορικού κινδύνου κυμαίνονται από 0,80% έως 1% για μεμονωμένες φορτώσεις και από 0,30% έως 0,40% για προγράμματα τύπου global, ενώ για κάλυψη του πολιτικού κινδύνου από 0,05% έως 1,5% επί της αξίας των τιμολογίων. Για τα προγράμματα ασφάλισης μεσο – μακροπρόθεσμων πιστώσεων τα ασφάλιστρα των εμπορικών κινδύνων κυμαίνονται από 0,40% έως 0,70%, ενώ τα ασφάλιστρα των πολιτικών κινδύνων καθορίζονται σύμφωνα με τα ελάχιστα επίπεδα ασφαλίσεων που ορίζονται από τον ΟΟΣΑ.

Στα πλαίσια των ανακυκλούμενων πιστωτικών διευκολύνσεων τα ασφάλιστρα του ΟΑΕΠ που μέσω της Τράπεζας επιβαρύνει τον εξαγωγέα είναι 2,5% flat. Η εγγύηση που δύνεται είναι χωρίς όρους (unconditional), η αποζημίωση από τον ΟΑΕΠ προς την Τράπεζα καταβάλλεται εφόσον δεν υπάρξει αποπληρωμή της απορροφηθείσας πίστωσης από την ξένη Τράπεζα, ανεξαρτήτως του κινδύνου που επήλθε.

Στις υποχρεώσεις των εξαγωγέων βάσει των όρων των ασφαλιστικών συμβολαίων που υπέγραψαν με τον ΟΑΕΠ περιλαμβάνονται : η εμπρόθεσμη καταβολή των ασφαλίσεων, η υποβολή στον οργανισμό όλων των σχετικών τιμολογίων και των φορτωτικών εγγράφων, η συνεπή ενημέρωση του οργανισμού για κάθε πληρωμή των ξένων πελατών

τους, η εξασφάλιση των σχετικών χρεογράφων, η αποστολή επιστολών όχλησης σε υπερήμερους πελάτες τους. Σύμφωνα με την ασφαλιστική νομοθεσία οι ασφαλισμένοι πρέπει να συμπεριφέρονται «σαν να ήταν ανασφάλιστοι».

Τα δικαιώματα που έχουν οι έλληνες εξαγωγείς βάσει των ασφαλιστήριων συμβολαίων τους με τον ΟΑΕΠ είναι :

- Δικαίωμα αποζημίωσης με την διακρίβωση της επέλευσης του ασφαλιζόμενου κινδύνου και της έκτασης της ζημιάς.
- Δικαίωμα εκχώρησης του δικαιώματος τους για αποζημίωση σε χρηματοδοτούσες Τράπεζες, σαν παροχή εγγύησης (collateral).

Ο ΟΑΕΠ δεν έχει δικαίωμα να χορηγεί ο ίδιος χρηματοδοτήσεις, ωστόσο συμβάλει έμμεσα στη χρηματοδότηση εξαγωγέων, κατασκευαστών τεχνικών έργων, επιχειρηματιών, αφού παρέχει το δικαίωμα στους ασφαλιζόμενους του που χρηματοδοτούνται από εμπορικές Τράπεζες, να εκχωρούν σε αυτές τα δικαιώματά τους από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια ως εξασφάλιση των χρηματοδοτήσεών τους. Η Τράπεζα αποκτά το δικαίωμα είσπραξης της αποζημίωσης σε περίπτωση που επέλθει ασφαλισμένος κίνδυνος και υπό την προϋπόθεση ότι ο ασφαλισμένος πελάτης του ΟΑΕΠ έχει ανταποκριθεί πλήρως στις υποχρεώσεις του προς τον ΟΑΕΠ, όπως προβλέπεται από τους όρους του ασφαλιστηρίου συμβολαίου.

Κεφάλαιο 14: Οργανισμοί στη Μεγάλη Βρετανία

14.1. Export Credits Guarantee Department (ECGP)

Ο ECGD είναι κρατικός οργανισμός ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων που λειτουργεί ανεξάρτητα από την κυβέρνηση και παρέχει ασφάλιση και εγγυήσεις έναντι των πολιτικών και των εμπορικών κινδύνων των που αντιμετωπίζουν οι αντισυμβαλλόμενοι στα πλαίσια του εξωτερικού εμπορίου. Λειτουργεί κυρίως με εμπορικά κριτήρια, αλλά αναλαμβάνει επίσης πολιτικές με στόχο την προώθηση εθνικών συμφερόντων. Υπό κανονικές συνθήκες ο οργανισμός αναμένεται να είναι οικονομικά υγιείς (έσοδα από ασφάλιστρα και από προμήθειες έκδοσης εγγυητικών επιστολών). Σε περίπτωση εμφάνισης ζημιών από τη λειτουργία του, απολαμβάνει της πλήρους χρηματοοικονομικής στήριξης του κράτους. Ο οργανισμός προσφέρει ασφάλιση σε εξαγωγείς βρετανικών προϊόντων και εγγυήσεις σε βρετανικές τράπεζες που χρηματοδοτούν αγοραστές βρετανικών προϊόντων στο εξωτερικό .

Ο ECGD ασφαλίσει τις εξαγωγικές πιστώσεις καταναλωτικών αγαθών, πρώτων υλών και ημι - κατεργασμένων προϊόντων έναντι πολλαπλών κινδύνων ως εξής: οι εξαγωγείς ασφαλίζουν την αξία ολόκληρου του κύκλου εργασιών τους που αφορά πωλήσεις στο εξωτερικό, ώστε ο ασφαλιστικός οργανισμός να εξασφαλίζει διασπορά του κινδύνου. Επίσης ο οργανισμός ασφαλίσει εξαγωγικές πιστώσεις κεφαλαιουχικών αγαθών που εισάγονται από κρατικούς φορείς της χώρας προορισμού, καθώς και συμβόλαια ανάληψης κατασκευαστικών έργων στο εξωτερικό, όταν η κατασκευή των έργων αυτών συνεπάγεται εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών από τη Μ. Βρετανία. Οι εξαγωγείς έχουν δικαίωμα εκχώρησης των δικαιωμάτων τους, που απορρέουν από τα ασφαλιστικά συμβόλαια που έχουν συνάψει με το ECGD, σε Τράπεζες, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν με κάλυμμα τα εν λόγω ασφαλιστικά συμβόλαια. Έτσι επιτυγχάνεται διάχυση του κινδύνου της συναλλαγής : η τράπεζα που χρηματοδοτεί τον εξαγωγέα

αναλαμβάνει τον κίνδυνο του εξαγωγέα και ο ECGD αναλαμβάνει τον εμπορικό κίνδυνο του εισαγωγέα και τον πολιτικό κίνδυνο της χώρας προορισμού της παραγγελίας.

Ο ECGD χορηγεί εγγυήσεις σε βρετανικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, προκειμένω αυτά να προβαίνουν σε πιστοδοτήσεις προς ξένους αγοραστές βρετανικών προϊόντων. Ο εισαγωγέας πληρώνει προκαταβολικά το 20% της αξίας της παραγγελίας του από το εξωτερικό και χρηματοδοτείται για το υπόλοιπο 80% της συναλλαγής από την τράπεζα του εξαγωγέα. Η τράπεζα του εξαγωγέα εκδίδει εγγυητική επιστολή υπέρ του εξαγωγέα προς τον εισαγωγέα όπου εγγυάται ότι θα αποζημιώσει τον εισαγωγέα για την αξία της συναλλαγής που πλήρωσε προκαταβολικά, σε περίπτωση που ο εξαγωγέας δεν του αποστείλει την παραγγελία σύμφωνα με τους όρους του μεταξύ τους εμπορικού συμβολαίου. Ο ECGD εγγυάται τη χρηματοδότηση (δάνειο ή πιστωτικό όριο) της Βρετανικής τράπεζας (τράπεζα του εξαγωγέα) προς τον εισαγωγέα. Σε περίπτωση μη πληρωμής του οφειλόμενου κεφαλαίου ή των τόκων της χρηματοδότησης από τον εισαγωγέα, η τράπεζα αποζημιώνεται από τον ECGD. Η πιστοδότηση της τράπεζας του εξαγωγέα προς τον εισαγωγέα χρησιμοποιείται για την εξόφληση του εξαγωγέα. Η προμήθειες έκδοσης της εγγυητικής επιστολής του ECGD πληρώνονται από τον εισαγωγέα που εισπράττει το 20% της αξίας της παραγγελίας που αποστέλλει στο εξωτερικό από τον εκεί εισαγωγέα και το 80% από την τράπεζά του.

Κεφάλαιο 15: Οργανισμοί στη Γαλλία

15.1. Compagnie Française d' Assurance pour la Commerce Extérieur (COFACE)

Η Compagnie Française d' Assurance pour la Commerce Extérieur (COFACE) είναι κρατικός φορέας παροχής ασφαλιστικής κάλυψης των εξαγωγέων Γαλλικών προϊόντων και υπηρεσιών έναντι των εμπορικών και πολιτικών κινδύνων που αναλαμβάνουν ως συνέπεια της εξαγωγικής τους δραστηριότητας. Ο οργανισμός ασφαλίζει :

- τις εξαγωγικές πιστώσεις καταναλωτικών αγαθών, μηχανολογικών εξοπλισμών, κεφαλαιουχικών αγαθών
- την ανάληψη της κατασκευής μεγάλων έργων στο εξωτερικό από γαλλικές επιχειρήσεις
- τις καταθέσεις των γάλλων εξαγωγέων και εργολάβων στο εξωτερικό. Εξαγωγείς και εργολάβοι μεγάλων έργων στο εξωτερικό έχουν συχνά την υποχρέωση να διατηρούν στο εξωτερικό καταθέσεις σε δεσμευμένους λογαριασμούς ως κάλυμμα έναντι των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από συμβόλαια (συμβόλαια προμηθειών, κατασκευαστικά συμβόλαια). Η ασφάλιση των καταθέσεων αυτών παρέχεται έναντι κινδύνων κατά τη μετατροπή των νομισμάτων και κατά την εξαγωγή συναλλάγματος από τη χώρα.
- τη διατήρηση αποθεμάτων στο εξωτερικό
- τις πωλήσεις που τιμολογούνται σε ξένο νόμισμα έναντι συναλλαγματικών κινδύνων. Όταν μια συναλλαγή μπορεί να γίνει μόνο υπό την προϋπόθεση της τιμολόγησης στο νόμισμα της χώρας του εισαγωγέα και όταν ο εξαγωγέας δεν έχει στη διάθεσή του άλλα μέσα κάλυψης του συναλλαγματικού κινδύνου στον οποίο εκτίθεται, τότε ο οργανισμός παρέχει ασφάλιση για αποζημίωση σε περίπτωση δυσμενών συναλλαγματικών διακυμάνσεων μεγαλύτερων από 2%. Αν οι συναλλαγματικές ισοτιμίες του ασφαλιζόμενου, εξαγωγέα κινηθούν προς όφελός του, τότε ο εξαγωγέας καταθέτει στον οργανισμό τα κέρδη του από τις συναλλαγματικές διαφορές.

- τα έξοδα των εξαγωγέων για προβολή των προϊόντων τους (marketing) σε αγορές του εξωτερικού και για συμμετοχή σε εκθέσεις και εμπορικές διοργανώσεις στο εξωτερικό. Συχνά οι εξαγωγείς αναλαμβάνουν τέτοιου είδους έξοδα με στόχο την αύξηση του όγκου των πωλήσεών τους που κατευθύνονται προς ξένες αγορές. Σε περίπτωση που αναλάβουν τα έξοδα, αλλά οι προσδοκίες τους για αύξηση των εξαγωγών τους δεν ευοδωθούν (οπότε και δεν αποσβέσουν τα εν λόγω έξοδα) ο COFACE αναλαμβάνει την αποζημίωση των εξαγωγέων για μέρος των εξόδων που έχουν καταβάλλει.

Κεφάλαιο 16: Οργανισμοί στη Γερμανία

16.1. *Hermes*

Το Hermes ασφαλιστικός οργανισμός εξαγωγικών πιστώσεων που λειτουργεί σαν αντιπρόσωπος, – διαχειριστής της κυβέρνησης. Ο Γερμανός, εξαγωγέας που θέλει να ασφαλίσει μια εξαγωγική του πίστωση, αιτείται τη σχετική ασφάλεια από το Hermes. Ο οργανισμός εξετάζει και υποβάλλει με τη σειρά του το σχετικό αίτημα προς έγκριση σε μια Διυπουργική Επιτροπή Εξαγωγικών Εγγυήσεων. Αφού εξασφαλίσει την έγκριση της Επιτροπής προχωρά στην ασφάλιση της εξαγωγικής πίστωσης. Ο εξαγωγέας υποχρεούται να διακρατήσει μέρος του κινδύνου της συναλλαγής για την οποία αιτείται την ασφάλιση. Το ποσοστό του κινδύνου που αναλαμβάνει ο εξαγωγέας εξαρτάται από το είδος της διεθνούς συναλλαγής και από το είδος της αιτούμενης ασφάλισης. Η διακράτηση μέρους του κινδύνου της συναλλαγής από τον εξαγωγέα εξασφαλίζει ότι αυτός θα επιλέγει τους αγοραστές των προϊόντων του στο εξωτερικό βάσει της φερεγγυότητας και της πιστοληπτικής ικανότητάς τους. Ασφάλιση παρέχεται έναντι του εμπορικού, πολιτικού, συναλλαγματικού κινδύνου της συναλλαγής, έναντι κινδύνων πριν τη φόρτωση της παραγγελίας, έναντι κινδύνων διατήρησης αποθεμάτων στο εξωτερικό. Για την ασφάλιση εξαγωγών καταναλωτικών αγαθών, ο εξαγωγέας πρέπει να ασφαρίζει το σύνολο του κύκλου εργασιών του στο εξωτερικό, ενώ υπάρχουν προκαθορισμένα όρια μέχρι των οποίων χορηγούνται σχετικές ασφαλίσεις (comprehensive guarantee). Για εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών, παρέχεται ασφάλιση που ανανεώνεται για να καλύπτει επαναλαμβανόμενες παραγγελίες ενός αγοραστή στο εξωτερικό (revolving guarantee).

Οι απαιτήσεις που απορρέουν από ασφαλιστικά συμβόλαια επί εξαγωγικών πιστώσεων μπορούν να εκχωρηθούν σε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ως κάλυμμα για τη χρηματοδότηση του εξαγωγέα. Για την εκχώρηση της ασφαλιστικής κάλυψης χρειάζεται προηγούμενη γραπτή έγκριση του ασφαλιστικού οργανισμού.

16.2. Ausfuhrkredit G.m.b.H. (AKA)

Το AKA είναι μια κοινοπραξία Γερμανικών Τραπεζών που λειτουργεί με στόχο την παροχή πιστωτικών διευκολύνσεων στη διεξαγωγή διεθνών συναλλαγών. Η κοινοπραξία λειτουργεί ως καταπιστευματοδόχος, χωρίς να χρειάζεται να διαθέτει δικά της κεφάλαια και χωρίς να αναλαμβάνει η ίδια κινδύνους. Το AKA προεξοφλεί εμπορικά χρεόγραφα μεσοπρόθεσμης διάρκειας παρέχοντας με τον τρόπο αυτό χρηματοδότηση προς τους εξαγωγείς γερμανικών προϊόντων.

Οι Τράπεζες που συμμετέχουν στην κοινοπραξία μπορούν να χορηγούν στους πελάτες τους πιστωτικά όρια τύπου line A. Η διάρκεια των ορίων αυτών είναι από ένα έως οκτώ έτη. Ο εξαγωγέας υποβάλλει στην τράπεζα στοιχεία για τη δική του πιστοληπτική ικανότητα, την πιστοληπτική ικανότητα του αγοραστή του στο εξωτερικό και στοιχεία για την συναλλαγή στην οποία θα προβεί. Έπειτα από σχετική έγκριση από το AKA, ο πελάτης της τράπεζας - εξαγωγέας εκδίδει συναλλαγματικές και ζητά την προεξόφλησή τους από το AKA. Η εξαγωγική πίστωση πρέπει να είναι ασφαλισμένη από τον Hermes. Ο εξαγωγέας που ζητά από την κοινοπραξία προεξόφληση των συναλλαγματικών εκχωρεί στην κοινοπραξία τις εν λόγω συναλλαγματικές και την ασφάλεια του Hermes. Το AKA προεξοφλεί τις συναλλαγματικές του εξαγωγέα και ζητά με τη σειρά του την προεξόφληση ενός ποσοστού 40% των συναλλαγματικών αυτών από την τράπεζα του εξαγωγέα και την προεξόφληση του υπόλοιπου ποσοστού 60% των συναλλαγματικών από τις τράπεζες που συμμετέχουν στην κοινοπραξία. Έτσι το funding και ο κίνδυνος από τη συναλλαγή επιμερίζεται στις τράπεζες της κοινοπραξίας. Χρησιμοποιώντας τις συναλλαγματικές αυτές ως κάλυμμα, οι Τράπεζες μπορούν να δανειοδοτηθούν από την Κεντρική τράπεζα της Γερμανίας.

Όλες οι τράπεζες, ανεξαρτήτως του αν είναι μέλη του AKA, μπορούν να χορηγήσουν στους πελάτες τους – εξαγωγείς πιστωτικά όρια τύπου line B διάρκειας μέχρι τρία έτη. Η τράπεζα προεξοφλεί τις συναλλαγματικές του εξαγωγέα βασιζόμενη σε σχετική δέσμευση που έχει εξασφαλίσει από το AKA να προεξοφλήσει με τη σειρά του τις εν λόγω συναλλαγματικές. Το AKA μπορεί να ζητήσει και αυτό με τη σειρά του

προεξόφληση των συναλλαγματικών είτε από την Κεντρική Τράπεζα, είτε να τις πουλήσει στη διατραπεζική αγορά.

Οι εξαγωγείς στους οποίους έχουν χορηγηθεί πιστωτικά όρια τύπου line A ή τύπου line B, υποχρεούνται να χρηματοδοτήσουν οι ίδιοι ένα μέρος της αξίας της συναλλαγής (συνήθως το 20% για πιστωτικά όρια τύπου line A και το 30% για πιστωτικά όρια τύπου line B).

16.3. Kreditanstalt fur Wiederaufbau

Πρόκειται για κρατικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που χορηγεί εξαγωγικές πιστώσεις μεσοπρόθεσμης διάρκειας για τη χρηματοδότηση συναλλαγών με προορισμό αναπτυσσόμενες χώρες. Ο Γερμανός εξαγωγέας στον οποίο έχουν χορηγηθεί πιστωτικά όρια τύπου B μπορεί να ζητήσει από τον οργανισμό χρηματοδότηση για την ίδια συμμετοχή του (30% της αξίας της συναλλαγής). Οι εξαγωγικές πιστώσεις, για να μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τον οργανισμό, θα πρέπει να είναι ασφαλισμένες στο Hermes.

Πίνακας 13: Κρατικοί Οργανισμοί που δραστηριοποιούνται για την προώθηση του εξωτερικού εμπορίου

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής				Ιαπωνία	N Κορέα	Ελλάδα	Μεγάλη Βρετανία	Γαλλία	Γερμανία		
Eximbank of the US	PEFCO	CCC	FCIA	Eximbank of Japan	S Korea Eximbank	ΟΑΕΠ	ECGP	COFACE	Hermes	AKA	Kreditanstalt fur Wiederaufbau

Ασφάλειες έναντι εμπορικών και πολιτικών κινδύνων	.		❖		❖	❖	❖	❖	❖	❖	
---	---	--	---	--	---	---	---	---	---	---	--

Εγγυήσεις προς Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα	❖				❖	❖	❖	❖	❖	❖	
--	---	--	--	--	---	---	---	---	---	---	--

Χρηματοδοτήσεις:

προς εξαγωγείς			❖	❖	❖						❖
προς ξένους εισαγωγείς εγχώριων προϊόντων	❖	❖	❖		❖						
προεξοφλήσεις	❖									❖	

Υποστηρικτικές Υπηρεσίες	❖										
--------------------------	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Μέρος 5ο

Υπερεθνικοί Οργανισμοί στην προώθηση του εξωτερικού εμπορίου

Κεφάλαιο 17: Υπερεθνικοί Οργανισμοί στην προώθηση του εξωτερικού

17.1. Γενικά

Οι Υπερεθνικοί Οργανισμοί που λειτουργούν με στόχο να παρέχουν βοήθεια για την εκβιομηχάνιση και την γενικότερη οικονομική ανάπτυξη των αναπτυσσόμενων κρατών, διευκολύνουν, μέσω των προγραμμάτων τους, την διενέργεια των διεθνών συναλλαγών. Οι επενδύσεις που γίνονται στα πλαίσια προγραμμάτων και πολιτικών τους συνεπάγονται αύξηση των ροών εμπορίου μεταξύ των χωρών. Επιπλέον οι ίδιοι οι οργανισμοί αυτοί συχνά παρέχουν εγγυήσεις ή και χρηματοδότηση για διεθνείς συναλλαγές. Παρακάτω αναφέρεται, ως παράδειγμα, προγράμματα προώθησης του εξωτερικού εμπορίου από την European Bank of Reconstruction and Development (EBRD).

17.2. European Bank for Reconstruction and Development

Η EBRD είναι διεθνής οργανισμός, ο οποίος ιδρύθηκε το 1990 με τη συμμετοχή 58 κρατών και 2 υπερεθνικών οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Ιδρυτικός σκοπός της EBRD είναι να παράσχει βοήθεια στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και στις χώρες της Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης προκειμένου οι τελευταίες να μεταβούν από το σύστημα κεντροποιημένης οικονομίας στο σύστημα της ελεύθερης αγοράς. Στα πλαίσια του σκοπού ίδρυσής της η εν λόγω τράπεζα αναπτύσσει συμμετοχές σε προγράμματα χρηματοδότησης επενδυτικών σχεδίων, ιδιωτικών επιχειρήσεων και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στις χώρες δραστηριοποίησής της. Επίσης στα πλαίσια εξυπηρέτησης του ιδρυτικού σκοπού της, η EBRD προωθεί

προγράμματα για την διευκόλυνση και την ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου στις χώρες δραστηριοποίησής της (σύνολο 27 χώρες). Συγκεκριμένα η EBRD χορηγεί:

- εγγυήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για κινδύνους που αναλαμβάνουν στα πλαίσια χρηματοδότησης διασυνοριακών συναλλαγών
- βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που χρηματοδοτούν έναντι προκαταβολών την εξαγωγική δραστηριότητα των πελατών τους

17.2.1 Περιφερειακό Πρόγραμμα Διευκόλυνσης του Εμπορίου

Στα πλαίσια του εν λόγω προγράμματος, η EBRD εκδίδει αντεγγυήσεις (stand-by guarantees) σε διεθνείς τράπεζες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα (confirming banks), οι οποίες επιβεβαιώνουν ανέγκλητες, ενέγγυες πιστώσεις που έχουν ανοιχθεί από τράπεζες χωρών δραστηριοποίησης της EBRD (issuing banks). Με εργαλείο τις εγγυήσεις αυτές, η EBRD αναλαμβάνει τον κίνδυνο μη πληρωμής του αντισυμβαλλομένου / τράπεζας που ανοίγει την πίστωση και τον πολιτικό κίνδυνο της χώρας όπου λειτουργεί η τράπεζα αυτή. Η ανοίγουσα την πίστωση τράπεζα αναλαμβάνει τον κίνδυνο του πελάτη της, εισαγωγέα. Οι εγγυήσεις δίνονται σε τράπεζες που επιβεβαιώνουν πιστώσεις που έχουν ανοιχθεί για την πραγματοποίηση εμπορικών συναλλαγών: εξαγωγών από, εισαγωγών προς χώρες δραστηριοποίησης της EBRD. Διεθνείς τράπεζες προς τις οποίες απευθύνονται οι εγγυήσεις της EBRD συμμετέχουν στην ανάληψη κινδύνων, τους οποίους σε διαφορετική περίπτωση δεν θα ήταν διατεθειμένες να αναλάβουν: βάσει της εγγύησης αναλαμβάνουν τον κίνδυνο, όχι των τραπεζών που έχουν ανοίξει τις πιστώσεις, αλλά τον κίνδυνο της EBRD, η οποία απολαμβάνει της υψηλότερης πιστοληπτικής αξιολόγησης (AAA). Το πρόγραμμα λειτουργεί ως εργαλείο διάχυσης του κινδύνου της εμπορικής συναλλαγής σε όλα τα μέρη τα οποία συμμετέχουν σε αυτήν.

Στο πρόγραμμα μπορούν να συμμετέχουν ως confirming banks όλες οι τράπεζες που αναλαμβάνουν διαμεσολαβητικό ρόλο στην πραγματοποίηση και στη χρηματοδότηση

συναλλαγών του εξωτερικού εμπορίου. Ως τράπεζες που ανοίγουν τις εν λόγω ενέγγυες πιστώσεις (issuing banks) μπορούν να συμμετάσχουν τράπεζες που εδρεύουν στις χώρες δραστηριοποίησης της EBRD (είτε εγχώρια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, είτε θυγατρικές τράπεζες διεθνών τραπεζικών οργανισμών). Η EBRD εξετάζει ξεχωριστά την περίπτωση κάθε τράπεζας που ενδιαφέρεται να συμμετάσχει στο πρόγραμμα αναλύοντας εκτενώς την πιστοληπτική της ικανότητα. Δεν υπάρχει αρχικό κόστος για τις τράπεζες που ζητούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα. Επί του παρόντος στο πρόγραμμα συμμετέχουν περίπου 70 opening banks σε 21 από τις χώρες δραστηριοποίησης της EBRD και γύρω στις 400 confirming banks σε όλο τον κόσμο.

Την εγγύηση της EBRD μπορεί να αιτηθεί είτε η τράπεζα που ανοίγει την ενέγγυα πίστωση, είτε η τράπεζα που την επιβεβαιώνει. Οι προμήθειες έκδοσης της εν λόγω εγγύησης πληρώνονται από την τράπεζα που αιτείται την εγγύηση και λογίζονται ανάλογα με το ποσοστό του αναλαμβανόμενου συνολικού κινδύνου για το οποίο ζητείται κάλυψη, τη διάρκεια της συναλλαγής, με τη φύση της υποκείμενης συναλλαγής και την εκτίμηση της EBRD για τον αναλαμβανόμενο εμπορικό και πολιτικό κίνδυνο.

Για τις issuing banks καθορίζονται όρια, μέχρι του ύψους των οποίων, αυτές μπορούν να προχωρούν σε άνοιγμα ενέγγυων πιστώσεων. Οι confirming banks μπορούν να συμμετάσχουν στην ανάληψη του κινδύνου της ανοίγουσας την πίστωση τράπεζας, ή να αιτηθούν την εγγύηση της EBRD για το 100% του κινδύνου της υποκείμενης συναλλαγής.

Οι κυβερνήσεις της Ελβετίας, της Ολλανδίας, της Νορβηγίας, της Αυστρίας και της Γερμανίας στηρίζουν χρηματοοικονομικά το Περιφερειακό Πρόγραμμα Διευκόλυνσης του Εμπορίου της EBRD μέσω ειδικών εφεδρικών κεφαλαίων που είναι διαθέσιμα προκειμένου η EBRD να χορηγεί εγγυήσεις αναλαμβάνοντας κινδύνους μεγαλύτερης έκτασης.

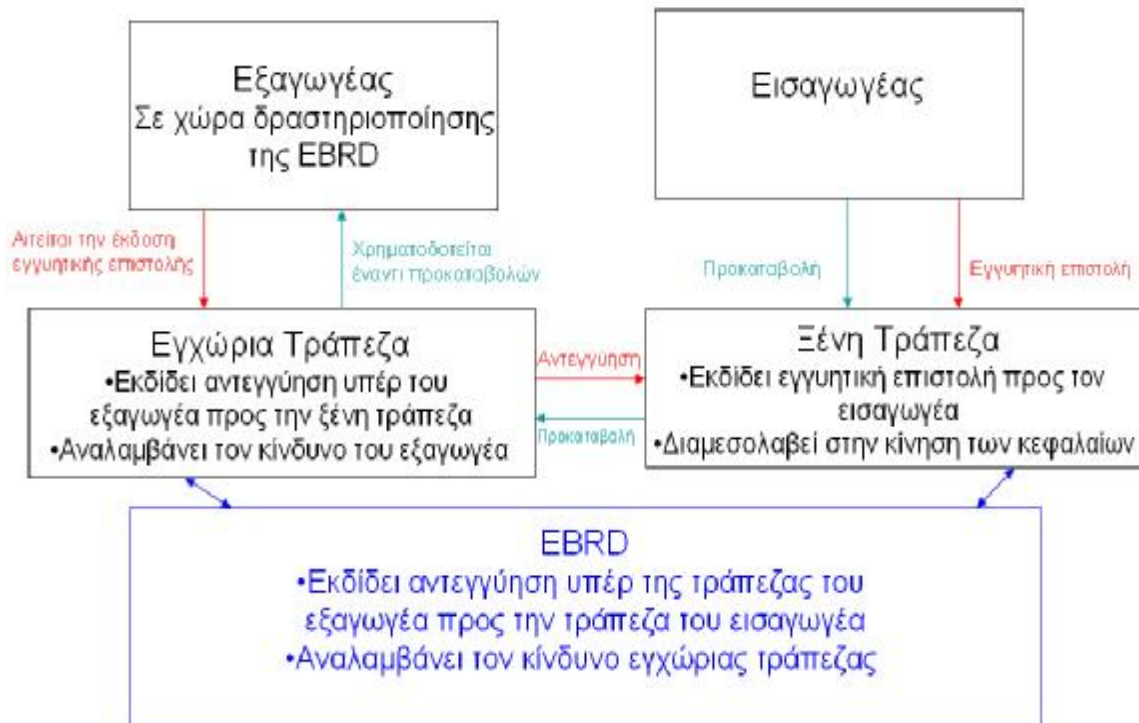
Στα πλαίσια του εν λόγω προγράμματος, η EBRD χορηγεί επίσης βραχυπρόθεσμα δάνεια σε τράπεζες που λειτουργούν στις χώρες δραστηριοποίησης της EBRD. Με χρήση των χορηγούμενων αυτών δανείων, χρηματοδοτούνται εξαγωγικές επιχειρήσεις έναντι προκαταβολών. Οι πισοδοτήσεις χορηγούνται προκειμένου να καλύπτονται οι ανάγκες χρηματοδότησης για κεφάλαιο κίνησης των εξαγωγικών επιχειρήσεων στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, καθώς και στις χώρες της Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Πίνακας 14: Εισαγωγή σε χώρα δραστηριοποίησης της EBRD μέσω του περιφερειακού προγράμματος διευκόλυνσης του εμπορίου

Πηγή: Ανάλυση της συγγραφέως

Πίνακας 15: Εξαγωγή από χώρα δραστηριοποίησης της EBRD μέσω του περιφερειακού προγράμματος διευκόλυνσης του εμπορίου

Πηγή: Ανάλυση της συγγραφέως

Παραδείγματα χρηματοδοτήσεων μέσω του Περιφερειακού Προγράμματος Διευκόλυνσης του Εμπορίου:

1. Εξαγωγή ζάχαρης από τη Δυτική Ευρώπη στην Ουκρανία

Ένας εξαγωγέας ζάχαρης από την Δυτική Ευρώπη θέλει να αυξήσει τις πωλήσεις του σε πελάτες του στην Ουκρανία. Η τράπεζα του Ουκρανού εισαγωγέα ανοίγει μια ανέγκλητη προθεσμιακή ενέγγυα πίστωση υπέρ του εξαγωγέα σε μια τράπεζα στη Δυτική Ευρώπη. Η τελευταία επιβεβαιώνει την ενέγγυα πίστωση και αιτείται, μέσω του Περιφερειακού Προγράμματος Διευκόλυνσης του Εμπορίου, την εγγύηση της EBRD για την εν λόγω συναλλαγή. Η τράπεζα που επιβεβαιώνει την ενέγγυα πίστωση βάσει της εγγύησης της EBRD αναλαμβάνει τον κίνδυνο αντισυμβαλλομένου με πιστοληπτική αξιολόγηση AAA. Στα πλαίσια αυτά, η τράπεζα μπορεί να προεξοφλήσει την προθεσμιακή ενέγγυα

πίστωση, χωρίς να διατηρήσει το δικαίωμά της να προσφύγει εναντίον του εξαγωγέα σε περίπτωση που η πίστωση δεν πληρωθεί.

2. Εξαγωγή σταριού από το Καζακστάν στη Μαδέρα

Η τράπεζα του εισαγωγέα στη Μαδέρα ανοίγει μια ενέγγυα πίστωση υπέρ του εξαγωγέα σε μια Τράπεζα στο Καζακστάν. Η τράπεζα στο Καζακστάν επιβεβαιώνει το 50% της αξίας της εν λόγω ενέγγυας πίστωσης και αιτείται την εγγύηση της EBRD για το υπόλοιπο 50% της αξίας της πίστωσης. Αναλαμβάνοντας μέρος του κινδύνου της συναλλαγής, η EBRD προωθεί την ανάπτυξη νέων αγορών στο εξωτερικό για τα προϊόντα μιας χώρας δραστηριοποίησής της.

3. Εισαγωγή βιομηχανικών εξοπλισμών στο Ουζμπεκιστάν

Ένας εξαγωγέας από τη Δυτική Ευρώπη πουλά κεφαλαιουχικά αγαθά στο Ουζμπεκιστάν. Ένας οργανισμός ασφάλισης των εξαγωγικών πιστώσεων στη χώρα του εξαγωγέα ασφαλίζει το 85% της αξίας της συναλλαγής έναντι των εμπορικών και πολιτικών κινδύνων μη πληρωμής. Για το υπόλοιπο 15% της αξίας της συναλλαγής, μια τράπεζα στο Ουζμπεκιστάν ανοίγει ενέγγυα πίστωση στην τράπεζα του εξαγωγέα στη Δυτική Ευρώπη. Η τράπεζα του εξαγωγέα, βάσει της εγγύησης της EBRD, επιβεβαιώνει την ενέγγυα πίστωση και χρηματοδοτεί τον εξαγωγέα έναντι προκαταβολών.

Μέρος 6ο

Κίνδυνοι, εργαλεία αντιμετώπισης

Κεφάλαιο 18: Κίνδυνοι

18.1 Κίνδυνοι κατά την πραγματοποίηση της συναλλαγής

18.1.2 Κίνδυνοι για τον εξαγωγέα

Κίνδυνος άρνησης παραλαβής της παραγγελίας

Κάθε φορά που ο εξαγωγέας φορτώνει τα εμπορεύματά του για να τα στείλει σε έναν πελάτη του στο εξωτερικό και παράλληλα αποστέλλει, μέσω τις τράπεζας, του τα φορτωτικά έγγραφα στον εισαγωγέα έναντι πληρωμής, διατρέχει τον κίνδυνο ο εισαγωγέας να αρνηθεί την παραλαβή των εμπορευμάτων της παραγγελίας. Με αφορμή μια μικρή παράλειψη από μέρους του εξαγωγέα στους όρους της συμφωνίας του με τον εισαγωγέα, ο εισαγωγέας μπορεί να αρνηθεί να παραλάβει την παραγγελία, αν η τιμή των εμπορευμάτων στην αγορά από τη σύναψη της εμπορικής συμφωνίας μέχρι την εκτέλεσή της έχει μειωθεί σημαντικά.

Ακόμα και όταν η ξένη τράπεζα στην οποία έχουν σταλεί τα φορτωτικά έναντι πληρωμής φροντίσει για την αποθήκευση, την ασφάλιση και την ανεύρεση νέου αγοραστή, η παραπάνω διαδικασία συνεπάγεται σημαντικό κόστος σε χρόνο και σε χρήμα για τον εξαγωγέα, ο οποίος ίσως εν τέλει αναγκαστεί να πουλήσει τα προϊόντα του σε πολύ χαμηλή τιμή.

Ο εξαγωγέας μπορεί να προφυλαχθεί έναντι του κινδύνου αυθαίρετης καταγγελίας της εξαγωγικής σύμβασης εάν φροντίζει να:

- 1) συνάπτει εμπορικά συμβόλαια των οποίων οι όροι είναι πλήρεις, κατάλληλοι και δεν επιδέχονται διαφορετικών ερμηνειών
- 2) τηρεί σχολαστικά τους όρους των εμπορικών συμβολαίων που συνάπτει

3) αποστέλλει τα προϊόντα του με την παραπάνω διαδικασία μόνο όταν διαθέτει επαρκή πληροφόρηση σχετικά με την αξιοπιστία του αγοραστή του στο εξωτερικό και να συναλλάσσετε με άγνωστους σε αυτόν πελάτες στο εξωτερικό με τη μέθοδο του ανοίγματός ανέκκλητων ενέγγυων πιστώσεων επ' ονόματί του.

Ο εξαγωγέας θα πρέπει να φροντίζει ιδιαίτερα να αποστέλλει μέσω της Τράπεζάς του όλα τα έγγραφα που προβλέπονται στο εμπορικό συμβόλαιο που έχει συνάψει με τον εισαγωγέα και όλα εκείνα που είναι απαραίτητα για την καλή εκτέλεση της συναλλαγής. Σε περίπτωση που τα έγγραφα είναι ελλιπή ενδέχεται να δημιουργηθεί κώλυμα στην εκτέλεση της παραγγελίας (π.χ. τα εμπορεύματα να μην μπορέσουν να περάσουν από το τελωνείο της χώρας του εισαγωγέα) ή και να μπορεί ο εισαγωγέας να κατοχυρώνει δικαίωμα μη παραλαβής της παραγγελίας.

Κίνδυνος μη πληρωμής

Ο εξαγωγέας, προκειμένου να προφυλαχθεί από πιθανή εξαπάτησή του από μέρους του εισαγωγέα, θα πρέπει να δίνει στην Τράπεζά του οδηγίες ώστε σε καμία περίπτωση να μην δίδονται τα φορτωτικά έγγραφα στον εισαγωγέα προτού αυτός εξοφλήσει ή αναγνωρίσει την οφειλή του έναντι του εξαγωγέα. Ακόμη και όταν βάσει κρατικών κανονισμών ο εισαγωγέας πρέπει να έχει στην κατοχή του τα φορτωτικά έγγραφα για να μπορέσει να αγοράσει το ξένο νόμισμα πληρωμής της παραγγελίας, η ξένη Τράπεζα θα πρέπει να παραδίδει τα φορτωτικά στον εισαγωγέα βάσει μιας απόδειξης παρακαταθήκης. Στις περιπτώσεις αυτές η Τράπεζα διατηρεί την κυριότητα των εμπορευμάτων εκτελώντας χρέη θεματοφύλακα, μέχρι ο εισαγωγέας να πληρώσει ή να αποδεχθεί την συναλλαγματική που έχει εκδώσει επ' ονόματί του ο εξαγωγέας.

Ο κίνδυνος μη πληρωμής μπορεί επίσης να οφείλεται στην πτώχευση ή στην υπερημερία του ξένου αγοραστή.

Κίνδυνος ακύρωσης της παραγγελίας (pre shipment risk)

Ο παραγωγός που βάσει εμπορικού συμβολαίου προετοιμάζει τα προϊόντα της παραγγελίας που του έχει γίνει από το εξωτερικό, διατρέχει τον κίνδυνο ακύρωσης του συμβολαίου της παραγγελίας, πριν την αποστολή της στον αγοραστή της στο εξωτερικό. Ιδιαίτερα σε περιπτώσεις παραγωγής προϊόντων βάσει ειδικών προδιαγραφών, ή και όταν η παραγωγική διαδικασία ενός προϊόντος διαρκεί μεγάλο χρονικό διάστημα και συνεπάγεται αυξημένο κόστος παραγωγής, η ακύρωση της παραγγελίας λίγο πριν την εκτέλεσή της μπορεί να προκαλέσει μεγάλη ζημιά στον εξαγωγέα. Έναντι αυτού του κινδύνου ο εξαγωγέας μπορεί να προστατευθεί εάν ταυτόχρονα με την σύναψη του εμπορικού συμβολαίου ζητά από τον εισαγωγέα να ανοίξει μια ανέγκλητη ενέγγυα πίστωση επ' ονόματί του. Προκειμένου ο εξαγωγέας να μην διατρέχει τον κίνδυνο ανάκλησης της παραγγελίας από τον εισαγωγέα μπορεί να ζητήσει η ενέγγυα πίστωση να ανοιχθεί ταυτόχρονα με την σύναψη της παραγγελίας και πάντως όχι αργότερα από την έναρξη της παραγωγικής διαδικασίας για την εν λόγω παραγγελία και να έχει διάρκεια τουλάχιστον μέχρι την προβλεπόμενη από το εμπορικό συμβόλαιο ημερομηνία φόρτωσης της παραγγελίας.

18.1.2 Κίνδυνοι για τον εισαγωγέα

Ο εισαγωγέας που εξοφλεί ή αποδέχεται τη συναλλαγματική και παραλαμβάνει τα φορτωτικά έγγραφα από την Τράπεζά του διατρέχει τον κίνδυνο αφού παραλάβει τα εμπορεύματα να διαπιστώσει ότι αυτά δεν είναι σύμφωνα με τους όρους της παραγγελίας του.

Για να προφυλαχθεί από τον κίνδυνο αυτό θα πρέπει :

- να ζητά από τον εξαγωγέα στα απεσταλλόμενα έγγραφα να περιλαμβάνεται πιστοποιητικό ελέγχου της κατάστασης των εμπορευμάτων από αρμόδιο πραγματογνώμονα
- να φροντίζει στο εμπορικό συμβόλαιο που υπογράφει με τον εξαγωγέα να περιλαμβάνονται όροι βάσει των οποίων θα δικαιούται να αρνηθεί να παραλάβει και να

πληρώσει την παραγγελία (π.χ. όταν υπάρξει μεγάλη καθυστέρηση στην αποστολή της παραγγελίας).

18.2. Κίνδυνοι κατά τη χρηματοδότηση της συναλλαγής

Ο κίνδυνος τον οποίο αντιμετωπίζει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το οποίο χρηματοδοτεί μια συναλλαγή του εξωτερικού εμπορίου με κάλυμμα την αξία των εμπορευμάτων της εν λόγω συναλλαγής πηγάζει από το ενδεχόμενο πτώσης της αξίας του ενεχύρου. Εάν η τιμή των εμπορευμάτων πέσει, ο χρηματοδοτούμενος μπορεί να μην αποπληρώσει την υποχρέωσή του στην τράπεζα. Επιπλέον εάν η τράπεζα έχει ζητήσει την εκχώρηση των εμπορευμάτων της συναλλαγής, χωρίς να έχει διακρατήσει δικαίωμα προσφυγής εναντίον του χρηματοδοτούμενου, κινδυνεύει το χρηματοδοτούμενο μέρος να μην προβεί στην συναλλαγή. Έτσι :

– Ο εισαγωγέας ενδέχεται να αρνηθεί να παραλάβει την παραγγελία που του έχει στείλει ο εξαγωγέας. Ο εισαγωγέας θα πρέπει να στηρίξει την άρνησή του αυτή σε μη συμμόρφωση του εξαγωγέα στους όρους του μεταξύ τους εμπορικού συμβολαίου (π.χ. μεγάλη καθυστέρηση του εξαγωγέα να αποστείλει την εν λόγω παραγγελία). Η τράπεζα κατοχυρώνει τις απαιτήσεις της από τη διαμεσολάβησή της σε μια συναλλαγή βάσει εγγράφων και η ίδια δεν έχει μερίδιο ευθύνης σε περίπτωση που κάποιο από τα αντισυμβαλλόμενα μέρη αθετήσει τη συμφωνία. Ωστόσο, αν η τράπεζα έχει χρηματοδοτήσει την εν λόγω συναλλαγή με κάλυμμα την αξία των εμπορευμάτων, η τιμή των εμπορευμάτων στην αγορά πέσει και ο εισαγωγέας δεν τα παραλάβει, η τράπεζα ενδέχεται να υποστεί μεγάλη ζημία.

– Έστω ότι η τράπεζα έχει χρηματοδοτήσει τον εξαγωγέα και ότι αυτός αποφασίζει να μην αποστείλει τα εμπορεύματά του σε έναν αγοραστή στο εξωτερικό (επειδή για παράδειγμα στη χώρα του εισαγωγέα υπάρχει αστάθεια συνέπεια πολιτικών αναταραχών). Ακόμα και εάν ο εξαγωγέας βρει άλλον πελάτη, ενδέχεται η αξία της συναλλαγής να πέσει σημαντικά.

Για να προστατευθεί από τους παραπάνω κινδύνους η τράπεζα θα πρέπει να κάνει εκτίμηση του κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων της εισαγωγέα και εξαγωγέα και εκτίμηση του κινδύνου που απορρέει από τη λήψη του καλύμματος. Ανάλογα με το ευμετάβλητο της αξίας των εξασφαλίσεων της και με την επικινδυνότητα της συγκεκριμένης συναλλαγής, η τράπεζα αποφασίζει για τη σχέση που θα πρέπει υπάρχει μεταξύ της αξίας των χορηγούμενων κεφαλαίων και της αξίας των εξασφαλίσεων.

Όταν οι τράπεζες προβαίνουν σε χρηματοδοτήσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων ή έναντι αποδείξεων αποθηκών, δηλαδή με κάλυμμα τα ίδια τα εμπορεύματα μιας συναλλαγής, διατρέχουν τον κίνδυνο :

- Μείωσης της αξίας των εξασφαλίσεων τους λόγω μείωσης της τιμής των εμπορευμάτων. Συνήθως η δυσκολία πληρωμής του υπόχρεου συμπίπτει με μια σημαντική μείωση των τιμών που επικρατούν στην αγορά για τα αποθέματά του. Σε αυτή την περίπτωση ακόμη και εάν η τράπεζα εκποιήσει τα εμπορεύματα θα εισπράξει γι' αυτά μικρό αντίτιμο. Επιπλέον οι τράπεζα θα πρέπει να επωμισθεί κόστη όπως πληρωμή ναύλων, αποθήκευτων κ.α. Για να προστατευθούν από τον περιγραφόμενο κίνδυνο οι τράπεζες είναι συνήθως διατεθειμένες να δεχθούν ως κάλυμμα μόνο εμπορεύματα των οποίων οι τιμές δεν είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητες και που μπορούν εύκολα να διατεθούν στην αγορά (π.χ. που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια εμπορευμάτων) και όχι εποχικά αγαθά ή εμπορεύματα που αλλοιώνονται ή τα οποία κινδυνεύουν να θεωρηθούν εκτός μόδας. Επιπλέον οι τράπεζες δίνουν πιστώσεις για ένα ποσοστό μόνο της αξίας των εμπορευμάτων που ενεχυριάζουν.

- Μείωσης της αξίας των εξασφαλίσεων τους λόγω εξαπάτησής τους από τους εμπόρους. Οι τράπεζες δεν μπορούν να ελέγξουν οι ίδιες την γνησιότητα των όσων αναγράφονται στα φορτωτικά έγγραφα και στα αποθετήρια. Παραλαμβάνουν τα έγγραφα καλή τη πίστη και για την αναγραφόμενη σε αυτά αξία. Εάν τα εμπορεύματα είναι κατώτερης της αναφερόμενης ποιότητας, ή οι συσκευασίες περιέχουν διαφορετικά προϊόντα από αυτά που αναγράφεται ότι περιέχουν, το ενέχυρο καθίσταται άνευ αξίας.

Για το λόγο αυτό θα πρέπει κατ' αρχήν να εξετάζουν την φερεγγυότητα του χρηματοδοτούμενου πελάτη τους.

Κάθε φορά που μια τράπεζα, που έχει χρηματοδοτήσει έναν πελάτη της εισαγωγέα, συνάπτει μαζί του μια σύμβαση παρακαταθήκης, βάζει σε κίνδυνο το κάλυμμα της χρηματοδότησής της. Εάν ο εισαγωγέας πουλήσει τα εμπορεύματα και δεν παραδώσει το προϊόν της πώλησης στην τράπεζα, η τράπεζα χάνει το ενέχυρο της πιστοδότησής της. Ο κίνδυνος να χάσει η Τράπεζα το ενέχυρο αυξάνεται όταν τα εμπορεύματα που παραδίδονται στον εισαγωγέα χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες για περαιτέρω επεξεργασία, ή όταν είναι τέτοιας φύσης που δεν μπορούν να διακριθούν από τα υπόλοιπα εμπορεύματα στις αποθήκες του εισαγωγέα. Η αξιολόγηση της αξιοπιστίας του πελάτη – εισαγωγέα παίζει ιδιαίτερα καθοριστικό ρόλο σε αυτό το είδος χορήγησης.

Κάθε φορά που ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα χρηματοδοτεί έναν πελάτη του και αυτός καθυστερεί την αποπληρωμή των υποχρεώσεών του, το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ζημιώνεται λόγω της καθυστέρησης στην ανάκτηση των χορηγούμενων κεφαλαίων του. Στα πλαίσια της χρηματοδότησης του εξωτερικού εμπορίου εάν η τράπεζα έχει αποδεχθεί για λογαριασμό του πελάτη της εισαγωγέα συναλλαγματικές έκδοσης του εξαγωγέα και ο εισαγωγέας καθυστερεί την αποπληρωμή των υποχρεώσεών του, η τράπεζα πρέπει να εξοφλήσει τις συναλλαγματικές, χωρίς η ίδια να έχει πληρωθεί από τον εισαγωγέα.

18.3. Κίνδυνοι χώρας αντισυμβαλλομένου

Ο έμπορος που κάνει πωλήσεις στο εξωτερικό αναλαμβάνει πλέον του κινδύνου του αντισυμβαλλομένου του αγοραστή στο εξωτερικό, και τον κίνδυνο της χώρας του αγοραστή. Διατρέχει τον κίνδυνο να μην αποζημιωθεί για τα εμπορεύματα που απέστειλε στη χώρα του εισαγωγέα λόγω των πολιτικών ή οικονομικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα αυτή.

Μια απροσδόκητη πολιτική αλλαγή μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση της άδειας εισαγωγής του εισαγωγέα από κρατική αρχή. Σε αυτή την περίπτωση ο εισαγωγέας αδυνατεί να παραλάβει την παραγγελία που του έχει σταλεί από το εξωτερικό.

Ακόμα και αν μια ανέκκλητη ενέγγυα πίστωση έχει ανοιχθεί υπέρ του εξαγωγέα από μια τράπεζα πρώτης τάξης της χώρας του εισαγωγέα, η ανοίγουσα τη πίστωση τράπεζα ενδέχεται να μην μπορέσει να εκπληρώσει την υποχρέωσή της πληρωμής σε περίπτωση που συμβούν γεγονότα ανωτέρας βίας, όπως: πόλεμος, εμφύλια διαμάχη, πολιτικές αναταραχές που έχουν οδηγήσει σε συνθήκες ανταρσίας, γενικές απεργίες, ανάληψη της εξουσίας από πραξικοπηματική κυβέρνηση, κήρυξη παύσης πληρωμών (χρεοστάσιο) λόγω οικονομικής κρίσης, θεομηνίες.

Ο εξαγωγέας μπορεί να προστατευθεί έναντι του κινδύνου της χώρας του αντισυμβαλλομένου αν ζητήσει από μια πρώτης τάξης Τράπεζας στη χώρα του να επιβεβαιώσει την πίστωση που έχει ανοιχθεί επ' ονόματί του από την Τράπεζα του εισαγωγέα.

18.4. Συναλλαγματικοί Κίνδυνοι

18.4.1 Περιορισμοί στη διακίνηση του συναλλάγματος

Περιορισμούς στην διακίνηση του συναλλάγματος επιβάλλουν οι αρχές χωρών με περιορισμένα συναλλαγματικά αποθέματα που προσπαθούν να ελέγξουν την εξαγωγή συναλλάγματος από τη χώρα, να εμποδίσουν τη φυγή κεφαλαίων και να ρυθμίσουν τις εισαγωγές και τις εξαγωγές της χώρας. Επίσης περιορισμοί επιβάλλονται από τις αρχές βιομηχανικά ανεπτυγμένων χωρών προκειμένου να ελέγξουν τις κερδοσκοπικές εισροές συναλλάγματος. Οι συναλλαγματικοί περιορισμοί επηρεάζουν το εξωτερικό εμπόριο αυξάνοντας τους κινδύνους που αναλαμβάνουν τα εμπλεκόμενα μέρη, για παράδειγμα όσους θέλουν να επενδύσουν στο εξωτερικό, να επαναπατρίσουν κέρδη από επενδύσεις τους στο εξωτερικό, να αποζημιωθούν σε συνάλλαγμα για πωλήσεις τους στο εξωτερικό.

Έτσι ενδέχεται ο εισαγωγέας να διαθέτει το αντίτιμο της παραγγελίας του σε εγχώριο νόμισμα και να είναι έτοιμος να αποζημιώσει τον εξαγωγέα, αλλά συναλλαγματικοί περιορισμοί να τον εμποδίζουν να βρει το απαιτούμενο συνάλλαγμα (convertibility risk). Αν οι αρχές της χώρας του δεν εγκρίνουν την εισαγωγή των εμπορευμάτων της εν λόγω παραγγελίας (επειδή για παράδειγμα θέλουν να εμποδίσουν την εισαγωγή πολυτελών αγαθών ή προϊόντων ανταγωνιστικών μιας εγχώριας προστατευόμενης βιομηχανίας), δεν επιτρέπουν στον εισαγωγέα να αγοράσει συνάλλαγμα. Άλλοτε ο εισαγωγέας είναι αναγκασμένος να μπαίνει σε λίστες αναμονής για να μπορέσει, κατά σειρά προτεραιότητας, να αγοράσει το αιτούμενο συνάλλαγμα. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο εισαγωγέας καταθέτει σε μια Εμπορική ή στην Κεντρική Τράπεζα της χώρας του το αντίτιμο της παραγγελίας του σε εγχώριο νόμισμα επ' ονόματι του εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας αποζημιώνεται με την άρση των συναλλαγματικών περιορισμών. Επίσης, χώρες που αντιμετωπίζουν ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και έχουν περιορισμένα συναλλαγματικά διαθέσιμα, ενδέχεται να επιβάλλουν περιορισμούς στη μεταφορά (εξαγωγή) συναλλάγματος προς το εξωτερικό (transfer risk).

Προκειμένου να προφυλαχθεί από τον παραπάνω κίνδυνο, ο εξαγωγέας θα πρέπει να φροντίζει να είναι καλά πληροφορημένος σχετικά με τους νομισματικούς κανόνες που επικρατούν στη χώρα προορισμού των εμπορευμάτων του.

Ο εξαγωγέας που ζητά να αποζημιωθεί μέσω μιας ανέκλιτης ενέγγυας πίστωσης είναι λιγότερο εκτεθειμένος σε κινδύνους λόγω συναλλαγματικών περιορισμών. Η ανοίγουσα την πίστωση Τράπεζα συνήθως έχει ήδη εξασφαλίσει το καλώς έχουν της εν λόγω εισαγωγής από τις τοπικές αρχές και το απαιτούμενο συνάλλαγμα. Ακόμα και αν οι αρχές επιβάλλουν νέους συναλλαγματικούς περιορισμούς, οι περιορισμοί αυτοί δεν θα αφορούν τις ενέγγυες πιστώσεις που έχουν ανοίξει οι Τράπεζες της χώρας, αφού σε διαφορετική περίπτωση θα έπλητταν την αξιοπιστία του εγχώριου Τραπεζικού συστήματος.

18.4.2 Διακυμάνσεις των τιμών των συναλλαγματικών ισοτιμιών

Οι μεταβολές των τιμών των νομισμάτων επηρεάζουν τη σχετική ανταγωνιστικότητα εισαγωγέων και εξαγωγέων. Αυξανόμενη διακύμανση των συναλλαγματικών ισοτιμιών συνεπάγεται αυξανόμενη αβεβαιότητα και άρα κίνδυνο για τους εισαγωγείς, τους εξαγωγείς και όσους αναλαμβάνουν επενδύσεις στο εξωτερικό.

Οι Τράπεζες διαθέτουν προς τους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς πρακτικές για να προστατευθούν έναντι των συναλλαγματικών κινδύνων που αναλαμβάνουν συνέπεια της επιχειρηματικής δραστηριότητάς τους. Μέσω εργαλείων (π.χ. "κτίσιμο" σύνθετων θέσεων) και προϊόντων (π.χ. παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα συναλλάγματος), οι Τράπεζες δίνουν τη δυνατότητα σε όσους εκτίθενται σε συναλλαγματικό κίνδυνο :

- Είτε να καλυφθούν πλήρως έναντι του κινδύνου αυτού κλειδώνοντας μια συγκεκριμένη ισοτιμία μετατροπής των υποχρεώσεών τους προς το εξωτερικό ή των απαιτήσεών τους από το εξωτερικό
- Είτε να αντισταθμίσουν τον κίνδυνο μιας ανοικτής συναλλαγματικής τους θέσης, παίρνοντας μια αντίθετη συναλλαγματική θέση.

Με βάση το ότι κάθε παραγωγός θα πρέπει να επικεντρώνεται στο βασικό αντικείμενο εργασιών του και να αναλαμβάνει κινδύνους μόνο στα πλαίσια της βασικής δραστηριότητάς του, ενδείκνυται για τους παραγωγούς να καλύπτονται έναντι των συναλλαγματικών κινδύνων που αναλαμβάνουν όταν έχουν δοσοληψίες με το εξωτερικό. Έτσι οι έμποροι, οι επενδυτές, οι βιομήχανοι καλούνται να διαχειρίζονται τους κινδύνους της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας και οι Τραπεζίτες να αναλαμβάνουν τη διαχείριση του συναλλάγματος.

Συναλλαγματικοί Κίνδυνοι και καλύμματα – αντιστάθμιση για τον εξαγωγέα :

Ο εξαγωγέας διατρέχει συναλλαγματικό κίνδυνο όταν τιμολογεί τα προϊόντα του σε ξένο νόμισμα (νόμισμα της χώρας του εισαγωγέα ή τρίτο νόμισμα).

Αν μέχρι την ημερομηνία πληρωμής του για την εξαγωγή το νόμισμα στο οποίο περιμένει την πληρωμή έχει υποτιμηθεί έναντι του εγχωρίου νομίσματος, ή το εγχώριο νόμισμα

έχει ανατιμηθεί σε σχέση με το νόμισμα της πληρωμής, τότε η αποζημίωση του εξαγωγέα θα είναι μικρότερη σε όρους εγχωρίου νομίσματος. Ο εξαγωγέας που περιμένει πληρωμή σε ένα αδύναμο ξένο νόμισμα θα πρέπει να καλυφθεί έναντι του κινδύνου της υποτίμησης του νομίσματος αυτού. Για να καλυφθεί έναντι αυτού του κινδύνου μπορεί :

a) Να πωλήσει το συνάλλαγμα στη προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος και να διασφαλίσει μια συγκεκριμένη ισοτιμία μετατροπής της πληρωμής του στο δικό του νόμισμα. Η παράδοση του συναλλάγματος γίνεται στη λήξη του προθεσμιακού συμβολαίου πώλησης που συμπίπτει με την ημερομηνία πληρωμής του σε συνάλλαγμα από τον εισαγωγέα. Ο εξαγωγέας πωλεί το αδύναμο νόμισμα στην προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος σε discount. Η διαφορά μεταξύ της προθεσμιακής και της όψεως τιμής πώλησης του αδύναμου νομίσματος είναι εις βάρος του εξαγωγέα. Ωστόσο η επιβάρυνσή του λόγω αυτής της διαφοράς, του είναι εκ των προτέρων γνωστή και μπορεί να προσαρμόσει αναλόγως τις τιμές πώλησης των προϊόντων του.

b) Σε περίπτωση που ο εξαγωγέας δεν μπορεί να πωλήσει το συνάλλαγμα στη προθεσμιακή αγορά (είτε επειδή το discount είναι πολύ μεγάλο, είτε επειδή η Τράπεζά του δεν διαθέτει τα κατάλληλα συμβόλαια), ο εξαγωγέας μπορεί να αντισταθμίσει την ανοικτή συναλλαγματική του θέση ως εξής :

Δανείζεται ποσό συναλλάγματος ίσο με αυτό που περιμένει να εισπράξει από τον εισαγωγέα. Μετατρέπει το συνάλλαγμα σε δικό του, εγχώριο νόμισμα και διασφαλίζει μια συγκεκριμένη ισοτιμία μετατροπής. Αποπληρώνει το δάνειο με το συνάλλαγμα το οποίο εισπράττει κατά την πληρωμή του από τον εισαγωγέα. Το κόστος της πρακτικής αυτής ισούται με την πληρωμή των τόκων του δανείου σε συνάλλαγμα μείον την είσπραξη των τόκων της επένδυσης σε εγχώριο νόμισμα.

Συναλλαγματικοί Κίνδυνοι και καλύμματα - αντιστάθμιση για τον εισαγωγέα :

Ο εισαγωγέας υπόκειται σε συναλλαγματικό κίνδυνο όχι μόνο όταν πρέπει να πληρώσει την παραγγελία του από το εξωτερικό σε ξένο νόμισμα, αλλά και όταν την οφείλει στο δικό του, εγχώριο νόμισμα.

Ο εισαγωγέας που έχει μια υποχρέωση πληρωμής σε ένα ξένο νόμισμα διατρέχει συναλλαγματικό κίνδυνο σε περίπτωση ανατίμησης του ξένου νομίσματος ή υποτίμησης του εγχωρίου νομίσματος έναντι του ξένου νομίσματος της οφειλής. Για να καλυφθεί έναντι αυτού του κινδύνου μπορεί :

- a) Να αγοράσει το συνάλλαγμα που θα χρειαστεί για την πληρωμή της υποχρέωσής του σε ξένο νόμισμα στην προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος. Η διαφορά μεταξύ της προθεσμιακής και της όψεως τιμής αγοράς του σκληρού νομίσματος είναι εις βάρος του (premium), οπότε η αντιστάθμιση συνεπάγεται αρχικό κόστος αυτό του είναι γνωστό εκ των προτέρων.
- b) Να αγοράσει το ποσό του ξένου νομίσματος της υποχρέωσής του προκαταβολικά (διασφάλιση συγκεκριμένης ισοτιμίας μετατροπής) και να επενδύσει το ποσό αυτό μέχρι την ημερομηνία πληρωμής της υποχρέωσής του. Το κόστος της πρακτικής ισούται με τους τόκους που θα εισέπραττε αν είχε επενδύσει το ποσό στο δικό του εγχώριο νόμισμα μείον τους τόκους που εισπράττει από την επένδυσή του σε ξένο νόμισμα.

Ο εισαγωγέας, ο οποίος οφείλει την πληρωμή της παραγγελίας του στο δικό του, εγχώριο νόμισμα, διατρέχει τον εξής συναλλαγματικό κίνδυνο :

Σε περίπτωση που, ενώ η εισαγωγή έχει γίνει βάσει συγκεκριμένης ισοτιμίας και προτού ο εισαγωγέας προλάβει να διαθέσει τα εμπορεύματά του στην εγχώρια αγορά, η ισοτιμία μεταξύ του εγχωρίου και του ξένου νομίσματος μεταβληθεί προς όφελος του εγχωρίου νομίσματος, τότε δίνεται η ευκαιρία στους ανταγωνιστές του, να εισάγουν με χαμηλότερο κόστος τα ίδια αγαθά και να τα διαθέσουν στην εγχώρια αγορά σε χαμηλότερες τιμές. Ο

εισαγωγέας κινδυνεύει να μην μπορέσει να πουλήσει τα εμπορεύματά του, ή να αναγκαστεί να τα πουλήσει με ζημία.

Έναντι αυτού του κινδύνου ο εισαγωγέας μπορεί να πωλήσει στη προθεσμιακή αγορά συναλλάγματος ποσό ξένου νομίσματος (του νομίσματος του προμηθευτή του – εξαγωγέα) ίσο με την αξία των εμπορευμάτων που έχει εισάγει. Αν το ξένο νόμισμα υποτιμηθεί, ο εισαγωγέας θα κερδίσει. Το κέρδος του από την προθεσμιακή πώληση του νομίσματος που υποτιμήθηκε μπορεί να αντισταθμίσει τη ζημία του λόγω της μείωσης της αξίας των εμπορευμάτων του. Όσο ο εισαγωγέας πωλεί τα εμπορεύματά του, θα πρέπει να προσαρμόζει ανάλογα (να μειώνει) το ποσό του συναλλάγματος που έχει πουλήσει στη προθεσμιακή αγορά.

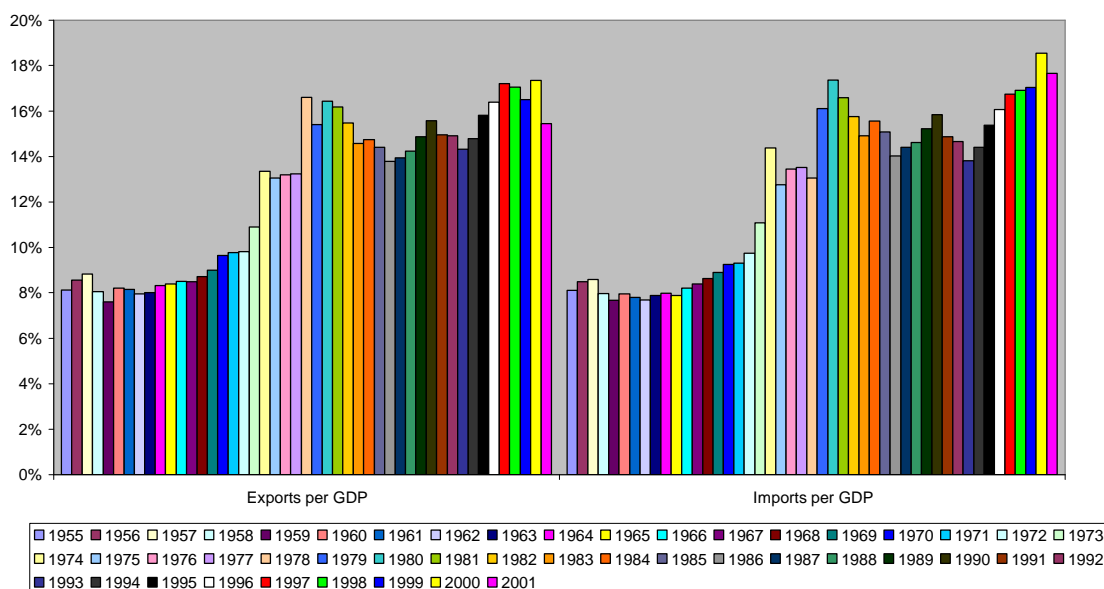
Ο εισαγωγέας δεν έχει καλυφθεί έναντι του συναλλαγματικού κινδύνου, αλλά έχει αντισταθμίσει τον εν λόγω κίνδυνο παίρνοντας μια ανοικτή συναλλαγματική θέση στην αντίθετη κατεύθυνση (αγορά συναλλάγματος στην όψεως αγορά, πώληση συναλλάγματος στη προθεσμιακή αγορά). Η πρακτική αυτή της αντιστάθμισης του συναλλαγματικού κινδύνου μπορεί να αποβεί ζημιογόνα σε περίπτωση που οι συναλλαγματικές ισοτιμίες κινηθούν προς την αντίθετη κατεύθυνση.

Επίλογος:

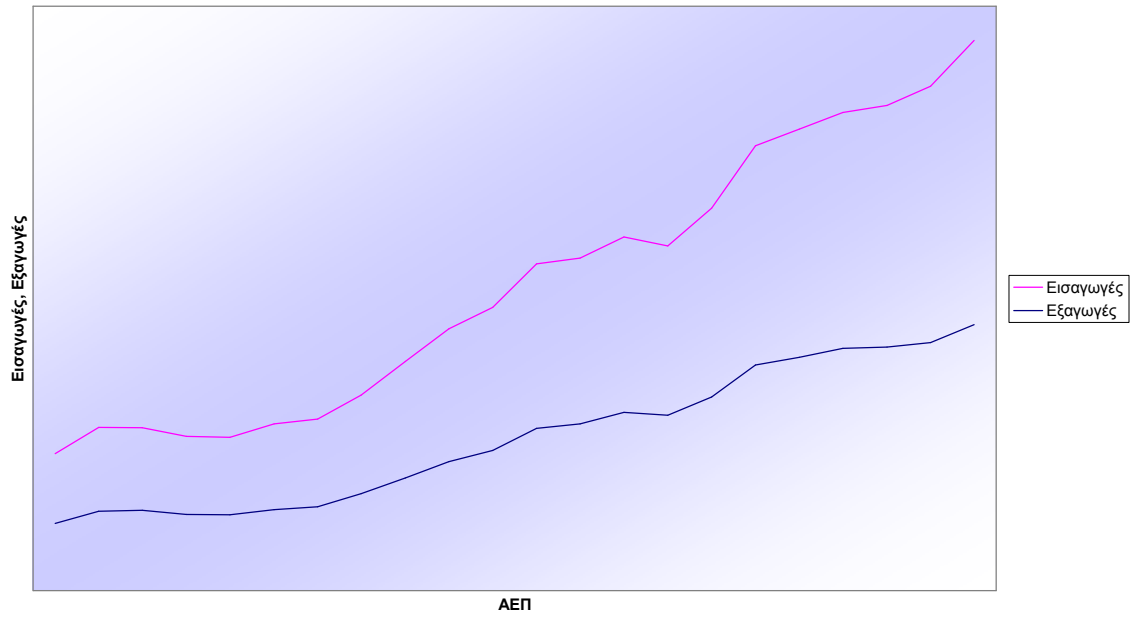
Οι τράπεζες, οι λοιποί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι κρατικοί φορείς χρηματοδότησης διασυννοριακών συναλλαγών και ασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων, οι υπερεθνικοί οργανισμοί αναπτύξεως, διευκολύνουν της πραγματοποίηση και τη χρηματοδότηση των διεθνών εμπορικών συναλλαγών, συμβάλλοντας έτσι στην προώθηση του διεθνούς εμπορίου. Το διεθνές εμπόριο αυξάνεται διαχρονικά. Η ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος έχει συντελέσει στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου. Άλλοι παράγοντες που έχουν επηρεάσει αυξητικά την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου είναι: η παγκοσμιοποίηση της παραγωγής και της διάθεσης των αγαθών, η σταδιακή κατάργηση των δασμών, των ποσοστώσεων και η άρση των περιορισμών στην κίνηση των κεφαλαίων, η λειτουργία των πολυεθνικών επιχειρήσεων, η πραγματοποίηση άμεσων επενδύσεων στο εξωτερικό.

Παρατίθενται διαγράμματα που απεικονίζουν την αυξητική πορεία των εισαγωγών και των εξαγωγών ως προς το ΑΕΠ για τις χώρες του G7.

Εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ - Εισαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ (χώρες του G7, περίοδος 1955 - 2001)

Εισαγωγές - Εξαγωγές ως προς το ΑΕΠ, για τις χώρες του G7, για την περίοδο 1979 - 2000

Πηγή: ανάλυση της συγγραφέως

Πηγές:

Βιβλία:

Global Trade Financing, HARRY M. VENEDIKIAN & GERALD A. WARFIELD

Global Banking, RO C. SMITH & INCO WALTER

Ιστοσελίδες:

www.exim.gov

www.exprotinsurance.com/eximbank.htm

www.pefco.com

www.fas.usda.gov/excredits/exp-cred-guar.html

www.oeap.gr

www.ebrd.com

www.ecgd.gov.uk

www.exportkreditgarantien.de

Φυλλάδια παρουσιάσεων:

The EBRD's Trade Facilitation Programme (TFP)

Ως εισροές για την κατασκευή των διαγραμμάτων χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από το

IMF: International Financial Statistics, database and browser